

తెలంగాణ ప్రభుత్వం

వ్యవసాయ పాడి పంటలు

(VYAVASAYA PADIPANTALU)

సంపుటి-8

సంచిక-07

వ్యవసాయ శాఖ

పేజీలు - 52

జూలై - 2018

04 జూలై 2018న వ్యవసాయమంత్రి అధికార నివాసంలో వ్యవసాయ కార్యచరణ ప్రణాళిక 2018-19ని ఆవిష్కరిస్తున్న వ్యవసాయ మంత్రి పోచారం శ్రీనివాస్రెడ్డి, వ్యవసాయ ముఖ్య కార్యదర్శి సి.పార్థసారథి, ఐ.ఎ.ఎస్., వ్యవసాయ కమిషనర్ డా.ఎం.జగన్మోహన్, ఐ.ఎ.ఎస్.,

13 జూన్ 2018న హైదరాబాద్‌లోని వ్యవసాయ కమిషనర్ కార్యాలయంలో కృషి కళ్యాణ్ అభియాన్ పథకం అమలు తీరు తెన్నులను సమీక్షించిన కేంద్ర ప్రభుత్వ సంయుక్త కార్యదర్శి నీరజ శాస్త్రి, ఐ.ఎ.ఎస్., సమీక్షా సమావేశంలో పాల్గొన్న వ్యవసాయ కమిషనర్ డా.ఎం.జగన్మోహన్, ఐ.ఎ.ఎస్., వ్యవసాయ అధికారులు

27 జూన్ 2018న రంగారెడ్డి జిల్లా కలక్టర్ కార్యాలయంలోని వీడియో కాన్ఫరెన్స్ ద్వారా రైతు జీవిత బీమా పథకం కింద రైతుల నమోదు కార్యక్రమ పురోగతిని సమీక్షిస్తున్న వ్యవసాయ కార్యదర్శి సి.పార్థసారథి, ఐ.ఎ.ఎస్., వీడియో కాన్ఫరెన్స్‌లో పాల్గొన్న వ్యవసాయ కమిషనర్ డా.ఎం.జగన్మోహన్, ఐ.ఎ.ఎస్., వ్యవసాయ అధికారులు

తెలంగాణ ప్రభుత్వం

వ్యవసాయ పాడి పంటలు

(VYAVASAYA PADIPANTALU)

సంపుటి : 8

జూలై - 2018

సంచిక : 07

విశంబి నామ సంవత్సరం ఆషాఢం - శ్రావణం

వ్యవసాయ సలహాలు, సూచనలకోసం www.agrisnet.tg.nic.in వెబ్‌సైట్‌ను సందర్శించండి!

సంపాదక వర్గం

ప్రధాన సంపాదకులు

డా.ఎం.జగన్ మోహన్, ఐ.ఎ.ఎస్

వ్యవసాయ కమిషనరు

సంపాదకులు

పి.సుబోధిని

వ్యవసాయ ఉప సంచాలకులు

సహాయ సంపాదకులు

• కె.శైలజ

• డి.వి.రామక్రిష్ణారావు

డి.టి.పి - డిజైనింగ్

ఎస్.ప్రశాంత్ కుమార్

రచనలు పంపాల్సిన చిరునామా

సహాయ వ్యవసాయ సంచాలకులు (ముద్రణ)

వ్యవసాయ కమిషనరు వారి కార్యాలయం

ఎల్.బి. స్టేడియం ఎదురుగా, హైదరాబాద్-500 001.

ఫోన్ : 040-23383519

Mail ID : tspadipantalu@gmail.com

Published & Printed by

Dr. M. Jagan Mohan, I.A.S.,

Commissioner of Agriculture,

Government of Telangana,

Opp. L.B. Stadium, Basheerbagh,

Hyderabad-500 001,

and printed at M/s.Card Box Company

Offset Printers,

10-2-289/120/7, Vijayanagar Colony, Hyderabad-500 057.

on behalf of

Commissioner & Director of Agriculture, Telangana,

Editor : P. Subhodini

విషయ సూచిక

1. రాష్ట్రంలో నమోదైన వర్షపాత వివరాలు.....	4
2. సంపాదకీయం.....	5
3. జూలై మాసంలో చేపట్టాల్సిన వ్యవసాయ పనులు.....	6
4. వాతావరణం - పంటల పరిస్థితి.....	7
5. పట్టాదారు రైతులందరికీ రైతుబంధు జీవిత జీమా పథకాన్ని ప్రకటించిన ముఖ్యమంత్రి కల్వకుంట్ల చంద్రశేఖర రావు.....	7
6. క్రిషి కళ్యాణ్ అభియాన్ పథకం అమలు తీరు తెన్నులను సమీక్షించిన కేంద్ర ప్రభుత్వ సంయుక్త కార్యదర్శి నీరజా శాస్త్రి, ఐ.ఎ.ఎస్.....	11
7. రైతుబంధు జీవిత జీమా పథకం కింద రైతుల నమోదు కార్యక్రమాని యుద్ధ ప్రాతిపదికన పూర్తి చేయాలని ఆదేశించిన వ్యవసాయ ముఖ్య కార్యదర్శి సి.పార్థసారథి, ఐ.ఎ.ఎస్.....	13
8. తెలంగాణ చిరుధాన్యాల మిషన్ పై రాష్ట్ర స్థాయి శిక్షణా కార్యక్రమంలో పాల్గొన్న వ్యవసాయ కమిషనర్ డా.ఎం.జగన్ మోహన్, ఐ.ఎ.ఎస్.....	15
9. జాతీయ పంట జీమా పోర్టల్ వినియోగంపై శిక్షణా కార్యక్రమంలో పాల్గొన్న వ్యవసాయ కమిషనర్ డా.ఎం.జగన్ మోహన్, ఐ.ఎ.ఎస్.....	17
10. రైతు ఆదాయం రెట్టింపునకు - లాభనాటి వ్యవసాయ మార్గాలు.....	19
11. వివిధ పంటల విత్తే సమయం - విత్తన మోతాదుల వివరాలు.....	22
12. రైతుల ఆదాయాన్ని రెట్టింపు చేయడం.....	23
13. సోయాబీన్ విత్తడంలో రైతులు తీసుకోవాల్సిన జాగ్రత్తలు - పంట దశలో పాటించవలసిన మెళకువలు.....	25
14. కార్తుల సంబంధమైన వ్యవసాయ సామెతలు - 5.....	27
15. వరిలో విత్తన మోతాదు, విత్తే సమయం, నారుమడి - సస్యరక్షణ.....	28
16. ఆరోగ్యవంతమైన వరి నారు తయారు చేసుకోవడానికి సూచనలు.....	29
17. వరిలో వేప ఉత్పత్తుల ఆవశ్యకత.....	31
18. ఆరుతడి వరి (ఎరోజక్ రైస్) సాగు పద్ధతిలో మెళకువలు.....	32
19. ప్రస్తుత వ్యవసాయంలో జీవనియంత్రణ పద్ధతులు - సమగ్ర సస్యరక్షణ.....	35
20. గచ్చకాయ - వ్యవసాయ క్షేత్రాలకు రక్షణ వలయం.....	38
21. వివిధ రుతువులలో తేనె పట్టులో చేపట్టవలసిన యాజమాన్యం.....	40
22. వర్షింకపోస్ట్ తయారుచేసే పద్ధతి - వినియోగంలో మెళకువలు.....	41
23. వివిధ జీవ రసాయనాలు - జీవ నియంత్రణ పద్ధతులు.....	44
24. పశువులలో వర్షాకాలంలో వచ్చే వ్యాధులు- వాటి నివారణ చర్యలు.....	46
25. ఫోన్ - ఇన్ - లైవ్.....	50

ఏడు దశాబ్దాలకు పైగా రైతాంగానికి సలహాలు, సూచనలు అందిస్తూ, వ్యవసాయరంగంలో వస్తున్న సాంకేతిక మార్పులు, అభివృద్ధి, ప్రభుత్వ పథకాలు, రాయితీలను గురించి సమాచారం తెలియజేస్తూ రైతాంగానికి కరదీపికగా వెలువడుతున్న 'వ్యవసాయ పాడి పంటలు' పత్రికను చదువుదాం. రైతులందరిచేత చదివిద్దాం!

- సం.

క్ర. సంఖ్య	జిల్లాలు	రబీ పంటల సాగు విస్తీర్ణం 27-06-2018 వరకు		01-06-2018 నుండి 27-06-2018 వరకు	
		సాధారణం	నమోదు	సాధారణం	నమోదు
1.	రంగారెడ్డి	164236	8016	79.7	84.1
2.	మేడ్చల్ మల్కాజ్గిరి	6885	2294	89.7	118.0
3.	వికారాబాద్	171824	88645	94.3	117.5
4.	నిజామాబాద్	172448	33921	151.2	203.3
5.	కామారెడ్డి	146770	28450	125.6	141.7
6.	మెదక్	95843	24084	121.6	126.3
7.	సంగారెడ్డి	221614	65216	113.1	123.3
8.	సిద్దిపేట్	202772	40574	89.7	71.4
9.	మహబూబ్ నగర్	242508	109886	66.4	107.3
10.	నాగర్ కర్నూల్	217191	29599	62.8	88.6
11.	వనపర్తి	79546	2002	54.9	72.1
12.	జోగులాంబ గద్వాల	127449	1176	50.5	68.6
13.	నల్గొండ	314398	14363	75.5	93.0
14.	సూర్యాపేట్	152413	10035	85.6	99.8
15.	యాదాద్రి భువనగిరి	114608	15353	87.5	108.5
16.	వరంగల్ (రూరల్)	158812	59126	125.8	101.9
17.	వరంగల్ (అర్బన్)	55058	21935	109.1	136.1
18.	జయశంకర్ భూపాలపల్లి	139511	52605	140.6	180.0
19.	జనగాం	115388	53546	106.2	110.7
20.	మహబూబాబాద్	121322	40683	116.5	147.1
21.	ఖమ్మం	232315	16715	93.9	127.1
22.	భద్రాద్రి కొత్తగూడెం	125063	27383	128.5	136.2
23.	కరీంనగర్	113839	20015	106.6	82.8
24.	జగిత్యాల	120602	4721	154.5	150.2
25.	పెద్దపల్లి	86491	8129	148.2	185.7
26.	రాజన్న సిరిసిల్లా	78986	27820	131.7	62.9
27.	అదిలాబాద్	192626	126957	181.2	210.6
28.	మంచిర్యాల	82187	1138	168.4	160.0
29.	నిర్మల్	150337	29971	174.1	193.6
30.	కొమరంభీం ఆసిఫాబాద్	126015	32260	177.3	183.1
31.	హైదరాబాద్	-	-	87.8	80.2

గమనిక: 'వ్యవసాయ పాడిపంటలు' మాసపత్రిక సంవత్సర చందా రూ.120/-లు మాత్రమే
 డి.డి. రూపంలో Asst. Director of Agriculture (Printing) పేరున, హైదరాబాద్ లో చెల్లుబాటుయ్యే విధంగా పంపించాలి.

రైతుబంధు జీవిత బీమా రైతుకు భరోసా..

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో 5 ఎకరాలు అంతకన్నా తక్కువ భూమి కలిగిన రైతులే అంటే చిన్న, సన్నకారు రైతులే 90 శాతం మంది ఉన్నారు. వారికి వ్యవసాయమే ఏకైక జీవనోపాధి. అనుకోని కారణాలతో, అనుకోని పరిస్థితుల్లో రైతుకు అనుకోనిది ఏమైనా జరిగితే రైతు కుటుంబం అనేక ఇబ్బందులను, ముఖ్యంగా ఆర్థిక ఇబ్బందులను ఎదుర్కోవాల్సి వస్తోంది. ఇది దృష్టిలో పెట్టుకొని రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి రైతులకు సామూహిక జీవిత బీమా పథకాన్ని ప్రారంభించారు.

ఈ రైతు జీవిత బీమా పథకం అమలు చేయడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం భారత జీవిత బీమాను సంప్రదించింది. భారత జీవిత బీమా సంస్థ అనుభవం దృష్ట్యా, అందిస్తున్న సేవల దృష్ట్యా ఈ సంస్థను ఎంపిక చేసింది. తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని యావన్మంది పట్టాదారు రైతులకు ఈ పథకం వర్తిస్తుంది. అయితే వయస్సు 18 నుంచి 59 సంవత్సరాల రైతులు అర్హులు (1959 ఆగస్టు 14 నుండి 2000 ఆగస్టు 15 మధ్య పుట్టినవారు).

రైతుబంధు జీవిత బీమా పథకాన్ని 15 ఆగస్టు 2018 నుంచి అమలు చేయాలని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. అర్హులైన ప్రతి ఒక్కరైతుకు ఏడాదికి రూ.2271.50ల ప్రీమియం మొత్తాన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వమే చెల్లిస్తుంది. ఈ బీమా వల్ల రైతు ఏ కారణంతో చనిపోయినా గానీ, ఆ రైతు కుటుంబానికి వెంటనే 5 లక్షల రూపాయల సహకారం అందుతుంది.

సాగుకు పెట్టుబడి సహకారం, రైతుకు బీమా సౌకర్యం, నిరంతర ఉచిత విద్యుత్, సాగుకు నీరు వంటి కీలక అంశాలపై రాష్ట్ర ప్రభుత్వం దృష్టి సారించింది. వ్యవసాయాన్ని బలోపేతం చేయాలనేది రాష్ట్ర ప్రభుత్వ లక్ష్యం.

ప్రభుత్వ లక్ష్యాలను ముందుకు తీసుకువెళ్ళడంలో వ్యవసాయ శాఖ తనవంతు క్రియాశీల పాత్ర వహిస్తుంది. రైతులు కూడా అనవసర ఖర్చులు తగ్గించుకుంటూ, సమగ్ర వ్యవసాయ విధానాలతో ముందుకు సాగుతారని ఆశిస్తోంది..

వరి : మధ్యకాలిక, స్వల్పకాలిక రకాలతో నార్లు వేసే సమయం. దీర్ఘకాలిక రకాలసాగుకు నార్లు వేయడం ఈ మాసం మొదటి వారం వరకు కొనసాగించవచ్చు. చెరువులు, ఇతర చిన్న నీటి వనరుల కింద మధ్యకాలిక, స్వల్పకాలిక రకాలతో మెట్టనార్లు పోయటానికి అనువుగా ఉంటుంది. ఉత్తర తెలంగాణ మండలం జిల్లాలకు విజేత, కేశవ, భద్రకాళి, ఇందూర్ సాంబా, కావ్య, తెల్లహంస, జగిత్యాల సన్నాలు రకాలు. దక్షిణ తెలంగాణ మండల జిల్లాలకు సాంబ మసూరి, ఎర్రీ సాంబా, కావ్య, సత్య, ఎర్రమల్లెలు, తెల్లహంస, సుమతి రకాలు అల్పవర్ష ప్రాంత మండల జిల్లాలకు సాంబ మసూరి, సోనా మసూరి, దీప్తి, నంద్యాల సన్నాలు రకాలు అనువైనవి.

కత్తెర, ఎడగారు పైరుకు చిరుపొట్ట దశలో హెక్టారుకు 10-15కి నత్రజని నిచ్చే ఎరువును వాడాలి. సస్యరక్షణ చర్యలు చేపట్టాలి. జూన్ మాసంలో నారుపోస్తే నాటే ముందు నారు వేర్లను 200 మి.లీ. క్లోరిఫైరిఫాస్, 200లీ. నీటిలో రెండు గంటలు, యూరియా కలిపిన ద్రావణంలో మూడు గంటలుంచి నాటితే మంచిది. ఆయా ప్రాంతానికి, రకాన్ని బట్టి హెక్టారుకు 20-40కి నత్రజని, 30-80కి భాస్వరం, 30-45కి పొటాష్ నిచ్చే రసాయన ఎరువులు వేయాలి. రసాయనాలతో కలుపు నివారణకు 2,4డి ఇథైల్ ఈస్టర్ గుళికలు 10 కిలోలు + బ్యూటోక్లోర్ గుళికలు 10 కిలోల ఇసుకతో కలిపి హెక్టారుకు వాడాలి. ముందుగా నాటిన వరికి అంతరకృషి, సస్యరక్షణ చేయాలి.

కంది : ఏకపంటగా వేస్తే ఈ మాసం మొదటివారం లోగా విత్తుకోవాలి. పల్నాడు, మారుతి, అభయ రకాలలో ఏదో ఒక దానిని విత్తుకోవాలి. ఎకరాకు 8 కిలోల నత్రజని, 20 కిలోల భాస్వరం నిచ్చే ఎరువులు వాడుకోవాలి.

వేరుశనగ : వర్షాధారపు పంటకు ఎకరాకు 100 కిలోల సూపర్ ఫాస్ఫేట్, 27 కిలోల మ్యూరేట్ ఆఫ్

పొటాష్, 27 కిలోల యూరియాలను విత్తే సమయంలోనే వేయాలి. నీటిపారుదల పంటకు ఎకరానికి 100 కిలోల సూపర్ ఫాస్ఫేట్, 33 కిలోల మ్యూరేట్ ఆఫ్ పొటాష్ ఆఖరి దుక్కిలో వేయాలి. అలాగే 17 కిలోల యూరియాను విత్తే సమయంలో, 9 కిలోల యూరియాను 30 రోజుల తరువాత అంటే తొలి పూత సమయంలో వేసుకోవాలి. వేరు పురుగు నివారణకు విత్తేటప్పుడు ఫోరేట్ 10 శాతం గుళికలు హెక్టారుకు 15 కిలోలు వాడుకోవాలి. ముందుగా విత్తిన ప్రాంతాల్లో అంతరకృషి, సస్యరక్షణ చేపట్టాలి.

ఆముదం : విత్తడం కొనసాగించవచ్చు. క్రాంతి, జ్యోతి, జి.సి.ఎచ్-4 అనే రకాలలో ఏదో ఒక దానిని సాగుచేయాలి. వాలుకు అడ్డంగా విత్తాలి. పైరుకు ఎండు తెగులు ఈ మధ్య కాలంలో ఎక్కువ నష్టాన్ని కల్గిస్తున్నందున తెగులును తట్టుకునే జి.సి.ఎ-4, 48-1 రకాలను వేయాలి. జూన్ చివరిలో విత్తిన పైరుకు మాసాంతంలో అంతరకృషి చేసి తరువాత, నేలలో తేమ సరిగా ఉన్నప్పుడు, హెక్టారుకు 25-30 కిలోల యూరియాను పైపాటుగా వేయాలి. దాసరి పురుగు ఎక్కువగా ఆశించే సమయం, గొంగళిపురుగు తొలిదశలో కార్పరిల్ 10 శాతం పొడిని హెక్టారుకు 10-15 కిలోలు చల్లి నివారించుకోవాలి.

పత్తి : గత మాసాంతం వరకు విత్తకపోయి ఉంటే వీలైనంత తొందరగా విత్తుకోవాలి. నల్లరేగడి నేలలో విత్తుకోవడానికి అనువైన సమయం. ఆఖరి దుక్కిలో హెక్టారుకు మేలి రకాలకు 40కి. సంకర రకాలకు 60కి. ఉత్తర ప్రాంత ఆదిలాబాద్, కరీంనగర్, వరంగల్ జిల్లాల్లో విత్తిన 25-30 రోజులకు మొదటి దఫా నత్రజని, 45 కిలోల భాస్వరం, 20 కిలోల పొటాష్ నిచ్చే ఎరువులు వేయాలి.

వాతావరణం - పంటల పరిస్థితి

డా.జి.శ్రీనివాస్, శాస్త్రవేత్త - అభివృద్ధి, డా.బి.బాలాజీ నాయక్, సీనియర్ శాస్త్రవేత్త, వ్యవసాయ వాతావరణ పరిశోధనా కేంద్రం, వ్యవసాయ పరిశోధనా కేంద్రం, రాజేంద్రనగర్, ఫోన్. 040-24016901

భారత వాతావరణ విభాగం వారి సమాచారం ప్రకారం సాధారణంగా కేరళలో నైరుతి రుతుపవనాలు జూన్ 7 వ తేదీన ప్రవేశిస్తాయి. కాని ఈ సంవత్సరం నైరుతి రుతుపవనాలు కేరళలో మే 30వ తేదీన ప్రవేశించాయి. అనగా వారం రోజులు ముందుగా నైరుతి రుతుపవనాలు భారత ఉపఖండంలోకి ప్రవేశించాయి. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో నైరుతి రుతుపవనాలు జూన్ 8న ప్రవేశించి రాష్ట్రమంతటా విస్తరించాయి.

రాష్ట్రంలో 01-06-2018 నుండి 25-06-2018 వరకు కురిసిన వర్షపాతాన్ని గమనించినట్లయితే సాధారణ వర్షపాతం 105.8 మి. మి. గాను 120 మి.మి అనగా సాధారణ వర్షపాతం నమోదైనది. రాష్ట్రంలో వివిధ జిల్లాల్లో ఇప్పటివరకు నమోదైన వర్షపాతం ప్రకారం కరీంనగర్, రాజన్న సిరిసిల్ల జిల్లాలలో వరుసగా - 22, -51 శాతం లోటు నమోదైనది. అలాగే 14 జిల్లాలలో (కొమరంభీం ఆసిఫాబాద్, మంచిర్యాల, నిర్మల్, నిజామాబాద్, జగిత్యాల, భద్రాద్రి కొత్తగూడెం, వరంగల్ రూరల్, మెదక్, సిద్దిపేట, జనగాం, యాదాద్రి భువనగిరి, హైదరాబాద్, రంగారెడ్డి) సాధారణ వర్షపాతం నమోదైనది. మిగిలిన జిల్లాలలో సాధారణం కన్న ఎక్కువ వర్షపాతం నమోదైనది.

భారత వాతావరణ విభాగం (ఐ.ఎం.డి), న్యూఢిల్లీ వారు అందించిన ముందస్తు వాతావరణ సూచనల ప్రకారం 2018 సంవత్సరానికి గాను దేశం మొత్తానికి జూన్ నుండి సెప్టెంబర్ మాసం

వరకు నైరుతి రుతుపవనాల ద్వారా సాధారణ వర్షపాతం $(97 \pm 5$ శాతం) నమోదయ్యే సూచనలున్నాయి.

వాతావరణాధారిత వ్యవసాయ సలహాలు :

- ❖ 50 నుండి 60 మి.మీ. కంటే తక్కువ వర్షపాతం నమోదైన ప్రాంతాలలో వర్షాధార పంటలైన జొన్న, సజ్జ, మొక్కజొన్న, సోయాచిక్కుడు, పెసర, పత్తి, కంది మొదలగు పంటలను విత్తుకోకూడదు.
- ❖ కంది పంటను పత్తి, మొక్కజొన్న పంటలలో అంతర పంటగా విత్తుకోవాలి.
- ❖ మొక్కజొన్న, జొన్న, సజ్జ, సోయాచిక్కుడు మొదలగు పంటలను బోదెలు, సాళ్ళ పద్ధతిలో విత్తుకోవాలి.
- ❖ వరి సాగు చేసే పొలాల్లో, తొలకరి వర్షాలను ఉపయోగించుకొని జనుము, జీలుగను పచ్చి రొట్ట పైరుగా, ఆలస్యంగా నీరు విడుదలయ్యే ప్రాంతాలలో పెసరను పైరుగా లేనిచో పచ్చి రొట్టగా విత్తుకోవాలి.
- ❖ రైతులు తెలంగాణ సోస (ఆర్.ఎన్.ఆర్. 15048) వరి విత్తనాన్ని జులై 10వ తేదీ తరువాత నారు పోసుకోవాలి.
- ❖ తేలిక పాటి నేలల్లో పత్తి, సోయాచిక్కుడును వర్షాధార పంటలుగా సాగు చేయరాదు.
- ❖ దక్షిణ తెలంగాణ జిల్లాల్లో మొక్కజొన్న పంటను తేలిక పాటి నేలల్లో వర్షాధార పంటగా సాగు చేయరాదు.

పట్టాదారు రైతులందరికీ రైతుబంధు జీవిత బీమా పథకాన్ని ప్రకటించిన ముఖ్యమంత్రి కల్వకుంట్ల చంద్రశేఖర రావు

నివేదిక : డి.వి.రామక్రిష్ణారావు, సహాయ సంపాదకులు, వ్యవసాయ పాడిపంటలు, వ్యవసాయ కమిషనర్ కార్యాలయం, హైదరాబాద్

4 జూన్, 2018న హైదరాబాదులోని ఎచ్.ఐ.సి.సి.లో జరిగిన రైతుబంధు జీవిత బీమా పథకం అవగాహన సదస్సులో తెలంగాణ రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి కల్వకుంట్ల చంద్రశేఖర రావు స్వయంగా పాల్గొన్నారు. రాష్ట్ర చరిత్రలోనే కాకుండా దేశ చరిత్రలోనే రైతులకు జీవిత బీమా సౌకర్యాన్ని కలిగించిన రాష్ట్రంగా తెలంగాణ నిలుస్తుందని ముఖ్యమంత్రి అన్నారు.

ఈ సదస్సుకు హాజరైన ముఖ్యమంత్రి, వ్యవసాయ మంత్రి పోచారం శ్రీనివాస రెడ్డి, రైతు సమన్వయ సమితి చైర్మన్ గుత్తా సుఖేందర్ రెడ్డి, ఎం.పి., ఇతర ప్రజా ప్రతినిధులకు, వ్యవసాయ అధికారులకు, రైతు సమన్వయ సమితి జిల్లా, మండల కో-ఆర్డినేటర్లుకు, విస్తరణాధికారులకు, మీడియా ప్రతినిధులకు వ్యవసాయ కమిషనర్ డా. ఎం. జగన్ మోహన్., ఐ.ఎ.ఎస్., స్వాగతం చెప్పారు. రైతులను ఆదుకోవడానికే రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రైతుబంధు జీవిత బీమా పథకాన్ని రూపొందించినదన్నారు.

ఈ సందర్భంగా ముఖ్యమంత్రి సమక్షంలో ఎల్.ఐ.సి. చైర్మన్ వి.కె. శర్మ, వ్యవసాయ ముఖ్య కార్యదర్శి సి. పార్థసారథి, ఐ.ఎ.ఎస్. రైతుబంధు జీవిత బీమా పథకానికి సంబంధించిన అవగాహన ఒప్పంద పత్రంపై సంతకాలు చేసారు.

ఎల్.ఐ.సి. చైర్మన్ వి.కె.శర్మ మాట్లాడుతూ.. రైతుల అభివృద్ధిని దృష్టిలో పెట్టుకొని తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రూపొందించిన రైతుబంధు జీవిత బీమా పథకం దేశంలో మరెక్కడా లేదని అన్నారు. రైతుల కోసం చాలా దూర దృష్టి కలిగిన ముఖ్యమంత్రి కె.చంద్రశేఖర రావు నిజంగానే రైతుబంధు అని అన్నారు. తాను స్వయంగా ఒక రైతునని, రైతు కుటుంబానికి చెందిన వాడినని వి.కె. శర్మ అన్నారు. భారత జీవిత బీమా సంస్థ కేవలం మన దేశంలోనే కాదని, ప్రపంచం మొత్తంలోనే అతి పెద్ద బీమా సంస్థని అన్నారు. మన దేశంలో 29 కోట్ల మందికి పైగా బీమా సేవలను అందిస్తున్నట్లు చెప్పారు. దేశంలో అనేక రాష్ట్రాల్లో నేను పని చేశాను కానీ, మరే రాష్ట్రంలోనూ రైతుల మేలు కోరుతూ చేపట్టిన ఇటువంటి బీమా

పథకాన్ని నేను చూడలేదని వి.కె. శర్మ అన్నారు. 35 సంవత్సరాల లోపు యువ వ్యవసాయ విస్తరణాధికారులు రైతుల సేవలో ఉండడం ముదావహం అన్నారు. రైతుబంధు జీవిత బీమా క్లెయిములను 10 రోజులలోనే చెల్లించి మా వంతు సహకారాన్ని అందిస్తామని వి.కె. శర్మ హామీ ఇచ్చారు.

ముఖ్యమంత్రి కె. చంద్రశేఖర రావు మాట్లాడుతూ - కార్యక్రమానికి వచ్చిన వ్యవసాయ మంత్రి, రాష్ట్ర రైతు సమన్వయ సమితి చైర్మన్, ఎం.పి., ఎం.ఎల్.ఏ, వ్యవసాయ ముఖ్య కార్యదర్శి, వ్యవసాయ కమిషనర్, జీవిత బీమా సంస్థ అధికారులు, వ్యవసాయ అధికారులు, వ్యవసాయ విస్తరణాధికారులు, రైతు సమన్వయ సమితి జిల్లా, మండల కో-ఆర్డినేటర్లు, మీడియా ప్రతినిధులు అందరికీ స్వాగతం చెప్పారు. వ్యవసాయ మంత్రి పోచారం శ్రీనివాస రెడ్డి గారి ఆధ్వర్యంలో రైతులకు సంబంధించి ఎన్నో విలువైన పథకాలు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అమలు చేస్తోందని ముఖ్యమంత్రి అన్నారు. రైతుబంధు జీవిత బీమా క్లెయిములను 10 రోజుల్లోనే అందజేస్తామన్న ఎల్.ఐ.సి.కి రాష్ట్ర రైతుల తరపున ముఖ్యమంత్రి కృజ్జతలు తెలియజేశారు.

రాష్ట్రంలో ఉన్న 57 లక్షల మంది రైతులకు 18 నుంచి 59 సంవత్సరాల వయస్సు వారికి ఈ బీమా వర్తిస్తుందని ముఖ్యమంత్రి తెలియజేశారు. ఏ కారణం

వల్లనా రైతు చనిపోయినప్పుడు రూ. 5 లక్షల బీమా మొత్తం రైతు కుటుంబానికి అందుతుందని తెలియజేశారు. రైతు మరణ ధృవీకరణ పత్రాన్ని గ్రామ పంచాయితీలోనే ఇచ్చే ఏర్పాటు చేస్తున్నట్లు ముఖ్యమంత్రి చెప్పారు. రైతుబంధు సాగుకు పెట్టుబడి పథకం ద్వారా 89 శాతం రైతులు సంతోషంగా ఉన్నట్లు ప్రముఖ దిన పత్రిక 'ది హిందూ' కథనాన్ని గుర్తు చేశారు. దేశం అంతా మనవైపు చూస్తోందని అన్నారు. 90 శాతం చెక్కులు రూ.20 వేలు, ఆలోపు చెక్కులేనని ముఖ్యమంత్రి అన్నారు. 18 లక్షల మంది రైతులు ఎకరం లోపు వారే ఉన్నారని అన్నారు. సాగుకు పెట్టుబడి పథకం ద్వారా అందే సహకారంలో రూ.4956 కోట్లు చిన్న, సన్నకారు రైతులకే అందుతాయని అన్నారు. పెద్ద రైతులకు కూడా కొద్దిరోజుల పాటు కులం, మతం తేడాలేకుండా అందరికీ సహకారం అందించడమే లక్ష్యమన్నారు. రైతుల అప్పుల బాధలు పోయి, సాగు పెట్టుబడికోసం వెదుకులాడే పరిస్థితి లేని రోజు రావాలని ముఖ్యమంత్రి అన్నారు. రైతుబంధు సాగుకు పెట్టుబడి సహకారాన్ని నేను తీసుకోలేదు కాని జీవిత బీమాను మాత్రం తీసుకుంటానని అన్నారు. రాష్ట్రంలో ఒకటి రెండు ఎకరాల లోపు ఉన్న రైతులే దాదాపు 32 లక్షల మంది ఉన్నారని వారందరికీ జీవిత బీమా ధైర్యాన్ని ఇస్తుందని ముఖ్యమంత్రి అన్నారు.

సాగుకు పెట్టుబడి, రైతుకు బీమా, సాగుకు నీళ్ళు, నిరంతర విద్యుత్తు అందించడమే సంకల్పంగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ముందుకు సాగుతోందని, ఇక రైతులు కష్టాలనుంచి బయట పడతారని ముఖ్యమంత్రి అన్నారు. రైతు క్షేమం తోనే మనందరి క్షేమం ముడిపడిందని అన్నారు.

వ్యవసాయ విస్తరణాధికారులనుద్దేశించి బీమా పత్రాలు నింపే పని మీదేనని, ఈ పనిలో రెవెన్యూ శాఖకు ఒత్తిడి పెట్టడం లేదని అన్నారు. రైతు పూర్తి పేరు, రైతు తండ్రి/భర్త పేరు, నామిని పేరు, మొబైల్ సంబంధం ఖచ్చితంగా రికార్డు చేయాలని అన్నారు. 15 ఆగస్టు 2018 నుంచి ఈ పథకం అమల్లోకి రావాలని అన్నారు.

రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా వ్యవసాయ వాతావరణ స్థితిగతుల ఆధారంగా వ్యవసాయ శాస్త్రవేత్తల సూచనల మేరకు పంట కాలనీలను ఏర్పాటు చేయాలనే లక్ష్యంతో ముందుకు సాగుతున్నట్లు చెప్పారు. తెలంగాణ రైతులు దేశంలో తెలివిగలవారనే పేరు రావాలని అన్నారు. ఏ ప్రాంతంలో ఏ పంట వేస్తే దిగుబడి బాగా వస్తుందనేది శాస్త్రవేత్తలు నిర్ణయిస్తారని అన్నారు. తెలంగాణ అవసరాలకు సరిపడే పంటలు పండించి అదనంగా దేశంలో ఎక్కువ డిమాండ్ ఉండే పంటలు పండించాలని అన్నారు. సర్వే ఆధారంగా

ఇతర రాష్ట్రాల్లో డిమాండ్ ఉన్న చోటుకు వాటిని పంపాలని అన్నారు. తెలంగాణ రైతుల పక్షాన కూడా మార్కెట్ కమిటీ ఏర్పాటు చేయాలని, ధరలపై మార్గదర్శనానికి కమిషనరేట్లో ప్రత్యేకంగా ఒక అధికారి పోస్టును అవసరమైతే సృష్టించాలని అన్నారు. మన అవసరాలకు తోడు దేశంలో ఉన్న డిమాండును దృష్టిలో పెట్టుకుని పంటలు పండించాలని అన్నారు. రైతుల అభిప్రాయాలు పరస్పరం పంచుకోవడానికి వీలుగా రైతు వేదికల నిర్మాణాలను వీలైనంత త్వరలోనే పూర్తి చేయాలని అన్నారు. రాష్ట్రంలోని 2500 వ్యవసాయ క్లస్టర్లలోని వ్యవసాయ యాంత్రీకరణలో భాగంగా యంత్ర పరికరాల అవసరాలను, స్థితిగతులను వెంటనే తెలియజేయాలని అన్నారు. ఉత్పత్తులను అమ్ముకోవడానికి రైతులు ఇబ్బందులు పడకుండా తగిన ప్రణాళికను, మార్కెటింగ్ పై ప్రత్యేక దృష్టిని పెట్టాలని మంత్రికి సూచించారు. రాష్ట్రంలోని నీటిపారుదల ప్రాజెక్టులతో రైతులు మొగులు చూడనవసరం లేని వ్యవసాయం వైపు రాష్ట్రం పురోగమిస్తోందని అన్నారు.

వ్యవసాయం చేస్తే ఏమొస్తుందని అన్న ఆర్థిక వేత్తల అంచనాలకు భిన్నంగా మనం పండించి చూపించాలని అన్నారు. వ్యవసాయం చేస్తున్నాని చెప్పాలంటే సిగ్గుపడే పరిస్థితి వచ్చింది. పట్టణ

క్రిషి కళ్యాణ్ అభియాన్ పథకం అమలు తీరు తెన్నులను సమీక్షించిన కేంద్ర ప్రభుత్వ సంయుక్త కార్యదర్శి నీరజా శాస్త్రి, ఐ.ఎ.ఎస్.

- వ్యవసాయశాఖ

13 జూన్, 2018న హైదరాబాదులోని వ్యవసాయ కమిషనర్ కార్యాలయంలో వ్యవసాయ కమిషనర్ డా.ఎం.జగన్మోహన్, ఐ.ఎ.ఎస్. ఆధ్వర్యంలో భారత ప్రభుత్వ సంయుక్త కార్యదర్శి జరిగిన నీరజా శాస్త్రి, ఐ.ఎ.ఎస్., క్రిషి కళ్యాణ్ అభియాన్ పథకం అమలు తీరు తెన్నులను సమీక్షించారు. ఈ పథకాన్ని కేంద్ర ప్రభుత్వం 1 జూన్, 2018 నుంచి 18 జూలై, 2018 వరకు అమలు చేయాలని నిర్ణయించింది. నీతి ఆయోగ్ సిఫార్సులను అనుసరించి దేశంలోని 115 జిల్లాలను ఈ పథకం అమలుకై గుర్తించారు. ఈ రకంగా గుర్తించిన ప్రతి జిల్లాలో 25 గ్రామాలను ఎంపిక చేశారు. తెలంగాణ రాష్ట్రం నుంచి ఖమ్మం, జయశంకర్ భూపాలపల్లి,

కొమురంభీం అసిఫాబాద్ జిల్లాలను ఈ పథకం అమలుకు ఎంపిక చేశారు.

వ్యవసాయ, వ్యవసాయ అనుబంధ శాఖల సమన్వయంతో రైతుల సమగ్ర అభివృద్ధికి, ఉత్పత్తుల పెంపుదలకు, ఉత్పాదకత పెంచటానికి ఈ పథకం ఉద్దేశించింది. వ్యవసాయ రంగాన్ని బలోపేతం

ప్రాంతాల అవసరాలను గుర్తించి కూరగాయల రైతులను ప్రోత్సహించాలి. హైదరాబాద్ చుట్టుపక్కల రైతులు ధనికులు కావాలి. ఉపాయంతో వ్యవసాయం చేస్తే అందరికీ డబ్బులు వస్తాయి. డిమాండ్ ఉన్న పంటను పండిస్తే మన పొలం వద్దకే వచ్చి కొని తీసుకెళ్తారు. ఒక్కో గ్రామం పంట ఒక రోజు మార్కెట్ కు వచ్చేలాగా ప్రణాళిక ఉండాలి. మద్దతు ధర రాకుంటే రైతు సమన్వయ సమితి కొంటుందని ముఖ్యమంత్రి అన్నారు.

వ్యవసాయ పెట్టుబడి కోసం, నాణ్యమైన విద్యుత్తు కోసం, సాగు నీళ్ల కోసం, రైతుల బీమా కోసం ఎంత ఖర్చైనా రైతాంగానికి ప్రతి ఏటా చెల్లిస్తానని అన్నారు. సాగుకు పెట్టుబడి కోసం ఇప్పటికే రైతులకు 5 వేల

కోట్ల రూపాయలు అందాయని ముఖ్యమంత్రి అన్నారు. వ్యవసాయ విస్తరణాధికారులు ఎక్కడికక్కడ రైతాంగాన్ని సేంద్రీయ వ్యవసాయం వైపు ప్రోత్సహించాలని కోరారు. రైతు సమన్వయ సమితి సభ్యులు భూముల ఏకీకరణకు రైతులను ప్రోత్సహించాలని, వేరు వేరు చోట్ల ఉన్న భూములను ఒకేవైపు సమీకరించుకునే లాగా సహకరించాలని కోరారు. ప్రతీ అసెంబ్లీ నియోజక వర్గ పరిధిలో ఆయా పంటల ప్రాసెసింగ్ యూనిట్లు నెలకొల్పి, వ్యవసాయ ఉత్పత్తులకు విలువ చేర్పుపై కృషి చేస్తామని అన్నారు.

ఈ అవగాహన సదస్సును ఉద్దేశించి వ్యవసాయ మంత్రి పోచారం శ్రీనివాస రెడ్డి, రైతు సమన్వయ సమితి చైర్మన్ గుత్తా సుఖేందర్ మాట్లాడారు.

చేయడం ఈ పథక లక్ష్యం. అలాగే రైతుల నికర ఆదాయాన్ని రెట్టింపు చేయడమే ఈ పథకం ముఖ్య ఉద్దేశ్యం. గ్రామంలో అమలుకు ఈ పథకం 10 ముఖ్యమైన అంశాలపై దృష్టి సారించింది. ఈ పథకంలో - రైతులకు సాయిల్ హెల్త్ కార్డులు పంపిణీ, అపరాలు, నూనెగింజల చిరు సంచులు (మినీ కిట్ల) పంపిణీ, ఉద్యాన / అటవీ / వెదురు మొక్కలను అందజేయడం, ప్రతి గ్రామాన 20 నాడెపు పిట్ లను ఏర్పాటు చేయడం, పాడి పశువులకు 100 శాతం వాక్సినేషన్ జరిగేలా చూడడం, గొర్రెలు, మేకలలో పిపిఆర్ రోగ నివారణ, పశువులకు కృత్రిమ గర్భధారణకు చర్యలు, ఐ.సి.ఎ.ఆర్. / కె.వి.కె.ల ఆధ్వర్యంలో వివిధ అంశాలపై గ్రామాలలో శిక్షణ కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం, సూక్ష్మ నీటిపారుదల విధానాన్ని ప్రోత్సహించడానికి ప్రదర్శనలు ఏర్పాటు చేయడం, నమగ్ర పంటల విధానాన్ని ప్రోత్సహించడానికి ప్రదర్శనలు ఏర్పాటు చేయడం, ఈ పథకం కింద ఎంపిక చేసిన గ్రామంలో 10 నుంచి 20 వ్యవసాయ పరికరాలను అందజేయడం ముఖ్య లక్ష్యాలని అన్నారు.

క్రిషి కళ్యాణ్ అభియాన్ పథకానికి క్రిషి విజ్ఞాన కేంద్రం కో-ఆర్డినేటర్లుగా జిల్లా స్థాయి అధికారులుగా,

రాష్ట్ర స్థాయిలో మెట్ట పంటల పరిశోధన సంస్థ (క్రిడా) సమన్వయ కర్తగా ఉంటుంది.

ఈ కార్యక్రమాన్ని సమీక్షించిన నీరజా శాస్త్రి, ఐ.ఎ.ఎస్., రాష్ట్ర స్థాయిలో అవసరమైన సర్దుబాట్లు చేసుకుని కార్యక్రమాన్ని విజయవంతం చేయాల్సిందిగా వ్యవసాయ కమిషనర్ ను కోరారు. అలాగే రైతు సమన్వయ సమితుల సహకారాన్ని తీసుకోవచ్చని చెప్పారు. కార్యక్రమానికి సంబంధించిన రోజు వారి నివేదికలను క్రిషి విజ్ఞాన కేంద్రం పోర్టల్ లో అప్ లోడ్ చేయాలని అన్నారు. వ్యవసాయ, వ్యవసాయ అనుబంధ శాఖలు పరస్పర సహకారంతో సమన్వయంతో ఈ పథకాన్ని విజయవంతం చేయాలని కోరారు. ఈ పథకం మెరుగైన అమలు కోసం కలెక్టర్ల స్థాయిలో అవసరమైనపుడు సమావేశాలు ఏర్పాటు చేసుకోవాలని సూచించారు.

వ్యవసాయ కమిషనర్ డా.ఎం.జగన్మోహన్, ఐ.ఎ.ఎస్. ఈ పథకం అమలుకు ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకుంటున్నట్లు చెప్పారు. అలాగే పథకం అమలుకు రాష్ట్ర స్థాయిలో సహకరిస్తామని చెప్పారు.

ఈ కార్యక్రమంలో క్రీడా శాస్త్రవేత్తలు, కె.వి.కె. కో-ఆర్డినేటర్స్, వ్యవసాయ, ఉద్యాన, పశు సంవర్ధక శాఖకు చెందిన అధికారులు పాల్గొన్నారు.

రైతుబంధు జీవిత బీమా పథకం కింద రైతుల నమోదు కార్యక్రమాన్ని యుద్ధ ప్రాతిపదికన పూర్తి చేయాలని ఆదేశించిన వ్యవసాయ ముఖ్య కార్యదర్శి సి.పార్థసారథి, ఐ.ఎ.ఎస్.

- వ్యవసాయశాఖ

27 జూన్, 2018న రంగారెడ్డి జిల్లా కలెక్టర్ కార్యాలయం నుంచి వీడియో కాన్ఫరెన్స్ ద్వారా జిల్లా వ్యవసాయ అధికారులు, సంబంధిత అధికారులతో రైతుబంధు రైతు జీవిత బీమా పథకం కింద రైతుల నమోదు కార్యక్రమ పురోగతిని వ్యవసాయ ముఖ్య కార్యదర్శి సి.పార్థసారథి, ఐ.ఎ.ఎస్., సమీక్షించారు.

రైతుబంధు రైతు జీవిత బీమా పథకం రైతు కుటుంబాలకు భరోసా కల్పించడానికేనని వ్యవసాయ ముఖ్య కార్యదర్శి సి.పార్థసారథి, ఐ.ఎ.ఎస్. ఈ సందర్భంగా అన్నారు. దేశంలో ఇలాంటి పథకం మరెక్కడా లేదని గుర్తు చేశారు. రాష్ట్రంలో అత్యధికంగా చిన్న, సన్నకారు రైతులే ఉన్నారని, అనుకోని పరిస్థితుల్లో రైతు చనిపోయినప్పుడు వారి కుటుంబం బతుకు దెరువు కోసం అనేక ఆర్థిక ఇబ్బందులను ఎదుర్కొంటోందని అన్నారు. అటువంటి పరిస్థితుల్లో రైతు కుటుంబానికి అండగా నిలబడాలనే ఉద్దేశ్యంతోనే మన రాష్ట్ర ముఖ్య మంత్రి కల్వకుంట్ల చంద్రశేఖర్ రావు రైతుబంధు రైతు జీవిత బీమా పథకానికి నడుం బిగించారని అన్నారు.

పట్టాదారు పాసు పుస్తకం కల్గిన 18 నుంచి 59 సంవత్సరాల (1959 ఆగష్టు 14 నుండి 2000 ఆగష్టు 15 మధ్య పుట్టిన వారు) వయస్సు కలిగిన రైతులు ఈ జీవిత బీమా పథకంలో నమోదు చేసుకోవడానికి అర్హులని చెప్పారు. జీవిత బీమా పథకంలో ప్రతి పట్టాదారు రైతు నమోదు అయ్యేలా చూడాలని వ్యవసాయ అధికారులను కోరారు.

రైతుబంధు రైతు జీవిత బీమా వివరాలను పోర్టల్ లో ఎక్కడికక్కడ పరిశీలించడానికి వీలుగా వ్యవసాయ విస్తరణ అధికారుల స్థాయి నుండి రాష్ట్ర స్థాయి అధికారుల వరకు యూజర్ ఐడి, పాస్ వర్డులను ఇప్పటికే తెలియజేసామని వ్యవసాయ కార్యదర్శి అన్నారు. అప్ లోడ్ అయిన డాటాను మండల వ్యవసాయ అధికారుల లాగిన్ నుండి అంతిమంగా భారత జీవిత బీమా సంస్థకు పంపవలసి ఉంటుందని అన్నారు.

జూన్ 26 నాటికి అందిన సమాచారం మేరకు రాష్ట్రంలోని 563 మండలాలలోను 10,558 రెవెన్యూ గ్రామాలు ఉండగా ఇప్పటికి 6544 గ్రామాల నుంచి

15 లక్షల 97 వేలకు పైగా రైతుల నుంచి నామినేషన్ ఫారాలు అందినట్లు చెప్పారు. ఈ ప్రక్రియను యుద్ధ ప్రాతిపదికన పూర్తి చేయాలని అధికారులను ఆదేశించారు. రైతుల నామినేషన్ సమాచారం అందాకనే భారత జీవిత బీమా సంస్థ రైతులకు బీమా సర్టిఫికేట్లను 15 ఆగస్టు, 2018 నాటికి అందజేయడం వీలవుతుందని అన్నారు.

జీవిత బీమాలో రైతుల నమోదు కార్యక్రమాన్ని నిర్ణీత గడువు 30 జూన్ 2018 కల్లా పూర్తి చేయాలని వ్యవసాయ అధికారులను ఆదేశించారు. వ్యవసాయ విస్తరణాధికారులందరూ రైతుబీమాలో నమోదు చేసుకున్న రైతుల నామినేషన్ ఫారాలను ఎప్పటికప్పుడు పోర్టల్లో అప్ డేట్ చేయాలని కోరారు. మండల వ్యవసాయ అధికారులు రైతులు ఇచ్చిన నామినేషన్ ఫారాల తనిఖీని సత్వరమే పూర్తి చేయాలని, 15 జూలై, 2018 నాటికి సమగ్రమైన సమాచారాన్ని భారత జీవిత బీమా సంస్థకు అందజేయాల్సి ఉంటుందని అన్నారు.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఎంతో ప్రతిష్టాత్మకంగా రైతుల మేలు కోసం చేపడుతున్న ఈ బీమా పథకాన్ని జిల్లా వ్యవసాయ అధికారులు, వివిధ స్థాయిలలోని ఇతర వ్యవసాయ అధికారులు, వ్యవసాయ

విస్తరణాధికారులు నిబద్ధతతో, ఖచ్చితత్వంతో యుద్ధప్రాతిపదికన పూర్తి చేయాలని ఆదేశించారు. రైతు కుటుంబాలకు మేలు చేసే రైతుబంధు రైతు జీవిత బీమా పథకంపై జిల్లా వ్యవసాయ అధికారులు ప్రత్యేక శ్రద్ధతో రైతులలో విస్తృతంగా ప్రచారం చేయాలని, దీనిపై అవగాహన కల్పించాలని కోరారు. అలాగే ఇటీవల విడుదలయిన రైతు బీమా మార్గదర్శకాలపై అవగాహన కలిగించాలని కోరారు.

వీడియో కాన్ఫరెన్స్లో వ్యవసాయ కమిషనర్ డా.ఎం.జగన్మోహన్, ఐ.ఎ.ఎస్., అదనపు వ్యవసాయ సంచాలకులు కె.విజయ్కుమార్ సహా వివిధ స్థాయి వ్యవసాయ అధికారులు పాల్గొన్నారు.

వ్యవసాయశాఖ మంత్రి పోచారం శ్రీనివాస్ రెడ్డి ఆసుపత్రిలో చికిత్స పొందుతూ కూడా రైతు బంధు రైతుబీమా పథకాన్ని సమీక్షించారు. వందశాతం అర్హులందరికీ రైతుబీమాని వర్తింపజేయాలని, ఒక్క రైతు కూడా మిగలడానికి వీలులేదని ఆదేశించారు. అలాగే ప్రతి జిల్లా వ్యవసాయ అధికారి డాటాని వెరిఫై చేయాలని, ఎలాంటి పొరపాటు జరగకూడదని సూచించారు. నిర్ణీత గడవులోగా నమోదు కార్యక్రమం, అప్ లోడింగ్ ప్రక్రియ పూర్తి చేయాలని విజ్ఞప్తి చేశారు.

తెలంగాణ చిరుధాన్యాల మిషన్ పై రాష్ట్ర స్థాయి శిక్షణా కార్యక్రమంలో పాల్గొన్న వ్యవసాయ కమిషనర్ డా.ఎం.జగన్ మోహన్, ఐ.ఎ.ఎస్.

- వ్యవసాయశాఖ

2 జూలై, 2018 హైదరాబాదులోని హాకా భవన్‌లోని మీటింగ్ హాల్‌లో వ్యవసాయ కమిషనర్ డా.ఎం. జగన్మోహన్, ఐ.ఎ.ఎస్. అధ్యక్షతన చిరుధాన్యాల మిషన్ పై రాష్ట్ర స్థాయి శిక్షణా కార్యక్రమం జరిగింది. ఈ కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభిస్తూ.. 2018-19 సంవత్సరాన్ని అంతర్జాతీయ

చిరుధాన్యాల సంవత్సరంగా గుర్తించినట్లు వ్యవసాయ కమిషనర్ డా.ఎం.జగన్ మోహన్, ఐ.ఎ.ఎస్. గుర్తు చేశారు. ఈ చిరుధాన్యాల మిషన్ ప్రధాన ఉద్దేశ్యం చిరుధాన్యాల విస్తీర్ణం, ఉత్పత్తి, ఉత్పాదకతలు పెంచడమేనని అన్నారు. ప్రతి కుటుంబ స్థాయిలో చిరుధాన్యాల వినియోగాన్ని 25 శాతం పెంచడం, తద్వారా పోషకాల భద్రతను కల్పించి, చిరుధాన్యాల డిమాండును సృష్టించడం ఈ మిషన్ ఉద్దేశ్యమని అన్నారు. ఈ పథకంలో మహిళల, పిల్లల ఆరోగ్యం ఒక ముఖ్య అంశమని అన్నారు. చిరుధాన్యాల ప్రాసెసింగ్ యూనిట్లను పంచాయితీ, మండల స్థాయిలో ప్రోత్సహించడమే కాక కుటుంబ స్థాయిలో కూడా చిరుధాన్యాల ప్రాసెసింగ్ చేసుకునేలా చూడడం లక్ష్యం అని అన్నారు. మహిళా రైతులు కేంద్రంగా చిరుధాన్యాల ఉత్పాదకతను పెంచే వ్యవస్థలపై దృష్టి సారించడం, అవి లాభదాయకంగా మనుగడ సాధించేలా చూడడం ఈ మిషన్ లక్ష్యమని అన్నారు.

మహిళా ఔత్సాహిక రైతులను చిరుధాన్యాల ఆధారిత సంస్థలను నెలకొల్పేలా ప్రోత్సహించడం, గ్రామాలకు, పట్టణాలకు మధ్య చిరుధాన్యాల మార్కెటింగ్ సంబంధాలను మెరుగు పర్చడం లక్ష్యమని అన్నారు. రాష్ట్ర పోషక ఆహార పథకం (అంగన్ వాడీ), పౌర సరఫరాల విభాగం ద్వారాను చిరుధాన్యాల పంపిణీ జరిగేలా చూడడం లక్ష్యమని అన్నారు.

ఈ కార్యక్రమాన్ని వ్యవసాయ శాఖ వాసన్ (WASSAN) తోడ్పాటుతో అమలు చేస్తుందని అన్నారు. జిల్లా స్థాయిలో నోడల్ ఏజెన్సీగా ఆత్మ (ATMA) వ్యవహరిస్తుందని అన్నారు. ఈ పథకం కోసం 5 సంవత్సరాలకు గాను మొత్తం బడ్జెట్ 64 కోట్ల రూపాయలు కాగా వార్షిక బడ్జెట్ రు.10.62 కోట్లు. ఈబడ్జెట్‌లో ఎన్.ఎఫ్.ఎస్.ఎం. (జాతీయ ఆహార భద్రత మిషన్) ద్వారా రు. 6.51 కోట్లు, ఆర్.కె.వి.వై. పథకం రాష్ట్ర బడ్జెట్ ద్వారా రు.4.11 కోట్లు అందుతాయని చెప్పారు.

ఈ చిరుధాన్యాల మిషన్ పథకం అమలుకు అదిలాబాదు (మండలాలు- ఇంద్రవెల్లి, నార్సూర్,

గుడహత్తుర్, గాడెగుడ, ఉట్నూర్, సిరికొండ), ఆసిఫాబాద్ (మండలాలు- ఆసిఫాబాద్, తిర్యాణి, కెరమెరి, జయనూర్, సిర్పూర్(యు), లింగాపూర్), నాగర్ కర్నూలు (మండలాలు- కొల్లాపూర్, పెద్ద కొత్తూర్, కోడైర్, పెంట్లపెల్లి, బాలమూర్, లింగాల్), మహబూబ్ నగర్ (మండలాలు - నవాబ్ పేట, గండీడ్, హన్వాడ, కోయల్ కొండ, దామెరగిద్ద, నారాయణపేట), వికారాబాద్ (మండలాలు- వికారాబాద్, ధర్మూర్, దౌలతాబాద్, కొడంగల్, బోమ్ రాస్ పేట, దోమ), సంగారెడ్డి (మండలాలు- రుద్రాసంగం, న్యాలకల్, సిర్గాపూర్, జహిరాబాద్, మొగడంపల్లి, నారాయణఖేడ్) జిల్లాలను గుర్తించినట్లు వ్యవసాయ కమిషనర్ అన్నారు. ఎంపిక చేసిన ప్రతి జిల్లానుంచి 6 మండలాలను ప్రతి మండలంలోను 200 ఎకరాల చొప్పున 7200 ఎకరాలలో ఈ చిరుధాన్యాల మిషన్ అమలుతుందని అన్నారు. ఇప్పటికే ఖరీఫ్ (వానాకాలం) ప్రారంభం అయినందున ఈ పథకం అమలుకు సరిపడా విత్తనాలను తెలంగాణ రాష్ట్ర విత్తనాభివృద్ధి సంస్థ

ఏర్పాటు చేసిందని వ్యవసాయ కమిషనర్ తెలిపారు.

2018 జూలై 2,3 తేదీలలో రెండు రోజుల పాటు జరిగే సమావేశంలో క్షేత్ర స్థాయిలో చిరుధాన్యాల మిషన్ కార్యక్రమాన్ని అమలు చేయడానికి వచ్చిన సంస్థలతో అవగాహన ఒప్పందాలు చేసుకోవడం, పథకం అమలుకు ప్రణాళిక రూపొందించుకోవడం లక్ష్యమని అన్నారు.

ఈ సమావేశంలో చిరుధాన్యాల మిషన్ క్షేత్ర స్థాయిలో అమలు చేసే స్వచ్ఛంద సంస్థ ప్రతినిధులు, 6 జిల్లాల ఆత్మ ప్రాజెక్టు డైరెక్టర్లు, 6 జిల్లాల వ్యవసాయ అధికారులు (సాంకేతిక), తెలంగాణ స్టేట్ సీడ్ డెవలప్ మెంట్ కార్పొరేషన్ కు చెందిన 6 జిల్లాల మేనేజర్లు, వ్యవసాయ కమిషనర్ కార్యాలయం నుంచి వ్యవసాయ అదనపు సంచాలకులు కె. విజయ కుమార్, వ్యవసాయ ఉప సంచాలకులు వై. మాధవి సహా వ్యవసాయ అధికారులు, వాసన్ (WASSAN) ప్రతినిధులు పాల్గొన్నారు.

జాతీయ పంట బీమా పోర్టల్ వినియోగంపై శిక్షణా కార్యక్రమంలో పాల్గొన్న వ్యవసాయ కమిషనర్ డా.ఎం.జగన్మోహన్, ఐ.ఎ.ఎస్.

- వ్యవసాయశాఖ

3 జూలై, 2018 హైదరాబాదులోని తెలంగాణ టూరిజం హరిత ప్లాజాలో వ్యవసాయ కమిషనర్ డా. ఎం. జగన్ మోహన్, ఐ.ఎ.ఎస్. అధ్యక్షతన ప్రధాన మంత్రి పంట బీమా యోజన పథకం అమలులో భాగస్వాములందరికీ జాతీయ పంట బీమా పోర్టల్ వినియోగంపై శిక్షణా కార్యక్రమం జరిగింది.

కార్యక్రమంలో పాల్గొన్న బ్యాంకు ప్రతినిధులను, ఇన్సూరెన్సు కంపెనీ ప్రతినిధులను జాతీయ పంట బీమా పోర్టల్ నిర్వహణపై శిక్షణకు విచ్చేసిన సాంకేతిక నిపుణులను వ్యవసాయ అధికారులను ఆహ్వానిస్తూ.. ఈ శిక్షణా కార్యక్రమాన్ని పూర్తి స్థాయిలో సద్వినియోగం చేసుకోవాలని వ్యవసాయ కమిషనర్ కోరారు.

శిక్షణా కార్యక్రమానికి సంబంధించిన పంటల బీమా అనే అంశం చిన్నగా కనిపించినా రైతుల ప్రయోజనాల దృష్ట్యా అత్యంత ముఖ్యమైందని వ్యవసాయ కమిషనర్ అన్నారు. ఈ శిక్షణా కార్యక్రమం ఉద్దేశ్యం పంట బీమా పథక ప్రయోజనాన్ని ప్రతి ఒక్కరైతు వద్దకు తీసుక వెళ్ళడమే. మనకు చాలా సమాచారముందనీ రైతులకు సేవలు అందించడంలో వాటిని మెరుగ్గా ఉపయోగించుకోవడానికి ఈ శిక్షణా కార్యక్రమం తోడ్పడుతుందనీ ఆశా భావం వ్యక్తం చేశారు. ఈ సందర్భంగా 1977లో థాయిలాండు దేశంలోని రైతులు రెండు వరుస సంవత్సరాల దుర్భిక్ష పరిస్థితులని పంటల బీమా ద్వారా ఏ విధంగా ఎదుర్కున్నారనేది, తన క్షేత్ర పర్యటన అనుభవం ద్వారా

వివరించారు. అలాంటి అనుభవాన్ని ఆదర్శంగా తీసుకుని ముందుకెళ్ళామని అన్నారు.

జిల్లా వ్యవసాయ అధికారులు ఇక్కడ నేర్చుకున్న ప్రతి అంశాన్ని కింది స్థాయిలో డిజిపి ఆపరేటర్లకు అందజేసే దృష్టితో శిక్షణా కార్యక్రమాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోవాలని కోరారు. వివిధ స్థాయి అధికారుల మధ్య మెరుగైన సమన్వయం కోసం ఈ శిక్షణా కార్యక్రమం ఉపయోగపడుతుందని భావిస్తున్నట్లు తెలిపారు.

కేంద్ర ప్రభుత్వం అమలు చేస్తున్న ఈ పథకానికి రాష్ట్ర స్థాయిలో మన సహకారం ఉంటేనే రైతులకు మెరుగైన సేవలు అందించగలమని వ్యవసాయ కమిషనర్ చెప్పారు. అమలులో ఎదురవుతున్న సమస్యలు అధిగమించడానికే ఈ శిక్షణా కార్యక్రమం అని అన్నారు. పంటల బీమా పథకాన్ని అత్యధిక ప్రాధాన్యతతో అమలు చేయాలని కోరారు. ఇప్పుడు ఎదురవుతున్న వాతావరణ పరిస్థితులు, మార్పులు, ప్రత్యేకతలను రైతాంగం పంటల బీమాతో ఎదుర్కోవాలని అన్నారు.

తెలంగాణలోని జిల్లాలను 6 క్లస్టర్స్ గా విభజించి ఈ పంటల బీమా పథకాన్ని అమలు చేస్తున్నట్లు

చెప్పారు. క్లస్టర్ 1లోని జిల్లాలు - అదిలాబాద్, మంచిర్యాల, అసిఫాబాద్, జయశంకర్, సిద్దిపేట; క్లస్టర్ 2 లోని జిల్లాలు - నిర్మల్, నిజామాబాద్, కామారెడ్డి, యాదాద్రి, రంగారెడ్డి; క్లస్టర్ 3లోని జిల్లాలు - పెద్దపల్లి, కరీంనగర్, జగిత్యాల, సిరిసిల్ల, జనగాం; క్లస్టర్ 4 లోని జిల్లాలు - ఖమ్మం, నల్గొండ, సూర్యాపేట, సంగారెడ్డి, మెదక్; క్లస్టర్ 5లోని జిల్లాలు - భద్రాద్రి, వరంగల్ (యు), వరంగల్ (ఆర్), వనపర్తి, నాగర్ కర్నూల్; క్లస్టర్ 6లోని జిల్లాలు - మేడ్చల్, మహబూబ్ నగర్, జోగులాంబ, వికారాబాద్, మహబూబాబాద్. ఖరీఫ్ లో వరి, జొన్న, మొక్కజొన్న, పెసర, మినుము, కంది, వేరుశనగ, పసుపు పంటలు, రబీలో - వరి, జొన్న, మొక్కజొన్న, పెసర, మినుము, శనగ, పొద్దుతిరుగుడు, మిర్చి, ఉల్లి, నువ్వులు పంటలకు వర్తింప జేస్తున్నట్లు తెలియజేశారు. పంట బీమా ప్రీమియం శాతం వివిధ క్లస్టర్లకు 12.93 నుంచి 19.65 శాతంగా ఉందని అన్నారు.

ఎన్.ఎల్.బి.సి. చైర్మన్ మణి కందన్ మాట్లాడుతూ... పంటల బీమా కింద రుణాలు పొందిన రైతులే కాకుండా రుణాలు పొందని రైతులు కూడా బీమా చేయించుకునే లాగా ప్రోత్సహించాలని

అన్నారు. ఇప్పుడు రూపొందిన పంట బీమా పోర్టల్ బహుళ ప్రయోజనాలతో, ఉన్నత స్థాయి సాంకేతికతతో ఉందని అన్నారు. అయితే ఆ సాంకేతికతను పూర్తి స్థాయిలో వినియోగించుకునే అవగాహన కొరవడం వలన క్షేత్ర స్థాయిలో పొరపాట్లు, అనవసర జాప్యం జరుగుతున్నాయని అన్నారు. ఈ శిక్షణా కార్యక్రమం మనల్ని మనం మెరుగు పర్చుకుని రైతులకు మెరుగైన సేవలు అందించడానికి దోహదపడుతుందని ఆశిస్తున్నట్లు చెప్పారు. అన్ని స్థాయి అధికారులు, బ్యాంకు అధికారులు, ఇన్సూరెన్సు కంపెనీలు ఈ శిక్షణా కార్యక్రమాన్ని సద్వినియోగం చేసుకుంటారని ఆశిస్తున్నట్లు చెప్పారు. నిర్మోహమాటంగా ప్రతి చిన్న సందేహాన్ని ఇక్కడే నివృత్తి చేసుకుని, ముందుకెళ్ళాలని కోరారు. ఈ శిక్షణా కార్యక్రమం కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల ఉమ్మడి ప్రయత్నమేనని అన్నారు.

నిఖిల్ తోషివాల, భరత్ అగర్వాల్ లు పంట బీమా పోర్టల్ అప్ డేట్ చేయడంపై, అలాగే పోర్టల్ లో వివిధ అంశాలపై శిక్షణను ఇచ్చారు. వివిధ స్థాయి అధికారులు తమ సందేహాలను నివృత్తి చేసుకున్నారు.

రైతు ఆదాయం రెట్టింపునకు - లాభసాటి వ్యవసాయ మార్గాలు

ఎన్.నవత, శాస్త్రవేత్త, బి.మాధవి, శాస్త్రవేత్త, పి.మధుకర్ రావు, శాస్త్రవేత్త, పి.సాబ్వి, శాస్త్రవేత్త, ఆర్.ఉమారెడ్డి, సహ పరిశోధన సంచాలకులు, ప్రాంతీయ వ్యవసాయ పరిశోధనా స్థానం, పొలాన, జగిత్యాల

వ్యవసాయదారుల ఆదాయాన్ని రెట్టింపు చేసేందుకు కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు చేస్తున్న కృషి వేగవంతమై రైతు తనంతట తానుగా అభివృద్ధి చెందిననాడే ప్రభుత్వం చేస్తున్న కృషి నెరవేరుతుంది. 2022 సంవత్సరానికల్లా రైతు ఆదాయం రెట్టింపు చేయడం సాధ్యమవుతుంది.. భారత దేశంలో నేటికి సుమారు 52 శాతం మంది జనాభా వ్యవసాయంపైనే ఆధారపడి జీవిస్తున్నారు. కనుక రైతుల ఆదాయాన్ని పెంచితే గాని వారి జీవన స్థితిగతులను మార్చడం కష్టతరం. ఇటువంటి సందర్భాలలో రైతుల ఆదాయం రెట్టింపు చేయడానికి పంచ సూత్రాలను సూచించడం జరుగుతుంది.

1. వ్యవసాయంలో ఖర్చు తగ్గించుకోవడం
2. వ్యవసాయంలో ఉత్పత్తి పెంచుకోవడం
3. విలువ జోడింపు
4. మిశ్రమ వ్యవసాయం
5. వ్యవసాయంలో సమాచార సాంకేతికతను తీసుకోవడం.

ఖర్చు తగ్గించుకునే మార్గాలు : రైతులు విషయ పరిజ్ఞాన అవగాహన లోపంతో ఎరువులు, పురుగు

మందులపై విచక్షణారహితంగా పెట్టుబడులు పెట్టి వాడడం. దీని ద్వారా అనవసర ఖర్చు పెరగడమే కాక భూమి, వాతావరణ కాలుష్యం బారిన పడుతున్నవి. కనుక రైతులు యాజమాన్య పద్ధతులను పాటించినట్లయితే ఖర్చును గణనీయంగా తగ్గించవచ్చు.

విత్తనశుద్ధి : పురుగు మందులు, తెగుళ్ళ మందులు, జీవన శిలీంధ్రాలు, జీవన ఎరువులు వంటి వాటితో విత్తనశుద్ధి చేసుకోవడం ద్వారా పంట తొలి దశలో ఆశించే పురుగు, తెగుళ్ళను నివారించవచ్చు.

కలుపు మందుల వాడకం : కూలీల ఖర్చు తగ్గించుకోవడానికి కలుపు మందులు వాడడం ఒక ప్రత్యామ్నాయం. కలుపు మందులు విత్తనం మొలకెత్తక ముందు వాడేవి, విత్తనం మొలకెత్తిన తర్వాత పిచికారీ చేసేవి కలవు. పంటల వారీగా కలుపు మందులను ఎంపిక చేసుకొని ఖర్చును తగ్గించుకోవచ్చు.

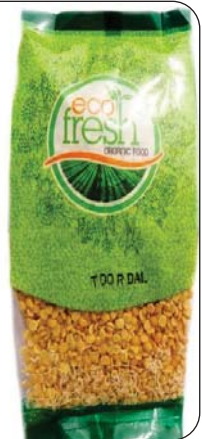
సమగ్ర ఎరువుల యాజమాన్యం : పచ్చిరొట్ట ఎరువుల పెంపకం, పేడ ఎరువులు, వానపాముల ఎరువు, జీవన ఎరువులు, గొర్రెలను మంద కట్టడం, కంపోస్టు ఎరువుల వాడకం, భూసార ఆధారిత ఎరువులు

ఈ సమావేశంలో వ్యవసాయ అదనపు సంచాలకులు కె.విజయ కుమార్, డైరెక్టరేట్ ఆఫ్ ఎకనామిక్ స్టడీస్ నుంచి సుదర్శన్ రెడ్డి సహా ఎ.పి.జి.వి.బి., తెలంగాణ గ్రామీణ బ్యాంకు, ఫెడరల్ బ్యాంకు, ఆక్సిన్, అలహాబాద్ బ్యాంకు, స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా, దెనా బ్యాంకు, ఆంధ్ర బ్యాంకు, ఇండియన్ బ్యాంకు, యూనియన్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా, బ్యాంక్ ఆఫ్ మహారాష్ట్ర, సిండికేట్ బ్యాంకు, విజయా బ్యాంకు, అగ్రకల్చర్ డేవలప్ మెంట్ బ్యాంక్, కరూర్ వైశ్యా బ్యాంకు, కెనరా బ్యాంకు, బ్యాంక్ ఆఫ్ బరోడా, ఇండియన్ ఓవర్సీస్ బ్యాంకు, యూకో

బ్యాంకు, బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా, ఆర్.బి.ఎల్. బ్యాంక్, ఓ.బి.సి. బ్యాంక్, యస్. బ్యాంకు, యూనియన్ బ్యాంకు, ఐ.డి.బి.ఐ. బ్యాంకు ప్రతినిధులు, మెదక్, హైదరాబాద్, మహబూబ్ నగర్ జిల్లా సహకార బ్యాంకుల ప్రతినిధులు, టి.ఎన్. క్యాబ్, డి.ఇ.ఎన్.టి.ఎన్.డి.పి.ఎన్. ప్రతినిధులు, యు.ఐ.సి.సి., ఎం.సి.ఎల్, ఎస్.బి.ఐ., టాటా ఎ.ఐ.జి., ఎఫ్.ఇ., ఇవెక్టివ్ ఇన్సూరెన్స్ కంపెనీల ప్రతినిధులు, జిల్లా వ్యవసాయ అధికారులు, వివిధ స్థాయి వ్యవసాయ అధికారులు ఈ సమావేశంలో పాల్గొన్నారు.

వాడకం వంటి ద్వారా రసాయన ఎరువులపై పెట్టుబడిని తగ్గించవచ్చు.

సమగ్ర సస్యరక్షణ : సరైన సమయంలో విత్తడం, అంతర పంటలు, మేర పంటలు, లింగాకర్షక బుట్టలు, పక్షి స్థావరాలు, జీవ నియంత్రణ రసాయన పురుగు మందులు పిచికారీ అవసరం మేరకే వాడుకోవడం వంటివి చేపట్టవచ్చు.

సమగ్ర నీటి యాజమాన్యం : నానాటికీ నీటి వనరులు తగ్గిపోతున్నవి. నీటిని ఆదా చేసుకొని తక్కువ నీటితో అధిక పంటను తీసేందుకు డ్రిప్, స్ప్రింక్లర్లు, వైక్రోఫాగర్స్ వంటి నూతన సాంకేతికను వాడుకోవడం, ఫారం పొండ్లు, ఇంటిపైకప్పులు, చెక్ డ్యాంలు, చెరువుల్లో పూడిక తీయడం, వాలుకు అడ్డంగా దున్నడం, కందకాలు ద్వారా నీటిని నిల్వ చేసుకొని సమర్థవంతంగా వాడుకోవచ్చు. అలాగే నీటిని పంట కీలక దశల్లో మాత్రమే ఇచ్చి దిగుబడులు తగ్గకుండా చూడవచ్చు. వీటిపై రైతులు అవగాహన పెంచుకోవాలి.

యాంత్రికరణ : ప్రస్తుత పరిస్థితుల్లో కూలీల ఖర్చు ఎక్కువై వారి లభ్యత తక్కువగా ఉంది. కాబట్టి యాంత్రికరణ తప్పనిసరవుతుంది. ప్రస్తుతం అనేక పంటల్లో విత్తనం వేసినప్పటినుండి పంట తీసే వరకు కావాల్సిన పరికరాలు, యంత్రాలు అందుబాటులో ఉన్నాయి. యంత్రాల ఖరీదు కొనడానికి ఎక్కువైనట్లయితే ప్రభుత్వం వారు కస్టమ్ హైరింగ్ కేంద్రాల ద్వారా పరికరాలను సమకూరుస్తున్నారు.

వాటిని ఉపయోగించుకుని తక్కువ ఖర్చుతో పంట వేయవచ్చు.

ఉత్పత్తిని పెంచుకునే మార్గాలు : ఉత్పత్తిని పెంచుకోవడానికి నూతన పంగడాలను తప్పనిసరిగా ఎంపిక చేసుకోవాలి. ప్రొఫెసర్ జయశంకర్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం, భారత వ్యవసాయ పరిశోధన మండలి ద్వారా విడుదల చేయబడిన రకాలను, హైబ్రిడ్లను వాడి అధిక దిగుబడులను సాధించవచ్చు. నూతన రకాలతో పాటు సూచించబడిన ఆధునాతన సాంకేతిక యాజమాన్య పద్ధతులను కూడా పాటించాలి. ప్రొఫెసర్ జయశంకర్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం నుంచి విడుదల చేసే వ్యవసాయ పంచాగాన్ని ఖరీదు చేసి తదనుగుణంగా పాటిస్తే అధిక దిగుబడులు సాధించవచ్చు. ఇవి కె. వి. కె. లో ఏ రు. వా. కేంద్రాలలో, విశ్వవిద్యాలయంలో లభ్యమవుతున్నాయి. ఈ విజ్ఞాన భాండాగారాన్ని ఉపయోగించుకొని, విలువైన సూచనలను పొందించడం ద్వారా తప్పకుండా అధిక దిగుబడులు సాధింవచ్చు.

విలువ జోడింపు : ప్రస్తుత వ్యవసాయరంగంలో విలువ జోడింపునకు అత్యధిక ప్రాముఖ్యత ఉంది. విలువ జోడింపు అంటే వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల విలువను చిన్న చిన్న చర్యలు ద్వారా పెంచడం. ఉదా : కందులు క్వింటా. రూ.4000 - 5000/- లకు అమ్మితే దాన్ని పప్పు చేసి ఒక కిలో ప్యాకెట్లను అమ్మినట్లయితే క్వింటాలుకు రూ.8000 - 10000/- లభిస్తుంది.

జొన్నలు, సజ్జలు, కొర్రలు అలాగే అమ్మడం కంటే పొట్టు తీసి విత్తనంగా అమ్మటం ద్వారా అధిక లాభాలను గడించవచ్చు. కొర్రలు, రాగులు, సజ్జలు, జొన్నల ద్వారా విలువ ఆధారిత ఉత్పత్తులు అనగా బిస్కెట్లు, కేకులు, మురుకులు తయారు చేసి అమ్మడం ద్వారా లాభాలను గడించవచ్చు.

మిశ్రమ వ్యవసాయం : కేవలం వ్యవసాయంపై ఆధారపడినంత మాత్రాన రైతుల ఆదాయం రెట్టింపు అసాధ్యం కనుక అనుబంధంరంగాలైన పాడి, కోళ్ళు, గొర్రెలు, మేకలు, తేనెటీగలు, పట్టు పురుగులు, పొటేళ్ళు పెంపకం చేపట్టాలి. వాణిజ్య సరళిలో పొట్టేళ్ళు, గొర్రెలు, బాయిలర్ కోళ్ళు, నాటుకోళ్ళు, పెంపకం చేపట్టి అధిక లాభాలను పొందవచ్చు.

సమాచార సాంకేతిక విప్లవాన్ని వినియోగించడం : వ్యవసాయంలో సాంకేతికతను వినియోగించుకొని తమకు కావాల్సిన సమాచారాన్ని ఎప్పటికప్పుడు అనగా తమ పొలంలో నుంచే లేక ఇంటినుంచే పొందవచ్చు. అలాగే రైతులు పండించిన ఉత్పత్తులు, అంతర్జాలం ద్వారా భారత దేశం మొత్తం ఎక్కడైనా అమ్ముకునే వీలు కల్పించబడినది. భారత దేశంలో ఏ మార్కెట్లో ఏ ఉత్పత్తులకు ఎంత ధర ఉందో రైతు ఇంటి వద్దనే ఉండి చూసుకునే వీలు కల్పించారు. వీటి కొరకు కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలతో పాటు ప్రభుత్వేతర, ప్రైవేట్ సంస్థలు అనేక రకాల వెబ్సైట్లను, చరవాణి ఆప్లను తయారు చేశాయి. ఈ సమాచార విప్లవాన్ని రైతులు, అందిపుచ్చుకొని అధిక దిగుబడులు సాధించి,

ఉత్పత్తులను సరైన మార్కెట్లో అమ్ముకొని అధిక లాభాలు పొందవచ్చు.

వెబ్సైట్స్ : www.tsagrisnet.gov.in, www.farmer.gov.in, www.icar.gov.in, www.pjtsau.ac.in

చరవాణి ఆప్ : రైతులకు ఒక స్మార్ట్ ఫోన్ ఉంటే, ప్రపంచం తన చేతిలో ఉన్నట్లే. కిసాన్ సువిధ, కిసాన్ మార్కెట్, పూసా కృషి, కిసాన్, అగ్రి మార్కెట్, అగ్రిలైన్, అన్నదాత, క్రాప్ డాక్టర్, ఇఫోకిసాన్

ఉత్పత్తులను అమ్ముకోవడానికి ఉపయోగపడే ఆప్లు : ఇ-నామ్, ఎచ్.సి.డి.ఇ.ఎస్- మార్కెట్స్, అగ్రిబజ్, అగ్రిటేడ్, కిసాన్ పాయింట్

ఈ వెబ్సైట్లు కానీ, చరవాణి ఆప్లు గానీ గూగుల్ ప్లేస్టోర్లో ఉచితంగా డౌన్లోడ్ చేసుకొని వినియోగించవచ్చు.

అలాగే రైతులు రైతు సహకార సంఘాలుగా, ప్రాథమిక ఉత్పత్తి దారుల సంస్థలుగా ఏర్పడి ప్రభుత్వం ద్వారా లభిస్తున్న అనేక సదుపాయాలను వినియోగించుకొని తమ ధరను తామే నిర్ణయించుకునే శక్తిని పెంచుకోవాలి. ఈ సమాచారాన్ని రైతులు గ్రహించి, అవగాహన పెంచుకొని నూతన వ్యవసాయ పద్ధతులను పాటించి సాంకేతిక విప్లవాన్ని అవలంబించుకొని వ్యవసాయాన్ని రెట్టింపు లాభదాయకంగా మార్చుకోవచ్చు.

వివిధ పంటల విత్తే సమయం - విత్తన మోతాదుల వివరాలు

మోచీ సునీతారాణి, వ్యవసాయ అధికారి, కామారెడ్డి

పంటల పేర్లు	పంటలు వేసే సమయం	విత్తన మోతాదు (ఎ)	పంటలు కోసే సమయం
వానాకాలం			
వరి			
నారుమడి	మే మూడవ వారం నుండి జూన్ చివరి వారం వరకు	దొడ్డు రకం 25 కిలోలు సన్న రకం 20 కిలోలు	అక్టోబర్ నుండి నవంబర్ వరకు
నాట్లు వేయడం	జూలై మొదటి వారం నుండి 15 ఆగస్టు వరకు		
మొక్కజొన్న	జూన్ 15 నుండి 15 జూలై వరకు	8 కిలోలు	అక్టోబర్
సోయాచిక్కుడు	జూన్ 15 నుండి 15 జూలై వరకు	25 - 30 కిలోలు	సెప్టెంబర్ నుండి అక్టోబర్ వరకు
జొన్న	తేలిక నేలల్లో జూన్ 30 చివరి వరకు బరువు నేలల్లో జూలై 30 వరకు	4 కిలోలు	సెప్టెంబర్
కందులు	జూన్ 15 నుండి జూలై 15 వరకు	6-8 కిలోలు (పూర్తి పంట) మిశ్రమ పంట 2-3 కిలోలు	డిసెంబర్ నుండి జనవరి వరకు
మినుములు	జూన్ 15 నుండి జూలై 15 వరకు	6-8 కిలోలు	ఆగస్టు - సెప్టెంబర్
పెసర్లు	జూన్ 15 నుండి జూలై 15 వరకు	6-8 కిలోలు	ఆగస్టు - సెప్టెంబర్
పత్తి	జూన్ నుండి జూలై వరకు	1 కిలో	మొదటి సారి అక్టోబర్ నుండి చివరి సారి డిసెంబర్ వరకు
యాసంగి			
వరి			
నారుమడి	నవంబర్ రెండవవారం నుండి నవంబర్ చివరి వరకు వరకు	దొడ్డు రకం 25 కిలోలు సన్న రకం 20 కిలోలు	మార్చి - ఏప్రిల్
నాట్లు వేయడం	నవంబర్ చివరి నుండి డిసెంబర్ చివరి వరకు		
మొక్కజొన్న	అక్టోబర్ రెండవ వారం నుండి నవంబర్ చివరి వరకు	8 కిలోలు	మార్చి - ఏప్రిల్
శనగ	అక్టోబర్ నుండి నవంబర్ చివరి వరకు	25 కిలోలు	జనవరి
జొన్న	అక్టోబర్ రెండవ వారం నుండి అక్టోబర్ చివరి వరకు	4 కిలోలు	జనవరి - ఫిబ్రవరి
పొద్దుతిరుగుడు	నవంబర్ నుండి జనవరి వరకు	2.5 కిలోలు	మార్చి - ఏప్రిల్
కుసుమ	అక్టోబర్ మొదటి వారం నుండి నవంబర్ రెండవ వారం వరకు	4 కిలోలు	మార్చి - ఏప్రిల్
సువ్వులు	జనవరి నుండి ఫిబ్రవరి వరకు	2.5 కిలోలు	ఏప్రిల్ - మే
చెరకు	డిసెంబర్ నుండి జనవరి వరకు	2 కళ్ళ ముచ్చెలు 16000 లేదా 3 కళ్ళ ముచ్చెలు 20000	నవంబర్ - డిసెంబర్

రైతుల ఆదాయాన్ని రెట్టింపు చేయడం

ఎ.లక్ష్మీప్రతి, వ్యవసాయ విస్తరణాధికారి, నిజామాబాద్

రాను రాను దేశ జనాభా, ప్రపంచ జనాభా పెరుగుతూ పోతోంది. కానీ భూమి మాత్రం పెరగదు. పైగా సేద్యం చేసే భూములు కూడా గ్రామాలుగా, పట్టణాలుగా మార్పు చెందుతాయి. ఉన్న సాగు భూములు సైతం చౌడు బారిపోయి దిగుబడులు గణనీయంగా తగ్గుతున్నాయి. అవసరాలకు అనుగుణంగా నీటి పారుపు పాటించక, భూగర్భ జలాలు రానురాను అడుగంటి పోతున్నాయి. విచక్షణారహితంగా ఎరువులు, తెగుళ్ళ మందులను వాడడం వలన ఉత్పత్తులు విషతుల్యమై మానవుని మనుగడకే సవాలు విసురుతున్నాయి. సాగు చేస్తున్న రైతుకు లాభం మాట దేవుడెరుగు పెట్టిన పెట్టుబడిసైతం ఒక్కోసారి రాని పరిస్థితి. వీటన్నింటిని దృష్టిలో ఉంచుకొని కేంద్ర ప్రభుత్వం ఏడు సూత్రాల వ్యూహాన్ని ఖరారు చేసి రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల సహాయంతో క్షేత్ర స్థాయిలో అమలుకు సన్నద్ధత కావడం కొంత ఆశాజనకమనే చెప్పవచ్చు.

2022వ సంవత్సరానికల్లా రైతుల ఆదాయాన్ని రెట్టింపు చేసే లక్ష్యంతో, లక్ష్యాన్ని సాధించడానికి వ్యూహాన్ని రచించింది

1. చుక్క చుక్కకు ఎక్కువ పంట అనే లక్ష్యంతో తగు మొత్తంలో బడ్జెట్ను కేటాయించి, సాగు నీటిపై కేంద్రీకరించడం.
2. ప్రతీ వ్యవసాయ క్షేత్రం భూసారం మీద ఆధారపడి, నాణ్యత కలిగిన విత్తనాలను, పోషకాలను అందించడం.
3. పంటల కోత అనంతరం నష్టాలను నివారించడానికి గిడ్డంగుల పైన, శీతల సదుపాయాల గిడ్డంగులపైన భారీ స్థాయిలో పెట్టుబడి పెట్టడం
4. ఫుడ్ ప్రాసెసింగ్ ద్వారా విలువ చేర్పుకు ప్రోత్సాహాన్ని ఇవ్వడం.
5. జాతీయ వ్యవసాయ మార్కెట్ను ఏర్పరచి,

మార్కెట్ వైపరీత్యాలను తొలగించడం, 585 స్థానాల్లో ఈ - ప్లాట్ ఫామ్ను ఏర్పాటు చేయడం.

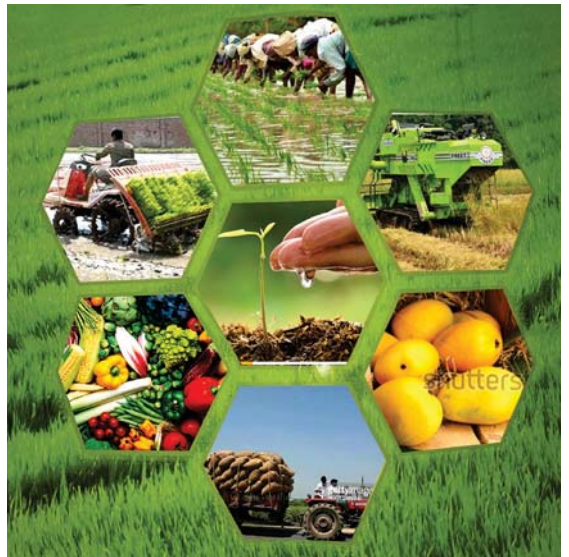
6. అనుకోని వైపరీత్యాల నుండి కాపాడటానికి తక్కువ ఖర్చుతో నూతన బీమా పథకాన్ని ప్రవేశపెట్టడం.

7. వ్యవసాయంతో పాటు అనుబంధరంగాలైన కోళ్ళ ఫారాలు, తేనె టీగల పెంపకం, చేపల పెంపకం వంటి సహాయక కార్యకలాపాలను ప్రోత్సహించడం.

రైతుకు లాభాలను కలగడానికి ప్రభుత్వాలు ఈ కింది విభిన్న పథకాలను ప్రస్తుతం అమలు చేస్తున్నాయి.

ఉత్పాదతను పెంచడం ద్వారా అధిక దిగుబడిని సాధించడం :

- ❖ జాతీయ ఆహార భద్రతా మిషన్ (ఎన్.ఎఫ్.ఎస్.ఎం.) ఆహార ధాన్యాలు, వాణిజ్య పంటలు.
- ❖ ఉద్యాన పంటల అధిక పెరుగుదల రేటుకై - ఉద్యాన సమగ్రాభివృద్ధి మిషన్ (ఎం.ఐ.డి.ఎచ్)
- ❖ నూనెగింజలు, ఆయిల్ పామ్ల ఉత్పత్తిని

పెంచడానికి, నూనెగింజల, ఆయిల్ ఫామ్ల జాతీయ మిషన్ (ఎన్.ఎం.ఓ.ఓ.పి) ఏర్పాటు. దీనిని 2014-15లో ప్రారంభించారు.

- ❖ స్థానిక ఆవుల, గేదెల జన్యు సంపదను కాపాడి, అభివృద్ధి చేయడానికి రాష్ట్రీయ (జాతీయ) గోకుల్ మిషన్ - దీనిని 2014 డిసెంబర్ తో ప్రారంభించారు.
- ❖ పశుసంపదను ముఖ్యంగా చిన్న పశువులు (మేకలు, గొర్రెలు, కోళ్ళు వంటివి) సంపదను పెంచడానికి జాతీయ పశు సంపద మిషన్ దీనిని 2014-15లో ప్రారంభించారు. నాణ్యత కలిగిన పశుగ్రాసాన్ని, దాణాను కూడా తగు మోతాదులో అందుబాటులో ఉంచడం ఈ మిషన్ ఉద్దేశం.
- ❖ నీలి విప్లవం - చేపల పెంపకాన్ని ప్రోత్సహించడానికి మంచినీటి చేపల, ఉప్పునీటి చేపల ఉత్పత్తిని, ఉత్పాదకతను పెంచడానికి నీలి విప్లవ పథకాన్ని 2015 డిసెంబరులో ప్రారంభించారు.

సాగు ఖర్చులను తగ్గించడానికి :

- ❖ నేల ఆరోగ్య కార్డు (రెండేళ్ళ కొకసారి) వల్ల ఎరువులను తగు మోతాదుల్లో మాత్రమే ఉపయోగించవచ్చు.
- ❖ వేప పూత పూసిన యూరియా వాడకాన్ని పూర్తిగా వినియోగంలోకి తేవడం జరిగింది. దీని వలన నత్రజని ఎరువులు వృధా కాకుండా నిరోధించడం,
- ❖ ప్రధాన మంత్రి కృషి సింఛాయి యోజన (పి.ఎం.కె.ఎస్.వై) సూక్ష్మ సాగునీటి విభాగం - ప్రతీ పొలానికి నీళ్ళు అనే లక్ష్యంతో సాగునీటి సరఫరా విధానాలు, పంపిణీ, పొలంలోన నీరు పెట్టే వరకు అన్నిపరిష్కారాలను చేపట్టడం. ప్రతీ సంవత్సరం 12 లక్షల హెక్టార్లు లక్ష్యంతో చేపట్టినారు.
- ❖ పరంపరాగత్ కృషి వికాస్ యోజన (సాంప్రదాయ వ్యవసాయ అభివృద్ధి పథకం) : పి.కె.వి.వై.

ద్వారా సేంద్రియ వ్యవసాయాన్ని ప్రోత్సహించడానికి, నేల ఆరోగ్యాన్ని అభివృద్ధి పరచడమే కాకుండా సేంద్రియ పదార్థాన్ని పెంచి, రైతు అధిక ధరలు పొందేందుకు తద్వారా నికర ఆదాయం పెరగడానికి దోహద పడుతుంది.

గిట్టుబాటు ధరలు పొందడానికి :

- ❖ జాతీయ వ్యవసాయ మార్కెట్ పథకం (ఈ-నామ్) పారదర్శకతా పోటీల ద్వారా రైతుకు గిట్టుబాటు ధరలు దొరికేలా చేయడానికి ఒక దేశం - ఒక మార్కెట్ దిశగా కదలటానికి, వ్యవసాయ మార్కెట్లలో విప్లవాత్మక మార్పుకు దోహద పడటానికి ఇది ఒక వినూత్నమైన మార్కెట్ పద్ధతి.
- ❖ వ్యవసాయ ఉత్పాదనల, పశు సంపదల మార్కెట్లను ప్రోత్సహించే సుగమం చేసే చట్టం, 2017ను కేంద్ర ప్రభుత్వం, రాష్ట్రాలు అన్వయించుకోవడానికి విడుదల చేసింది. ఇందులో ప్రైవేటు మార్కెట్ల ఏర్పాటు, ప్రత్యక్ష మార్కెటింగ్, రైతుల వినియోగదారుల మార్కెట్లు, ప్రత్యేక సరుకుల మార్కెట్లు, గోదాములు, శీతల గిడ్డంగుల తదితర నిర్మాణాలను ఉప మార్కెట్లుగా ప్రకటించే వంటి అవకాశాలు ఇందులో ఉన్నాయి. రైతులు తమ ఉత్పత్తులను గిడ్డంగులలో దాచుకోవడానికి, వాటిపై రుణాలను, కోతల అనంతర రుణాలను తక్కువ వడ్డీరేట్లకు ఇస్తారు.
- ❖ కొన్ని పంటలకు ప్రకటించిన కనీస మద్దతు ధరలు.
- ❖ ధరల మద్దతు పథకం (పి.ఎన్.ఎస్) కింద రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల అభ్యర్థన మేరకు కేంద్ర ఎజెన్సీలు నూనె గింజలను, పప్పుదినుసులను, పత్తిని మద్దతు ధరకు కొనుగోలు చేస్తాయి.
- ❖ మార్కెట్ జోక్యం పథకం (ఎం.ఐ.ఎస్) పై పథకంలోకి రానటువంటి పంటలను కుళ్ళిపోయే స్వభావమున్న వ్యవసాయ, ఉద్యాన పంటల ఉత్పత్తులను కొనుగోలు చేయడానికి ఈ పథకం ఉపకిస్తుంది.

సోయాబీన్ విత్తడంలో రైతులు తీసుకోవాల్సిన జాగ్రత్తలు - పంట దశలో పాటించవలసిన మెళకువలు

డా.పి.మధుకర్, డా.కె.విజయకుమార్, వ్యవసాయ పరిశోధనా స్థానం, ముధోల్

స స నొ గి ం జ గా స స , పప్పుధాన్యాంగాను సోయాచిక్కుడు సాగు విస్తీర్ణం గణనీయంగా పెరుగుతోంది. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో ఉమ్మడి అదిలాబాద్, కరీంనగర్, నిజామాబాద్ జిల్లాల్లో అత్యధికశాతం రైతులు ఖరీఫ్ కాలంలో దీని సాగుకు మొగ్గు చూపుతున్నారు. తెలుగు రాష్ట్రాలలో దీని సాగు విస్తీర్ణం 3.5 లక్షల ఎకరాలు కాగా ఒక ఉమ్మడి అదిలాబాద్ జిల్లాల్లోనే 60-70 శాతం వరకు సాగు చేస్తున్నారు. పత్తికి ప్రత్యామ్నాయ పంటగా రైతులు సోయా చిక్కుడు సాగు చేసుకోవచ్చు. సోయా సాగుకి నల్లరేగడి, నీరు నిలువని, లవణశాతం తక్కువగా ఉండే నేలలు అనుకూలం. సోయాను జూన్ 15 నుండి జూన్ 30 తేదీలోపు విత్తుకున్నట్లయితే ఎకరాకు 10 క్వంటాళ్ల దిగుబడిని పొందవచ్చు. సోయా విత్తడంలో ఆలస్యం అయితే దిగుబడులు సన్నగిల్లుతాయి. వర్షాలు సరైన సమయంలో రాని పక్షంలో రైతులు స్ప్రింక్లర్ల ద్వారా నీటిని అందించి జూన్ 30 లోగా విత్తడం పూర్తి చేసుకోవాలి.

సోయాలో అధిక దిగుబడికి వంగడాల ఎంపిక అత్యంత ప్రాధాన్యమైనది. సోయా రకాలలో జె.ఎస్.-335, బాసర (ఎ.ఎస్.బి.-22), భీమ్ (ఎల్.ఎన్.బి.-18), కె.డి.ఎన్-344, కె.డి.ఎస్.-756 రకాలు 105 నుండి 110 రోజుల పంట కాలంతో 8 నుండి 10 క్వంటాళ్ళు ఎకరానికి దిగుబడిని ఇస్తాయి. వర్షాలు సరిగాలేని ప్రాంతాల్లో స్వల్పకాలిక రకాలైన జె.ఎస్.9305, జె.ఎస్.-9560 లను విత్తుకోవడం ఉత్తమం.

సోయా విత్తేముందు ఆఖరి దుక్కిలో 12 కిలో నత్రజని ఉత్తమం, సోయా విత్తే ముందు ఆఖరి

దుక్కిలో 12 కిలోల నత్రజని (35-40 కిలోల యూరియా), 24 కిలోల భాస్వరం (150 కిలోల ఎస్.ఎస్.పి), భాస్వరాన్ని డి.ఎ.పి. రూపంలో కాకుండా ఎస్.ఎస్.పి. రూపంలో అందించినట్లయితే మొక్కలకి భాస్వరంతో పాటు గంధకం కూడా లభ్యమవుతుంది. అలాగే 16 కిలోల పొటాష్ (25-30 కిలోల ఎం.బి.పి) వేయాలి. పూత దశలో 25-30 కిలోల యూరియా మాత్రమే వేయాలి.

సోయా విత్తడానికి 70 శాతం కంటే ఎక్కువ మొలక శాతం ఉంటే 20 నుండి 25 కిలోల విత్తనం, అలాగే 70 శాతం కంటే తక్కువ మొలక శాతం ఉంటే 30 కిలోల విత్తనం అవసరం. నల్లరేగడి భూమిలో సాలుకి సాలుకి మధ్య అడుగున్నర (45 సెం.మీ), మొక్కకు మొక్కకు మధ్య 7.5-10 సెం.మీ. ఎడం ఉండేటట్లు విత్తుకోవాలి.

విత్తిన 48 గంటల లోపు కలుపు నివారణకై పెండిమిథాలిన్ 1.25 నుండి 1.5 లీటర్లు ఎకరానికి లేదా అలాక్లోర్ 1 లీ. లేదా బుటాక్లోర్ 500 మి.లీ. ఎకరానికి 200 లీటర్ల నీటిలో కలిపి పిచికారీ చేసుకోవాలి. కలుపు మందులను ఎక్కువగా చేతి పంపు సహాయంతో పిచికారీ చేస్తే ఉత్తమం. ఈ మధ్య కాలంలో సోయాను నాగలి వెనుక విత్తడం కాకుండా

సీడ్ కమ్ ఫర్టీ డ్రిల్లర్తో విత్తుకుంటున్నారు రైతాంగం. ఈ సీడ్ కమ్ ఫర్టీ డ్రిల్లర్తో సోయా విత్తుకున్నట్లయితే విత్తనం ఎకరానికి తక్కువగా సరిపోవడంతో పాటుగా విత్తనాలు సరైన ఎడంలో పడి మొలకశాతం, మొలకలు బలంగా రావడానికి అస్సారం ఉంటుంది.

అలాగే పంట విత్తన 25 నుండి 30 రోజులలో కలుపు సమస్య అధికంగా ఉండే క్వీజాలోఫాప్ ఇథైల్ (టర్గా సూపర్) 400 మి.లీ.తో క్యూరిన్ 15 గ్రా. 200 లీ. నీటిలో కలిపి ఒక ఎకరానికి పిచికారీ చేయాలి. అదే విధంగా ఇమాజితాఫిర్ 300 మి.లీ. గానీ, ఒడిసి 80-100 మి.లీ. గానీ, డైక్లోజోలామ్ 12.4 గ్రా.గానీ ఒక ఎకరానికి పిచికారీ చేసుకున్నట్లయితే కలుపును సమర్థవంతంగా నశింపజేయవచ్చు.

సోయా పంటలో అంతర పంటలుగా కందిని 8:1 నిష్పత్తిలో వేసుకోవచ్చు. అలాగే కొత్తగా సోయా పంట సాగుచేసే రైతాంగం సోయా విత్తనాలను రైజోబియం కల్చర్ 200 గ్రా. 10 కిలోల విత్తనాలకి పట్టించినట్లయితే అధిక దిగుబడులను పొందవచ్చు.

సోయా పంట మొదటి దశలో వచ్చే చీడపీడలలో కాండపు ఈగ, పెంకు పురుగులు ప్రధానమైనవి. వీటి నివారణకై ట్రైజోఫాస్ లేదా ప్రొఫెనోఫాస్ 2 మి.లీ. ఒక లీటరు నీటికి కలిపి పిచికారీ చేసుకోవాలి. అలాగే సోయాలో వచ్చే ఎండు తెగులు, రసం పీల్చే పురుగుల బెడద నుండి విముక్తికై విత్తేముండు విత్తనశుద్ధి చేసుకోవాలి.

విత్తనశుద్ధికై 1 కిలో విత్తనానికి ఇమిడాక్లోప్రిడ్ 3-5 గ్రా., 1 గ్రా. కార్బండిజిమ్ లేదా 3 గ్రా. మాంకోజెబ్తో విత్తనశుద్ధి చేసి సోయా విత్తనాలు విత్తుకోవాలి. విత్తనశుద్ధితో మొదటగా పురుగు మందులతో విత్తనశుద్ధి చేసిన తర్వాత తెగుళ్ళ మందులతో విత్తనశుద్ధి చేసుకోవాలి. సోయాబీన్ విత్తే రైతాంగం ఒక చదరపు మీటరుకి 33 నుండి 44 మొక్కలు లేదా ఒక ఎకరానికి 1,32,000 మొక్కలు ఉన్నట్లయితే 10 క్వింటాళ్ళ దిగుబడిని పొందవచ్చు.

ఈ విధంగా స్వల్పకాలిక పంటల్లో రైతులకు మంచి నికర లాభం అందించే వర్షాధార పంటగా సోయాచిక్కుడు రైతుల మన్ననలను పొందుతుంది.

కార్తుల సంబంధమైన వ్యవసాయ సామెతలు - 5

సేకరణ : డి.వి.రామక్రిష్ణారావు, సహాయ సంపాదకులు, వ్యవసాయ పాడిపంటలు, వ్యవసాయ కమిషనర్ కార్యాలయం, హైదరాబాద్

ఎరుక పిడికెడు ధనం !

విఠియావలి ముత్యాలు, తొటి కాయలంత !

విట్టో వోసో, ఎంచి వేరాలి !

విడు ఎండల విత్తనాలు, ఎంతవరపుకైనా ఆగుతాయి !

వితం పాటకి ఎదురుపాట లేదు !

ఒకనాటి అదును, ఏడాది బతుకు !

ఓషధానికి అపథ్యానికి చెల్లు, రోగం మిగులు !

కంచె వోసదే, కమతం !

కంది పండితే, కరువు తీరుతుంది !

కడవంత గుమ్మడి కాయా కత్తిపీటకి లోకువ !

కత్తెరలో వాన, కనకం పంట !

కనుమల మీద మొయిలు వోస్తే కళ్ళముందర వాన !

కర్ర లేవొస్తా, గొర్రె కరిచింది !

కరువు మానుప పంట, మిడతల మానుప మంట !

కర్ర అరిగిన గొడెలు నిండును !

కలివపళ్ళు పండితే కాలం తీరుతుంది !

కలివ చెట్టు పండితే కరువు తప్పదు !

కలుపు తీరునివారు శోత శోయలేరు !

కసపు లేదే పశువు లేదు, పశువు లేదే పెంట లేదు, పెంట లేదే పంట లేదు !

కాస చెట్టుకే రాళ్ళ దెబ్బలు !

వరిలో విత్తన మోతాదు, విత్తే సమయం, నారుమడి - సస్యరక్షణ

పి.గోన్యానాయక్, డా.బి.శ్రీనివాస్, డా.పి.రేవతి, ఎస్.ఓం ప్రకాష్, డా.ఎన్.బలరామ్, డా.ఆర్.ఉమారెడ్డి, ప్రాంతీయ వ్యవసాయ పరిశోధనా స్థానం, ప్రొఫెసర్ జయశంకర్ తెలంగాణ రాష్ట్ర వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం, పొలాస, జగిత్యాల

వరిలో అధిక దిగుబడుల కొరకు సరైన రకం ఎంపిక చేసుకొన్న తరువాత విత్తే సమయం మోతాదు, నారుమడి యాజమాన్యం ముఖ్యమైనది.

విత్తన మోతాదు : నాటే పద్ధతిలో ఎకరానికి సన్నగింజ రకాలైతే 10-15 కిలోలు, దొడ్డు గింజ రకాలైతే 20-25 కిలోలు వేయాలి. వెదజల్లే పద్ధతికి 10 కిలోలు, డ్రమ్ సీడర్ తో వేయడానికి 10-15 కిలోలు, శ్రీ పద్ధతికి 2 కిలోల సరిపోతుంది.

విత్తనశుద్ధి : విత్తనశుద్ధి చేయడం వల్ల విత్తనం ద్వారా వ్యాప్తి చెందే తెగుళ్ళను అరికట్టవచ్చు. కిలో వరి విత్తనానికి 3 గ్రా. కార్బండిజిమ్ ను కలిపి 24 గంటల తరువాత నారుమడిలో చల్లాలి. దంపనారుమళ్ళకైతే లీటరు నీటికి ఒక గ్రా. కార్బండిజిమ్ కలిపి ఈ ద్రావణంలో విత్తనాలను 24 గంటలు నానబెట్టి, 24 నుండి 48 గంటలు మండెకట్టి మొలకలను నారుమడి చల్లుకోవాలి. కిలో విత్తనాలు నానబెట్టడానికి లీటరు మందు ద్రావణం సరిపోతుంది.

విత్తే సమయం : దీర్ఘకాలిక రకాలను (145-150 రోజులు) మే చివరి నుండి, జూన్ వరకు, మధ్య కాలిక (130-135 రోజులు) రకాలను జూన్, జూలై నెలల్లో వేసుకోవచ్చు. స్వల్పకాలిక (120 రోజులు) రకాలను జూలై నెల నుండి ఆగస్టు మూడవ వారం వరకు వేసుకోవచ్చు.

నారుమడి యాజమాన్యం : ఒక ఎకరం పొలంలో నాట్లు వేయడానికి అయిదు సెంట్ల నారుమడి సరిపోతుంది. నారుమడిని 10-12 రోజుల వ్యవధిలో మూడు దఫాలు దమ్ము చేసి చదును చేయాలి. నీరు పెట్టడానికి, తీయడానికి వీలుగా కాలువలను ఏర్పాటు చేసుకోవాలి. నారుమడిలో ప్రతి 5 సెంట్ల నారుమడికి 2 కిలోల నత్రజని (ఒక కిలో విత్తనం చల్లే ముందు, కిలో విత్తిన 12-14 రోజులకు) ఒక కిలో భాస్వరం

ఒక కిలో పొటాష్ నిచ్చే ఎరువులను దుక్కిలో వేయాలి. 24 గంటలు నానబెట్టి, మండెకట్టిన తరువాత, మొలక కట్టిన విత్తనాన్ని సెంటుకు 4 కిలోల చొప్పున చల్లుకోవాలి.

నీటి యాజమాన్యం చూసుకుంటే నారు ఒక ఆకు పురివిచ్చుకునే వరకు అర తడులు ఇచ్చి తరువాత పలుచగా నీరు కట్టుకోవాలి. నారుమడిలో నీరు ఎక్కువ పెట్టినట్లయితే నారు కుళ్ళిపోయే అవకాశముంది.

నారుమడిలో ఊద గడ్డి నిర్మూలనకు బుటాక్లోర్ 7.5 మి.లీ. లీటరు నీటికి కలిపి, విత్తిన 7 లేక 8వ రోజున మడిలో నీటిని తీసివేసి పిచికారీ చేయాలి. లేదా విత్తిన 14, 15 రోజులప్పుడు 10 శాతం సైహలోఫాప్ బ్యుటైల్ 2 మి.లీ. లేదా బిస్ ఫైరియోబాక్ సోడియం 0.6 మి.లీ. ను లీటరు నీటిలో కలిపి పిచికారీ చేయాలి. నారుమడిలో జింక్ లోపాన్ని గమనిస్తే లీటరు నీటికి 2 గ్రా. జింక్ సల్ఫేట్ ద్రావణాన్ని పిచికారీ చేయాలి. జింక్ ను ఇతర మందులతో కలుపరాదు. నారుమడిలో అగ్ని తెగులు నివారణకు ట్రైసైక్లోజోల్ 0.6 గ్రా. లేదా కాసుగామైసిన్ 2.0 మి.లీ. లీటరు నీటికి కలిపి పిచికారీ చేయాలి.

అవసరాన్ని బట్టి మరల అవే మందులను పిచికారీ చేయాలి. నారు తీయడానికి 7 రోజుల ముందు కార్బోప్యూరాన్ 3 శాతం గుళికలు సెంటుకు 160 గ్రా. చొప్పున వేయాలి. మోనోక్రోటోఫాస్ 1.6 మి.లీ. లేదా క్లోరిఫైరిఫాస్ 2.0 మి.లీ. లీటరు నీటికి కలిపి విత్తిన 10 రోజులకు, 17 రోజులకు పిచికారీ చేయాలి. 20-25 రోజుల తరువాత నారు నాటేముందు వేర్లను 100 మి.లీ. క్లోరిఫైరిఫాస్, 2.5 కిలోల యూరియాను 50 లీ. నీటిలో కలిపిన ద్రావణంలో 20 నిమిషాలు ఉంచి నాటుకుంటే పొలం నాటిన తరువాత పంటకు రక్షణ ఉంటుంది.

ఆరోగ్యవంతమైన వరి నారు తయారు చేసుకోవడానికి సూచనలు

ఎస్.వివేంద్రబాబు, జ.ప్రసన్న కుమార్, పి.ఎచ్.డిస్కాలర్, లాం, గుంటూరు

ప్రస్తుతం ఆంధ్ర, తెలంగాణ రైతులు వరి నారు సిద్ధం చేసుకొనే పనిలో ఉన్నారు. వారికోసం వరి నారును ఎలా సిద్ధం చేసుకోవాలి, తీసుకోవాల్సిన జాగ్రత్తలను తెలియజేయడం ఇక్కడ చూద్దాం.

- ❖ నారుమడిని 10-12 రోజుల వ్యవధిలో 3 దఫాలు దమ్ముచేసి చదును చేయాలి. నీరు పెట్టడానికి, తీయడానికి వీలుగా కాలువలను ఏర్పాటు చేయాలి.
- ❖ 5 సెంట్ల నారుమడికి 2 కిలోల నత్రజని (1 కిలో విత్తనం చల్లేముందు, మరో కిలో విత్తన 12-14 రోజులకు), 1 కిలో భాస్వరం, 1 కిలో పొటాష్నిచ్చే ఎరువులను దుక్కిలో వేయాలి. చలి ఎక్కువగా ఉండే ప్రాంతాల్లో భాస్వరం రెట్టింపు వేయాలి.
- ❖ మొలక కట్టిన విత్తనాన్ని సెంటుకు 5 కిలోల చొప్పున చల్లుకోవాలి.
- ❖ నారు, ఒక ఆకు పూర్తిగా పురివిచ్చుకునే వరకు ఆరు తడులు ఇచ్చి తర్వాత పలుచగా నీరు నిలకట్టాలి.
- ❖ జింకు లోపాన్ని గమనిస్తే లీటరు నీటికి 2 గ్రా. జింకు సల్ఫేట్ ద్రావణాన్ని పిచికారీ చేయాలి. చలి ఎక్కువగా ఉండే దాళా వరి సాగులో జింకు లోప లక్షణాలు ప్రస్ఫుటంగా కనిపిస్తాయి.
- ❖ విత్తన 10 రోజులకు కార్బోప్యూరాన్ 3 జి గుళికలు సెంటు నారుమడికి 160 గ్రా. చొప్పున వేయాలి. లేదా మోనోక్రోటోఫాస్ 1.6 మీ.లి. లేక క్లోరిఫైరిఫాస్ 2.0 మీ.లీ. లీటరు నీటికి కలిపి విత్తన 10 రోజులకు, 17 రోజులకు పిచికారీ చేయాలి. లేదా నారు

తీయడానికి 7 రోజుల ముందు సెంటు నారుమడికి 160 గ్రా. కార్బోప్యూరాన్ గుళికలు ఇసుకలో కలిపి పలుచగా నీరుంచి వేయాలి.

నాట్లు వేయడానికి పొలాన్ని తయారు చేయడం : నాట్లు వేయడానికి 15 రోజుల ముందే పొలాన్ని దమ్ము చేయడం ప్రారంభించి 2-3 దఫాలుగా మురగ దమ్ము చేయాలి. పొలమంతా సమానంగా దమ్ము చెక్కతో గానీ, అడ్డతో గానీ చదును చేయాలి. రేగడి భూముల్లో నాట్లు వేయడానికి 2 రోజుల ముందుగానే దమ్ము పూర్తి చేసి, తర్వాతనే నాట్లు వేస్తే మంచిది.

నాట్లు : నారు తీసేటప్పుడు మొక్కలు లేతాకు పచ్చగా ఉంటేనే మూస త్వరగా తిరుగుతుంది. నాలుగు నుండి ఆరు ఆకులున్న నారును ఉపయోగించాలి. ముదరు ఆకును నాటితే దిగుబడి తగ్గుతుంది. నాటు పైపైన నాటితే పిలకలు ఎక్కువగా తొడిగే అవకాశముంది. నాట్లు వేసేటప్పుడు భూసారాన్ని అనుసరించి ఖరీఫ్లో చ.మీ.కు 33 మూసలు, రబీలో 44 మూసలు, ఎడగారులో 66 మూసలు ఉండేలా చూడాలి. నాటిన తర్వాత ప్రతి రెండు మీటర్లకు 20 సెం.మీ. బాటలు తీయడం వలన పైరుకు గాలి, వెలుతురు బాగా సోకి చీడపీడల ఉధృతి కొంత వరకు అదుపు చేయవచ్చు. ఎరువులు, పురుగు మందులు, కలుపు మందులు వేయడానికి ఇంకా పైరు పరిస్థితిని గమనించడానికి

ఈ బాటలు బాగా ఉపయోగపడతాయి. వరి రకాల కాలపరిమితిని బట్టి కుదుళ్ళ సంఖ్యను నిర్ధారించాలి.

వరి రకాల కాల పరిమితిని బట్టి కుదుళ్ళ సంఖ్య :

దీర్ఘకాలిక రకాలు (150 రోజులపైన) - నాటవలసిన దూరం 20×15 సెం.మీ., చదరపు మీటరుకు ఉండవలసిన కుదుళ్ళు 33.

మధ్య కాలిక రకాలు (125-135 రోజులు) - 15×15 సెం.మీ., చదరపు మీటరుకు ఉండవలసిన కుదుళ్ళు 44.

స్వల్పకాలిక రకాలు (110-120 రోజులు) - 15×10 సెం.మీ., చదరపు మీటరుకు ఉండవలసిన కుదుళ్ళు 66.

భూసారం ఎక్కువ ఉన్న పొలాల్లో తక్కువ కుదుళ్ళు, భూసారం తక్కువగా ఉన్న పొలాల్లో ఎక్కువ కుదుళ్ళు ఉండేట్లు నాటాలి. ముదురు నారు నాటినప్పుడు కుదుళ్ళ సంఖ్యను పెంచి, కుదురుకు 4, 5 మొక్కల చొప్పున నాటు వేయాలి. అలా ముదురు నారు నాటినప్పుడు నత్రజని ఎరువును సిఫార్సు కంటే 25 శాతం పెంచి మూడు దఫాలుగా గాక, రెండు దఫాలుగా అంటే 70 శాతం దమ్ములోను మిగతా 30 శాతం అంకురం దశలోను వాడాలి.

సమగ్ర పోషక యాజమాన్యం :

- ❖ భూసార పరిరక్షణకు, ఉత్పత్తి స్తబ్ధతను అధిగమించడానికి రసాయనిక ఎరువులతో పాటు సేంద్రియ లేదా జీవన ఎరువులను వాడి, పైరుకు సమతుల్యంగా పోషక పదార్థాలను అందజేయాలి.
- ❖ పశువుల ఎరువు, కంపోస్టు, కోళ్ళ ఎరువు వంటి సేంద్రియ ఎరువులను, రసాయనిక ఎరువులతో కలిపి వాడినట్లయితే 20-25 శాతం వరకు నత్రజనిని ఆదా చేయవచ్చు.
- ❖ వరి మాగాణుల్లో అపరాలు, జీలుగ, జనుము, పిల్లిపెసర లాంటి పచ్చిరొట్ట పైరును పెంచి కలియదున్నడం ద్వారా భూసారం పెరగడమే

కాక సుమారు 20-25 శాతం నత్రజని, భాస్వరం, పొటాష్లను కూడా ఆదా చేయవచ్చు.

- ❖ సజీవ ఎరువులైన నీలి పచ్చనాచు, అజొల్లా, అజోస్పెరిల్లం, ఫాస్ఫోబ్యాక్టీరియా మొదలగు జీవన ఎరువులకు వాడిన నత్రజని, భాస్వరం మోతాదులను 10-20 శాతం తగ్గించవచ్చు.
- ❖ నీలి ఆకుపచ్చ శైవలాలు, నాచు, వీటిని వరి పొలంలో వేస్తే ఎకరాకు 10 కిలోల నత్రజని పైరుకు అందుతుంది. నాచు నేలలో కలిపి సేంద్రియ ఎరువుగా పనిచేస్తుంది. నాచును పొడి చేసి వరినాట్లు వేసిన 7-10 రోజుల మధ్య మడిలో పలుచగా నీరు నిలువగట్టి ఎకరాకు 4 కిలోల నాచుపొడిని ఇసుకతో కలిపి మడి అంతా సమానంగా పడేటట్లు చల్లాలి.
- ❖ అజొల్లా : వరి పొలం దమ్ములో ఎకరాకు 50 కిలోల సింగిల్ సూపర్ ఫాస్ఫేట్ను వేసి పలుచగా నీరు నిలువగట్టి 100-150 కిలోల అజొల్లా వేసి 2 నుండి 3 వారాలు పెరగనిచ్చి నేలలో కలియదున్నాలి. ఎకరాకు 3 టన్నుల పచ్చిరొట్ట, 12 కిలోల నత్రజనిని నేలకు చేరవేస్తుంది.
- ❖ అజటోబ్యాక్టర్ : ఎకరాకు సరిపడే విత్తనానికి 200-400 గ్రా. కల్చర్ను పట్టించాలి. లేదా 1 కిలో కల్చర్ను 20 కిలోల పశువుల ఎరువుతో కలిపి ఎకరం నేలపై చల్లాలి. దీని వలన ఎకరాకు 8-16 కిలోల నత్రజని పైరుకు అందుతుంది.
- ❖ అజోస్పెరిల్లం : దీన్ని కూడా అజటోబ్యాక్టర్ వలే వాడాలి.
- ❖ ఫాస్ఫోబ్యాక్టీరియా : ఇది భాస్వరపు జీవన ఎరువు. భూమిలో లభ్యం కానీ స్థితిలోని భాస్వరాన్ని లభ్యమయ్యేలా చేస్తుంది. ఎకరాకు సరిపడే విత్తనంతో 200-400 గ్రా. కల్చర్ను పట్టించాలి. లేదా 1 కిలో కల్చర్ను 20 కిలోల పశువుల ఎరువుతో కలిపి ఎకరం నేలలో వేయాలి.

వరిలో వేప ఉత్పత్తుల ఆవశ్యకత

కె.శృతి, ఆర్టిసింగ్, సువర్ణరాణి బిమిలి, వి.మానస, భారతీయ వరి పరిశోధన సంస్థ, రాజేంద్రనగర్, హైదరాబాద్

పెట్టుబడులు ఎక్కువై వ్యవసాయం గిట్టుబాటు కాని పరిస్థితుల్లో రైతులు సాగు ఖర్చులు తగ్గించుకోవడంపై దృష్టి నిలపాలి. ఎరువులు, సస్యరక్షణపై అధికంగా ఖర్చు చేస్తున్నారు. ఈ రెండింటిలో ఖర్చులు తగ్గించుకునే క్రమంలో వేప కీలక పాత్ర పోషిస్తుంది. ఇటీవల కాలంలో రైతులు వేప ఆధారిత ఉత్పత్తులపై మొగ్గు చూపడానికి ఒక ప్రధానమైన కారణం అవి మానవుల మీద, పర్యావరణం మీద కానీ, కీటకాలకు సహజ శత్రువులైన మిత్ర పురుగులకు కానీ ఎటువంటి హాని కలుగజేయవు. వేప ఉత్పత్తులకు కీటక నిరోధకత పెంపొందించే అవకాశం చాలా తక్కువ.

రైతులు నత్రజనిని సిఫార్సు చేసిన దానికంటే రెట్టింపు మోతాదులో వాడుతున్నారు. అంతేకాక నైట్రేట్ రూపంలో యూరియాని ఎక్కువగా వాడుతున్నారు. సాధారణంగా యూరియా చల్లక అది అమ్మోనియాగా మారి మొక్కలకు అందుతుంది. ఇలా పరివర్తనం చెందే సమయంలో కొంత వృధా అవుతుంది. ఇందులో సగభాగం ఆవిరిరూపంలో భూమి పొరల్లోకి ఇంకిపోతుంది. దీనిని అరికట్టడానికి యూరియా గుళికలను ముడి వేపనూనెతో కలిపి చల్లాలి. వేప నూనె చల్లితే దానిలోని జిగురు వల్ల వృధా అయ్యే ఎరువును కొంత సమయం వరకు నిలిపివేయవచ్చు. ఎకరాకు సుమారు 120-150 కిలోల యూరియాను వరిలో 3 విడతలుగా వాడుతున్నారు. ఒక్కో విడతకు 40-50 కిలోల యూరియాకు 4వ వంతు యూరియాను తగ్గించి 2 కిలోల వేపనూనెను పట్టించాలి. అలా వాడితే సాధారణ స్థితికంటే అదనపు లాభం పొందవచ్చు.

వేప నూనె ఉపయోగించే విధానం : ఎకరాకు 40 కిలోల యూరియాను వాడదలచినప్పుడు దాన్ని

పాలిథీన్ పట్టాపై లేదా చదునైన నేలపై పరచి 1.5 నుంచి 2 కిలోల వేపనూనె యూరియాపై పల్చగా చల్లి చేతులతో బాగా కలిసేలా చూడాలి. పూర్తిగా కలిపాక నీడలో సుమారు 2 గంటలు ఆరనిస్తే నూనెను గుళికలు పీల్చుకొంటాయి. నూనెలోని జిగురు పదార్థం గుళికలపై పొరగా ఏర్పడి పైరుపై చల్లినప్పుడు ఎరువు త్వరగా కరిగిపోకుండా చేస్తుంది. దీనివల్ల ఆవిరి రూపంలో పోయే నత్రజనిని పొదుపు చేయడమే కాక పైరు పోషకాలను తీసుకునే సమయం పెరుగుతుంది. పైరు ఎదుగుదలలో ఈ ప్రక్రియ ముఖ్య పాత్ర పోషిస్తుంది.

సమగ్ర సస్యరక్షణలో వేప పాత్ర : పురుగు మందులు సహజమైన మిత్ర పురుగులకు హాని కారకం కావచ్చు. పురుగు మందులను అధికంగా వాడడం వల్ల పురుగులో ప్రతిఘటన స్థాయి పెరిగి, కీటక నాశినుల విషప్రభావాన్ని తట్టుకునే శక్తిని సంపాదిస్తుంది. అలాంటి పరిస్థితుల్లో ఎంత విషపూరిత కీటకనాశిని అయినా పురుగు మీద పనిచేయలేవు. వేప నూనెలో సహజ సిద్ధమైన కీటక నిరోధం వల్ల సుడిదోమ పెరుగుదల, సంతానోత్పత్తిని నియంత్రించి, ఘాటు వాసనతో శత్రు కీటకాలైన రెక్కల పురుగులను పారదోలుతుంది. ఫలితంగా మిత్ర పురుగుల సంఖ్య పెంచి పైరును కాపాడుకోవచ్చు. ఈ విధంగా సమగ్ర సస్యరక్షణలోను వేప నూనె ప్రయోజనాలను అందిస్తుంది. పంటకోత తర్వాత కూడా ధాన్యాన్ని పురుగు పట్టకుండా దాచుకోవడానికి వేప ఉత్పత్తులు ముఖ్య పాత్ర పోషిస్తాయి. బియ్యాన్ని వేప ఆకులతో కలపడం, బస్తాల మధ్య ఎండిన ఆకులు ఉంచడం ద్వారా లేదా 2 శాతం కషాయం ధాన్యాన్ని దాచే బస్తాల మీద చల్లడం ద్వారా పురుగు నుండి కాపాడవచ్చు. ●

ఆరుతడి వరి (ఎరోబిక్ రైస్) సాగు పద్ధతిలో మెళకువలు

డా.డి.పద్మజ, డా.బి.శ్రీనివాస్, డా.ఆర్.ఉమా రెడ్డి, ప్రాంతీయ వ్యవసాయ పరిశోధనా స్థానం, పొలాన, జగిత్యాల, కలీంగర్ జిల్లా.

నీటి వనరులు నానాటికి తగ్గిపోతుండటం, వర్షాభావ పరిస్థితులు, అకాల వర్షాలు మొదలైన అంశాలు వరి పండించడానికి సవాలుగా ఉన్నాయి. ఈ సవాళ్ళు అధిగమించడానికి రైతాంగం ప్రత్యామ్నాయ వరిసాగు పద్ధతులు అవలంబిస్తున్నారు. వాటిలో ఎరోబిక్ వరిసాగు (ఆరుతడి పద్ధతి) ఒకటి. ఈ పద్ధతిలో వరి విత్తనాన్ని నేరుగా విత్తే పద్ధతిలో పత్తి 5-7 రోజుల కొకసారి నీటి తడి పెట్టాలి.

ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ ప్రకారం 2025 నాటికి ఆసియాలో 13 మిలియన్ హెక్టార్ల ఖరీఫ్ వరి 2 మిలియన్ హెక్టార్ల రబీ వరి నీటి సమస్యను ఎదుర్కోవాల్సిన ఉంటుంది. ఈ పద్ధతిలో సుమారు 40 నుండి 50 శాతం నీరు ఆదా అవడమే కాక కాలుష్యకారకం మీథేన్ ఉత్పత్తి తక్కువ కనుక పర్యావరణ పరిరక్షణకు కీలకమైనది.

ఈ పద్ధతి ఇటీవల కాలంలో తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాలలో ఎక్కువ ప్రాచుర్యం పొందుతున్నది. ఎరోబిక్ వరి పద్ధతిలో వరిని మనం సాధారణంగా పండించే మొక్కజొన్న, జొన్న, నువ్వుల వంటి పంటలవలె ఆరుతడి పరిస్థితులలో పండించడం, పంట అవసరం మేరకు నీటిని పెట్టుట ద్వారా పండించే విధానాన్ని ఎరోబిక్ వరి అని వ్యవహరిస్తారు. ఎరోబిక్ వరిని ముఖ్యంగా మాగాణి

భూముల్లో సాధారణ పద్ధతిలో సాగు చేయడానికి నీటి లభ్యత తక్కువగా ఉన్న ప్రాంతాల్లో (అదిలాబాద్, కరీంనగర్, మహబూబ్ నగర్, నల్గొండ) లేదా వర్షాధార పంటగా పండించే భూముల్లో అడపాదడపా నీరు అందించే సౌకర్యం కలిగిన ప్రాంతాల్లో చెరువుల కింద సాగు చేసే ప్రాంతాల్లో ఈ పద్ధతి అనుకూలంగా ఉంటుంది. ఆరుతడి వరిని పండించడానికి పొలంలో నీటిని

నిలగట్టవలసిన అవసరం లేదు.

ఆరుతడి (ఎరోబిక్ రైస్) వరి సాగుకి ఆచరించాల్సిన యాజమాన్య పద్ధతులు :

అనువైన రకాలు : మధ్య కాలిక, స్వల్పకాలిక రకాలు అనుకూలం. బెట్టను తట్టుకొని, లోతైన వేరు వ్యవస్థ కలిగిన రకాలు అనుకూలం.

మధ్య కాలిక రకాలు : విజేత (ఎమ్.టి.యు 1001), ప్రాణహిత (జె.జి.ఎల్ 11727).

స్వల్పకాలిక రకాలు : కాటన్ దొర సన్నాలు (ఎం.టి.యు-1010), జె.జి.ఎల్ 18047, ఐ.ఆర్.64, తెల్ల హంస, ఎర్ర మల్లెలు.

అతి స్వల్ప కాలిక రకాలు : ప్రద్యుమ్న (జె.జి.ఎల్.17004), వరాలు.

భూమి తయారీ : తొలకరి వర్షాలను సద్వినియోగం చేసుకుని పలుమార్లు దున్ని మెత్తని దుక్కి చేసి చదును చేసుకోవాలి. నేల సమతలంగా / చదునుగా లేనట్లయితే తేమ సరిగా అందక మొలక సరిగ్గారాదు. పంట ఎదుగుదల కూడా సమానంగా ఉండదు.

విత్తన మోతాదు : ఎకరానికి 25-30 కిలోల విత్తనం ఉపయోగించాలి.

విత్తన శుద్ధి : కార్బండిజమ్ 3 గ్రా. కిలో విత్తనానికి కలిపి విత్తనశుద్ధి చేయాలి. విత్తన శుద్ధి చేయడం వలన విత్తనం ద్వారా వాప్తి చెందే వివిధ తెగుళ్ళను అరికట్టవచ్చు.

నేరుగా విత్తడం : శుద్ధి చేసిన విత్తనాన్ని నేరుగా చదును చేసిన పొలంలో వెదజల్లడం ద్వారా గానీ 20 సెం.మీ. దూరంలో నాగటిసాలు వెనకగానీ, గొర్రుతోగానీ, ట్రాక్టర్తో నడిచే ఎరువు, విత్తనాన్ని ఒకేసారి వేసే గొర్రుతో (ఫర్టికం సీడ్ డ్రిల్) గానీ వేసుకోవచ్చు. విత్తనాన్ని సుమారు 2.5-5 సెం.మీ. లోతులో వేసుకోవాలి. ఎక్కువ లోతులో వేసినట్లయితే మొలక శాతం తగ్గుతుంది.

ఎరువుల యాజమాన్యం : వేసవి దుక్కి తరువాత సేంద్రియ ఎరువులు / వానపాముల ఎరువుల కానీ కంపోస్టు కానీ, దిబ్బ ఎరువు కానీ ఎకరాకు 2 టన్నుల చొప్పున వాడాలి. ఎకరానికి 55 కిలోల నత్రజని (120 కిలోల యూరియా) 20 కిలోల భాస్వరం (236 కిలోల సింగిల్ సూపర్ ఫాస్ఫేట్) 16 కిలోల పొటాష్ (27 కిలోల మ్యూరేట్ ఆఫ్ పొటాష్) ఎరువులను వేయాలి. భాస్వరం ఎరువు పూర్తి మోతాదు, సగభాగం పొటాష్నిచ్చే ఎరువులను ఆఖరి దుక్కిలో వేసుకోవాలి. నత్రజని ఎరువును సాధారణంగా వేసే మాగాణి వరి కంటే సుమారు 25 శాతం అధికంగా వేయాలి. నత్రజని ఎరువును మూడు సమభాగాలుగా వేసుకోవాలి. మొదటి భాగం (40 కిలోల యూరియా) విత్తిన 10 నుండి 15 రోజులకు, రెండవ భాగం (40 కిలోలు) దుబ్బు చేసే దశలోను, మూడవ భాగం (40 కిలోలు) అంకురం దశలో సగభాగం పొటాష్తో కలిపివేసిన నీరు పెట్టుకోవాలి.

ఆరుతడి వరిలో ఇసుము, జింకు లోపం ఎక్కువగా వస్తుందని గమనించడమైనది. ఇసుపధాతు లోపించడం వలన ఆకులు తెల్లగా పాలిపోయినట్లు ఉండి ఆకులు పెళుసులుగా ఉండి ఎదుగుదల కుంటుపడుతుంది. ఈ లోప లక్షణాలు గుర్తించిన

వెంటనే లీటరు నీటికి 5 గ్రా. అన్నభేది, 2 గ్రా. నిమ్మ ఉప్పు కలిపి పిచికారీ ఏయాలి. అవసరమైతే వారం రోజుల తరువాత మరొకసారి చేయాలి.

జింకు లోపము వలన మధ్య ఈనెల పాలిపోతాయి, ముదరు ఆకుల చివర్లలో తుప్పు మచ్చలు కనిపిస్తాయి. లేదా పైరు అంతా పసుపు పచ్చగా మారి పెళుసుబారతాయి. పైరు నజ్రతని ఎరువు వేసిన కూడా ఆకుపచ్చగా మారదు. ఆఖరి దుక్కిలో జింకు సల్ఫేట్ ఎకరాకు 10 కిలోల చొప్పున వేయాలి. లేదా పైరులో లోపం కనిపిస్తే జింకు సల్ఫేట్ లీటరు నీటికి 2 గ్రా. కలిపిన ద్రావణాన్ని పిచికారీ చేయాలి.

కలుపు యాజమాన్యం : ఈ పద్ధతిలో నీరు నిలగట్టడం ఉండదు కాబట్టి కలుపు సమస్య ఎక్కువగా ఉంటుంది. కలుపు నివారణకు సమగ్ర నివారణ చర్యలు చేపట్టాలి. కలుపు మందులు వాడేటప్పుడు భూమిలో తగు మాత్రం తేమ ఉండే పరిస్థితుల్లో మాత్రమే కలుపు మందు వాడాలి. ఒక ఎకరానికి లీటరు పెండిమిథాలిన్ మందును 200 లీటర్ల నీటిలో కలిపి విత్తిన 1-2 రోజులలో పిచికారీ చేయాలి. విత్తిన 15-20 రోజులకు కలుపు ఉధృతిని బట్టి ఎకరానికి 8 గ్రా. క్లోరిమ్యూరాన్ ఇథైల్, మెటసల్క్వూరాన్ మిథైల్ లేదా 100 మి.లీ. బిస్ ఫైరిబాక్ సోడియం లేదా 400 మి.లీ. సైహలోఫాప్ బ్యూటైల్ అనే మందును 200 లీటర్ల నీటిలో కలిపి పిచికారీ చేసి కలుపును నివారించవచ్చు.

విత్తిన 30 రోజుల తర్వాత ఒకసారి మనుషులతో కలుపు తీసి గొప్పు తవ్వించడం వలన కలుపు మొక్కలు నశించడమే కాక భూమి గుల్లబారి ఎక్కువ తేమ భూమిలో నిలువ ఉంటుంది. తద్వారా పంట త్వరగా బెట్టకి గురికాకుండా చూడవచ్చు. పంట వరుసల్లో విత్తినట్లయితే వరుసల మధ్య అంతరకృషి చేసుకోవచ్చు. దీని వలన తక్కువ ఖర్చుతో కలుపును నివారించవచ్చు.

నీటి యాజమాన్యం : పంటకు ప్రతి 7-10 రోజులకు ఒకసారి అవసరం మేరకు నీటి తడులు పెట్టాలి. ఈ పద్ధతిలో పొలంలో ఎల్లప్పుడు నీరు నిలువ ఉంచవలసిన అవసరం లేదు. అయితే పంటకు కావాల్సిన తేమను అందించడం పంట కీలక దశల్లో బెట్టకు గురికాకుండా చూసుకోవాలి.

అధిక వర్షాలు నమోదైనప్పుడు నీటి తడులు పెట్టవలసిన అవసరం లేదు. ఈ విధంగా ఖరీఫ్ లో తక్కువ నీటితో వరిని సాగుచేసుకోవచ్చు. నీటిని 40-50 శాతం వరకు ఆదా చేసుకోవచ్చు.

దిగుబడి : ఆరుతడి వరిలో సాధారణంగా వేసే మాగాణి వరి దిగుబడులతో పోల్చినప్పుడు సుమారు 80-90 శాతం దిగుబడులు పొందవచ్చు. సాగుఖర్చు తగ్గి, అధికఆదాయం సాధించే అవకాశం ఉంది.

ఆరుతడి పద్ధతిలో వరి సాగు చేయటం వలన లాభాలు:

- ❖ దమ్ము చేయడం, నారుమడి పెంపకం, నాట్లకు అయ్యే ఖర్చు తగ్గుతుంది.
- ❖ విత్తన మోతాదు, కూలీల అవసరం తక్కువ.
- ❖ 40-50 శాతం వరకు నీటి ఆదా ఉంటుంది.
- ❖ ఎ రంపుల నం న మ ర్థ వం తం గా వినియోగించుకోవచ్చు.
- ❖ చీడపీడల సమస్య తక్కువ.
- ❖ నేల స్వభావం, భూసారం మారవు.
- ❖ పంట త్వరగా (7 నుండి 10 రోజులు) వస్తుంది.
- ❖ పంట పడిపోదు.
- ❖ వాతావరణ కాలుష్యం తగ్గుతుంది.

ఆరుతడి వరి (ఎరోబిక్ రైస్ లో) ఎక్కువగా పాముపొడ తెగులు, గోధుమ రంగు మచ్చల తెగులు ఎక్కువగా ఆశిస్తుంది. దీని నివారణకు ప్రాపికోనజోల్ 1 మి.లీ. లేక హెక్సాకోనజోల్ 2 మి.లీ. లీటరు నీటికి కలిపి 15 రోజులకొకసారి రెండుసార్లు పిచికారీ చేయాలి.

రచయితలకు విజ్ఞప్తి !

వ్యవసాయ పాడిపంటలు పత్రికకు వ్యాసాలు పంపుతున్న రచయితలకు కొన్ని సూచనలు - మీరు పంపే వ్యాసం అచ్చులో కనీసం ఒక పూర్తి పేజీ వచ్చేలా పంపగలరు. అంతకన్నా తక్కువ వచ్చే వ్యాసాలను అవకాశాన్ని అనుసరించి పరిశీలించే పరిస్థితి ఉంటుంది. పోస్టుద్వారా పంపుతున్న వ్యాసాలు కొన్ని సార్లు అందడంలేదు. సాధ్యమయితే వ్యాసాలను నల్లఇంకు పెన్నుతో రాసి, స్కాన్ చేసి గాని, టైపు చేసి గాని tspadipantalu@gmail.com కు మెయిల్ చేయగలరు. వ్యాసానికి తగిన ఫోటోలు పంపితే రైతాంగానికి ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. రచయితలు విధిగా తమ పేరు, హోదా, చిరునామా వంటి వివరాలను తప్పనిసరిగా వ్యాసం ప్రారంభంలోగాని, చివర గాని రాయగలరు. అలాగే రచయితల పేర్ల వరుసక్రమం రచయితే సూచించగలరు. ఎరువుల సమతుల్య వినియోగం, శాస్త్రీయ పద్ధతులలో సాగునీటి యాజమాన్యం, వ్యవసాయ రంగ మౌలిక విషయాలపై పరిశోధనాత్మక వ్యాసాలు రాయగలరని విజ్ఞప్తి. అలాగే ఆయా నెలల్లో, ఆయా పంటదశలలో చేయదగ్గ, చేయవలసిన వ్యవసాయ పనులను దృష్టిలో ఉంచుకొని వ్యాసాలు పంపితే రైతులకు ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది.

- సంపాదకులు

ప్రస్తుత వ్యవసాయంలో జీవనియంత్రణ పద్ధతులు - సమగ్ర సస్యరక్షణ

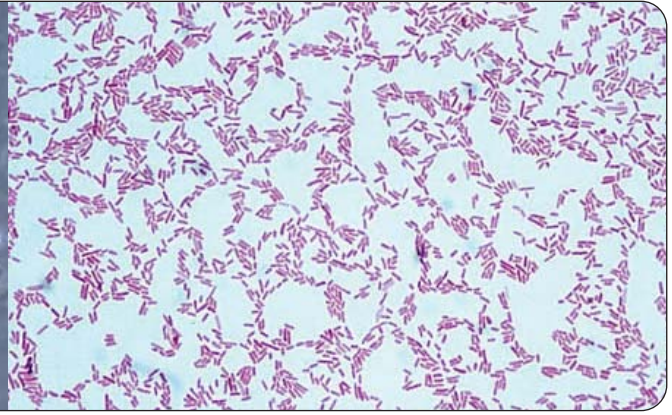
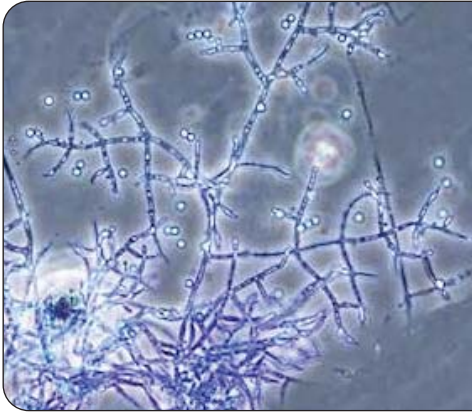
జ.ప్రసన్నకుమార్, పి.ఎచ్.డి.స్కాలర్, ఆచార్య ఎన్.జి.రంగా వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం, లాం., గుంటూరు

పంటల్లో చీడపీడల నియంత్రణకు రసాయన పురుగు మందుల వాడకం ఒక్కటే పరిష్కారం కాదు. రసాయనాలను పడే పడే వాడడం వలన పురుగులు వాటిని తట్టుకునే శక్తిని పెంచుకుని రైతుకు సవాలు విసురుతున్నాయి. పర్యావరణం కాలుష్యం అవడంతో పాటు వ్యవసాయ ఉత్పత్తులను అధిగమించడానికి శాస్త్రవేత్తలు సమగ్ర సస్యరక్షణ విధానాలను రూపొందించారు. వీటిలో భాగమే జీవ నియంత్రణ పద్ధతి. చీడపీడలను అతి తక్కువ ఖర్చుతో సులభంగా అరికట్టే ఈ విధానం పర్యావరణ సంఘటితం. జీవ వైవిధ్యానికి అవశేష రహిత నాణ్యమైన ఉత్పత్తుల సాధనకు జీవ నియంత్రణ విధానం ఎంతగానో ఉపయోగపడుతుంది. చీడపీడలు తమ సహజ శత్రువుచే నివారించబడటం అనేది అనాదిగా జరుగుతోంది. కానీ ఇప్పుడు పంటలలో రైతుకు మేలు చేసే మిత్ర పురుగుల నిష్పత్తి తక్కువగా ఉండడం వలన ఆశించిన ఫలితాలు రావడం లేదు. దీనికి ప్రధాన కారణం రసాయనిక పురుగు మందులను మోతాదుకు మించి వాడడం. పురుగు కనబడినదే తదవుగా శక్తివంతమైన రసాయన పురుగు మందులను పిచికారీ చేయడం వలన పొలంలో మిత్ర పురుగుల సంఖ్య తగ్గిపోయి హాని చేసే పురుగుల సంఖ్య పెరిగిపోతోంది. దీనివలన రైతు పడే పడే పురుగు మందులు పిచికారీ చేయడం వలన సాగు ఖర్చు పెరిగిపోతుంది. వ్యవసాయ ఉత్పత్తులలో రసాయనాల అవశేషాలు పెరిగిపోతున్నాయి. ఈ సమస్యలను అధిగమించేందుకు జీవ నియంత్రణ పద్ధతుల పట్ల రైతులు అవగాహన పెంచుకోవాలి. అంటే ఇక్కడ పంటను హాని చేసే పురుగులను నాశనం చేసే పురుగుల వృద్ధికి రైతు తోడ్పడాలి. ఈ విధానంలో రసాయనాలు అవసరం ఉండదు.

ముఖ్యంగా ఈ జీవ నియంత్రణలో పరాన్న జీవులను అదే విధంగా బదనికలను ఈ మధ్య కాలంలో ఎక్కువగా ప్రాచుర్యంలోనికి వస్తున్న

జీవరసాయనాలను వాడుకుంటూ చీడపీడల ఉధృతిని తగ్గించుకోవచ్చు. జీవ నియంత్రణ పద్ధతులలో ముఖ్యంగా అన్నిటికంటే ముందుగా చెప్పుకోదగినది ట్రైకోగ్రామా గుడ్డు పరాన్న జీవుల ద్వారా పంటలను హానిచేసే చీడపురుగులను విజయవంతంగా నివారించవచ్చు.

ట్రైకోగ్రామా పరాన్న జీవులను ట్రైకోకార్డుల రూపంలో పంటలలో వాడుకోవచ్చు. రసాయన పురుగు మందులకు ప్రత్యామ్నాయంగా వీటిని వాడుకోవచ్చు. ట్రైకోగ్రామా గుడ్డు నుంచి వచ్చిన పురుగులు పంటకు హానికారకం అయిన కాండం తొలిచే పురుగును గుడ్డు దశలోనే అరికడతాయి. ట్రైకోగ్రామా తల్లి పురుగులు కాండం తొలిచే పురుగు గుడ్డు సమూహాలను తొలిచి వాటిపై గుడ్లు పెడుతుంది. దీనివల్ల గుడ్డు దశలోనే కాండం తొలిచే పురుగు నాశనం అవుతుంది. వరి పంటలో ఆశించే కాండం తొలిచే పురుగు అదే విధంగా ఆకుముడత పురుగుల ఉధృతిని తగ్గించడానికి ఈ ట్రైకో కార్డులను వరి నాటుకున్న 25వ రోజు తరువాత మొదటి సారి పొలంలో విడుదల చేసి ఎకరానికి 4 కార్డుల చొప్పున 5 సార్లుగా 10 రోజుల వ్యవధిలో పొలంలో వదులుకున్నట్లయితే ఆకుముడత, కాండం తొలిచే పురుగు ఉధృతిని తగ్గించుకోవచ్చు. మొక్కజొన్నలో కూడా కాండం తొలిచే పురుగు ఉధృతి తగ్గించడానికి మొక్కజొన్న విత్తుకున్న 12వ రోజు నుంచి 10 రోజుల వ్యవధిలో 3 సార్లు ట్రైకోగ్రామా కార్డులను పెట్టుకున్నట్లయితే కాండం తొలిచే పురుగు ఉధృతిని తగ్గించుకోవచ్చు. అదే విధంగా చెరకు పంటలో ముందుగా వచ్చే కాండం తొలిచే పురుగు ఉధృతిని, తరువాత వచ్చే కణుపు తొలిచే పురుగు, మొవ్వ తొలిచే పురుగుల ఉధృతని తగ్గించడానికి కూడా ట్రైకోకార్డులను వాడుకోవచ్చు. పంటలలో పురుగు ఆశించే కాల పరిమితిని ఆధారం చేసుకుని సరైన సమయంలో ట్రైకోగ్రామ పురుగులను ఎన్నిసార్లు విడుదల చేయడం అనేది ఆధారపడి ఉంటుంది.

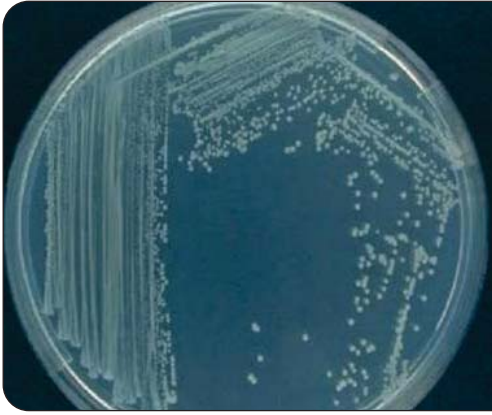

చెరకులో కాండంతొలిచే పురుగు మటుకు నాటిన 30 రోజుల నుంచి 10 రోజుల వ్యవధిలో 3 సార్లుగా ఎకరానికి 4 చొప్పున ట్రైకోగ్రామ కార్డులను వదలాలి. కణుపు తొలిచే పురుగు నివారణకు నాటిన 60 రోజుల నుండి 10 రోజుల వ్యవధితో 3 సార్లుగా ఎకరానికి 4 చొప్పున ట్రైకోగ్రామ కార్డులను వదలాలి. అదే విధంగా కాయకూరల పంటలు అయినటువంటి వంగలో కాయ, కాండం తొలిచే పురుగులు, టమాను ఆశించే కాయ తొలిచే పురుగులను నివారించడానికి ట్రైకోగ్రామ గుడ్డు పరాన్న జీవులను ట్రైకోకార్డుల రూపంలో వాడుకోవచ్చు. వంగ, టమాట పంటల్లో కాండం తొలిచే పురుగు నివారణకు నాటిన 25-30 రోజుల నుంచి 3 సార్లుగా 10 రోజుల వ్యవధిలో ఎకరానికి 4 ట్రైకోకార్డులను పొలంలో వదులుకోవాలి.

పంటలకు హాని చేసే పురుగులు మిత్ర పురుగుల కంటే ఎక్కువగా పొలంలో అధిక సంఖ్యలో ఉంటాయి. వీటిని బదనికలు అంటారు. శత్రుపురుగుల కంటే వీటి నిష్పత్తి ఎక్కువగా ఉన్నప్పుడు రైతులు ఎటువంటి పురుగు మందులు వాడాల్సిన అవసరం ఉండదు. పొలంలో బదనికల సంఖ్య తక్కువగా ఉన్నప్పుడు ప్రయోగశాలల నుంచి వీటిని సేకరించి నేరుగా పొలంలో విడుదల చేయవచ్చు. మన పంట పొలాల్లో ఉన్నటువంటి సహజసిద్ధమైన బదనికలను గనుక సమర్థవంతంగా సంరక్షించుకున్నట్లయితే వాటి వలన అధిక లాభం పొందవచ్చు. వీటిలో ప్రముఖంగా చెప్పుకోదగినది అల్లిక రెక్కల పురుగులను నేరుగా పొలంలో విడుదల చేసి పంటలను ఆశించే రసం పీల్చే

పురుగులు అయినటువంటి తెల్లదోమ, పచ్చదోమ, దీపపు పురుగుల యొక్క ఉధృతిని వీటి వాడకం వలన తగ్గించుకోవచ్చు. అదే విధంగా అక్షింతల పురుగు కూడా పంటలలో బదనికలు లాగే పనిచేస్తుంది. పంటలలో అవసరం అయినప్పుడు మాత్రమే రసాయనిక పురుగు మందులు వాడడం వలన అక్షింతల పురుగు సమర్థవంతంగా సంరక్షించబడి తద్వారా పేనుబంక ఇతర రసం పీల్చే పురుగుల సముదాయాన్ని నివారించి వాతావరణానికి ఎటువంటి హాని లేకుండా చీడపీడల ఉధృతిని తగ్గించడానికి పనికొస్తుంది.

జీవించు జీవించనివ్వు అనేదే సమగ్ర సస్యరక్షణ నివాదం. సమగ్ర సస్యరక్షణలో రైతు సమగ్ర అవగాహనతో సమగ్ర సస్యరక్షణ పద్ధతులు ఆచరించినట్లయితే సాగులో సమస్యలు చాలా వరకు తగ్గిపోతాయి. జీవ నియంత్రణ పద్ధతులలో భాగంగా పర్యావరణ సన్నిహితమైన జీవ రసాయనాలు కూడా రైతులకు అందుబాటులో ఉన్నాయి. వీటిని ఉపయోగించి పురుగులలో బాక్టీరియా, వైరస్ కారకాలను ప్రవేశపెట్టడం ద్వారా అతి తక్కువ ఖర్చుతో చీడపీడలను నివారించుకోవచ్చు. రైతులకు ఈ మధ్య కాలంలో ఎక్కువగా వాడుకలో ఉన్నది జీవరసాయనాలు. వీటిలో భాగంగా వైరస్ ఆధారిత జీవ రసాయనాలు అయినటువంటి ఎన్.పి.వి. జీవ రసాయనాలను శనగపచ్చ పురుగు, పొగాకు లద్దె పురుగులను నివారించడానికి ఉపయోగించవచ్చు. ఈ జీవ రసాయనాలు బాటిల్స్ రూపంలో మార్కెట్లో

వివిధ రకాల పేర్లతో లభ్యం అవుతున్నాయి. అదే విధంగా బాక్టీరియా ఆధారిత జీవ రసాయనాలు అయినటువంటి బి.టి. జీవరసాయనాలు పొడి, ద్రవ రూపంలో లభ్యం అవుతున్నాయి. కీటకనాశక జీవ రసాయనాలు అయినటువంటి బవేరియా బసియానా, మెటారైజియం ఎనిసోప్టియే, రసం పీల్చే పురుగుల నివారణకు వర్తీసిల్లియం లెకాని కీటక నాశక ఆధారిత జీవ రసాయనాలు వాడి సమర్థవంతంగా సస్యరక్షణను చేపట్టవచ్చు.

జీవ రసాయనాల వాడకంలో తీసుకోవాల్సిన జాగ్రత్తలు:

- ❖ ముఖ్యంగా ఎండ ఎక్కువగా ఉన్న సమయంలో వీటిని వాడకూడదు.
- ❖ వీలైనంత వరకు ఉదయం లేదా సాయంత్రం సమయాల్లోనే ఉపయోగించాలి.
- ❖ బి.టి. జీవన ఎరువులను 2 గ్రా. లేదా 2 మి.లీ. లీటరు నీటికి కలుపుకొని మొక్క పూర్తిగా తడిచేటట్లు 2 సార్లు పదిరోజుల వ్యవధిలో పురుగు ఆశించిన, ఎక్కువ ఉధృతి ఉన్న సమయంలో పిచికారీ చేసినట్లయితే పురుగు ఉధృతిని సమర్థవంతంగా అరికట్టవచ్చు.

అదే విధంగా కీటకనాశిని జీవరసాయనాలు అయినటువంటి మెటారైజియం అన్నిసాఫ్టే. వర్తీసిల్లియం లెకాని 5 గ్రా. లీటరు నీటికి కలుపుకుని పురుగు ఉధృతికి ఆధారంగా పిచికారీ చేసినట్లయితే అన్ని రకాల పంటలలో సమగ్ర సస్యరక్షణ సులభతరం

అవుతుంది. అదే విధంగా పంటల తెగుళ్ళ నివారణలో కూడా సూడోమోనాస్ ఫ్లోరెసెన్స్ అనే జీవ రసాయనం విత్తనశుద్ధి ద్వారా అనగా కిలో విత్తనానికి 8-10 గ్రా, చొప్పున విత్తనశుద్ధికి ఉపయోగించి విత్తనాలను విత్తుకున్నట్లయితే కాండం కుళ్ళు - వేరుకుళ్ళు తెగుళ్ళను సమర్థవంతంగా నివారించుకోవచ్చు. కొమ్మ ఎండు తెగులు, వేరుకుళ్ళు తెగులు నివారణకు ట్రైకోడెర్మా విరిడి అనే జీవ రసాయనాన్ని విత్తనశుద్ధి లేదా తెగులు ఆశించిన ప్రాంతంలో ప్రతి 100 కిలోల పశువుల ఎరువుకి 4 కిలోల ట్రైకోడెర్మా విరిడిని కలిపి దుక్కిలో వేసుకున్నట్లయితే తెగుళ్ళ కారకాలు అయినటువంటి శిలీంధ్రాలను సమర్థవంతంగా నిర్మూలనస్తుంది. ఈ విధంగా బదనికలు, జీవరసాయనాలు, పరాన్న జీవులు వాడుకుంటూ వీలైనంత వరకు తక్కువ పెట్టుబడితో పర్యావరణ సమతుల్యతను కాపాడుకొంటూ అధిక దిగుబడులను సాధిస్తూ ఆర్థిక లాభాలను పొందవచ్చు. ముఖ్యంగా వీటిని కొనుగోలు చేసేటప్పుడు గానీ వాడుకునేటప్పుడు గానీ వీటి నిల్వ ఉంచే తేదీని పరిశీలించుకుని జాగ్రత్త పడాల్సిన అవసరం ఉంది. రసాయనిక పురుగు మందులు కొనేటప్పుడు ఏ విధమైన జాగ్రత్తలు పాటిస్తున్నామో అవే జాగ్రత్తలు జీవ రసాయనాలను కొనేటప్పుడు కూడా రైతు సోదరులు పాటించాలి. నాణ్యతా పరంగా ఏదైనా అనుమానాలు ఉన్నప్పుడు ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలు ద్వారా జీవ నియంత్రణ చేయించుకుని ముందుకు సాగినట్లయితే సత్ఫలితాలను సాధించవచ్చు.

గచ్చకాయ - వ్యవసాయ క్షేత్రాలకు రక్షణ వలయం

డా.టి. శోభారాణి, సీనియర్ శాస్త్రవేత్త, డా.యు.నాగభూషణం, సీనియర్ శాస్త్రవేత్త, వ్యవసాయ పరిశోధనా స్థానం, నత్నాయిపల్లి,
డా.టి. సుక్రత్కుమార్, వైస్ ప్రెసిపాల్, వ్యవసాయ పాలిటెక్నిక్ కళాశాల, జోగిపేట,
డా.పి.రఘురామిరెడ్డి, సహాయ పరిశోధనా సంచాలకులు, ప్రాంతీయ వ్యవసాయ పరిశోధనా స్థానం, వరంగల్

జీవ కంచె కొద్ది సమయం తీసుకున్నప్పటికీ అతి తక్కువ ఖర్చుతో ఏర్పాటు చేసుకోవచ్చు. కొంత మంది వ్యవసాయదారులు తమ వ్యవసాయ క్షేత్రం చుట్టూ సిమెంటు స్తంభాలు, వాటికి జి.ఐ. వైరు ఏర్పాటు చేసుకోవడానికి తగినంత స్తోమత ఉండకపోవచ్చు. దీనికి ప్రత్యామ్నాయంగా చాలా మంది రైతులు జీవకంచె ఏర్పాటు చేసుకోవడానికి ఆసక్తి చూపిస్తున్నారు.

ప్రస్తుత తరుణంలో అధిక దిగుబడినిచ్చే పంట రకాలున్న అధిక దిగుబడి రాబడికి సాంకేతికత ఉన్నా వివిధ జీవరాశులు అయిన కోతులు, అడవి పందులు, పశువులు వివిధ పంటలపై దాడి చేసి వ్యవసాయంలో తీవ్ర నష్టాన్ని కలుగజేస్తున్నాయి. ఈ నేపథ్యంలో జీవకంచె ఏర్పాటు చేసుకోవడం వల్ల రైతుకి కొంత

ఉపశమనం కలుగజేస్తుంది. ఇందులో ముఖ్యమైనది గచ్చకాయ (సెసాల్పినా బందుక్). ఈ మొక్క త్వరగా ఎదగటం, ముళ్ళను కలిగి ఉండి దట్టంగా అల్లుకోవడం వల్ల మంచి ప్రయోజనం ఉంది. దట్టంగా అల్లుకుపోయిన ఈ జీవకంచె సహజ సిద్ధంగా అన్ని జీవరాశులకు అడ్డుగా ఉండి పంట క్షేత్రాల్లోకి రాకుండా రక్షణ వలయాన్ని ఏర్పాటు చేస్తుంది. కేవలం రక్షణకు మాత్రమే కాకుండా పొలాల సరిహద్దుల

పరిరక్షణకు కూడా ఉపయోగపడుతుంది.

మొక్క లక్షణాలు : గచ్చకాయ ముళ్ళతో కూడిన గుబురు, తీగజాతి మొక్క ఇది ఎలాంటి వాతావరణ పరిస్థితులలో అయినా పెరుగుతుంది. కొమ్మల పైన పొడవయిన ముళ్ళు ఉంటాయి. ఎక్కువ ఉష్ణోగ్రతలున్న ప్రాంతాల్లో బాగా పెరుగుతుంది. ఇది నీడను తట్టుకోలేదు. చౌడు భూముల్లో కూడా బాగా పెరుగుతుంది. ఈ మొక్క ఆసాంతం ముళ్ళు కలిగి ఉండడం వలన చక్కని కంచెగా పనికి వస్తుంది. ఇది పొలము / చేను గట్లపై పొదలు పొదలుగా అల్లుకొని పంట పొలాలను / చేలను, నర్సరీలను అడవి పందులు, పశువులు, కోతులు, నెమళ్ళు, ఇతర వన్య ప్రాణుల నుండి కాపాడుతుంది. ఈ మొక్క ప్రతీ సంవత్సరం పూత రావడం వలన రాలిపోయిన విత్తనాలు మొలకెత్తి ప్రతీ ఏటా మరింత ధృఢమైన కంచెగా తయారవుతుంది.

గచ్చకాయ చెట్టు యొక్క కొమ్మలు కూడా బలంగా పెరుగుతాయి. ఆకులు 3 సెం.మీ. పొడవు, పువ్వులు లేత పసుపు రంగులో ఉంటాయి. పూత డిసెంబర్ - జనవరి నెలల్లో రాగా ఫిబ్రవరి - మార్చి నెలల్లో కాతకు వస్తుంది. కాయ 6 సెం.మీ. పొడవు వరకు ఉండి 1-2

విత్తనాలుంటాయి. విత్తనాలు నునుపుగా, గట్టిగా బూడిద రంగులో ఉండి 2-4 సంవత్సరాల వరకు మొలక సామర్థ్యం కలిగి ఉంటాయి. ఒక కిలో విత్తనాలలో 460-500 వరకు విత్తనాలుంటాయి.

గచ్చకాయ గురించి ఆయుర్వేదంలో కూడా చెప్పబడింది. గచ్చకాయ చెట్టు విత్తనాలు, ఆకులు, బెరడు, వేర్లు ఔషధ గుణాలను కలిగి ఉంటాయి. జ్వరం, వాంతులు, కండరాల వాపు నివారణకు ఉపయోగపడతాయి. దీని బెరడు, ఆకుపసరు మశూచి వంటి రోగాలకు, మలేరియా వంటి జ్వరం చికిత్సకై వినియోగిస్తారు.

విత్తనంలో 'బాండాసిన్', 'నాటిన్' అనే చేదు రసాయనాలుంటాయి. అంతే కాకుండా, లినోలిక్ ఆమ్లం, కొవ్వు పదార్థాలు, లినోలినిక్ ఆమ్లం, 13 రకాల డైటర్సెనాయిడ్స్ కూడా ఉంటాయి. కాబట్టి రైతులు దీని విత్తనాలు అమ్మడం ద్వారా అదనపు ఆదాయం పొందవచ్చు. గచ్చకాయ ఆకులు బెరడు కూడా ఘాటుగా, చేదుగా ఉంటాయి.

జీవ కంచె ఏర్పాటు : విత్తనాలు మొలకెత్తాలంటే సేకరించిన గింజలను 2-3 రోజుల పాటు నానబెట్టి నారుమడులలో విత్తుకోవాలి. విత్తనాలు 1-3 వారాలలోపు మొలకొస్తాయి. 2-3 వారాల వయస్సు కలిగిన మొక్కలను నారుమడుల నుండి తీసి మొక్కకి మొక్కకి మధ్య 1 మీటరు దూరంలో గట్లపై నాటుకోవాలి.

మొలకెత్తిన విత్తనాలు / నారుమడి పద్ధతిలో మాత్రమే కాకుండా విత్తనాలను పాలిథీన్ సంచుల్లో కూడా పెంచవచ్చు. ఈ పాలిథీన్ సంచుల్లో 50 శాతం ఎర్రమట్టి + 25 శాతం బాగా చివికిన పశువుల ఎరువు + 25 శాతం ఇసుక కలిపిన మిశ్రమం తయారు చేసుకోవాలి. 2-3 రోజుల నీళ్ళలో నానబెట్టిన విత్తనాలను పాలిథీన్ సంచుల్లో విత్తుకోవాలి. ఇందులో మొలకశాతం 70-80 శాతం వరకు ఉంటుంది. ఒక కిలో విత్తనానికి 350-400 మొక్కలు పొందవచ్చు. 45-60 రోజుల తర్వాత ఈ మొక్కలు నాటుకోవడానికి సిద్ధమవుతాయి.

ఈ మొక్కలను ముఖ్యంగా వర్షాకాలంలో నాటుకోవాలి. దీనివల్ల మంచి పెరుగుదల ఉంటుంది. మొదటి సంవత్సరం వేసవి కాలంలో కొద్దిగా నీటితడి ఇవ్వాలి ఉంటుంది. ఒక మీటరు ఎత్తు వరకు పెరిగిన మొక్కలను కత్తిరించుకోవాలి. అందువల్ల దట్టమయిన కంచెగా పెంచుకోవచ్చు. రెండు సంవత్సరాలు పెరిగిన కంచె ఏ విధమైన వన్య ప్రాణులు, పశువులను రాకుండా కాపాడుతుంది. రెండు సంవత్సరాల తర్వాత కంచె పెరుగుదలకై శ్రద్ధ చూపించాల్సిన అవసరం లేదు. బెట్ట తట్టుకోగలగటం వలన నీరు పెట్టాల్సిన అవసరం ఉండదు. ఈ జీవకంచె మొక్క దానంతట అదే పెరుగుతుంది.

వివిధ రుతువులలో తేనె పట్టులో చేపట్టవలసిన యాజమాన్యం

నాగమండ్ల రమ్యశ్రీ, పి.ఎచ్.డి.స్కాలర్, ప్రొఫెసర్ జయశంకర్ తెలంగాణ రాష్ట్ర వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం,

మానవుడికి వేలు చేసే కీటకాల్లో అతిముఖ్యమైనవి తేనెటీగలు. వీటి నుండి తేనె మాత్రమే కాకుండా ఇతర ముఖ్యమైన ఉప ఉత్పత్తులు మైనము, పుప్పొడి, రాజాహారం, విషం, ప్రొపోలిస్ లభ్యమవుతాయి. తేనె ఉత్పత్తిని పెంచడానికి వివిధ కాలాల్లో చేపట్టవలసిన యాజమాన్యం.

ఎండ కాలంలో తేనెపట్టుల యాజమాన్యం :

- ❖ తేనె పట్టులను దట్టమైన నీడలో ఉంచుకోవాలి.
- ❖ తడి గోనె పట్టును తేనె పెట్టె మూతపై ఉంచాలి. మధ్యాహ్నం ఎండ వేళల్లో నీటిని తేనె పెట్టె చుట్టూ చల్లి పట్టుల చుట్టూ చల్లని వాతావరణాన్ని ఏర్పాటు చేసుకోవాలి.
- ❖ తేనె పట్టు ద్వారాన్ని వెడల్పు చేసుకొని పట్టుకు గాలి అందునట్లుగా చేసుకోవాలి. పది ఫ్రేములు గల పట్టులలో పదింటికి బదులు తొమ్మిదింటిని ఉంచి, చిన్న చిన్న చెక్క ముక్కలను గదుల మధ్య నుండి పట్టులోనికి తాజా గాలి ప్రసరించేటట్లు చూసుకోవాలి.
- ❖ తేనె పట్టులున్న ప్రదేశంలో తాజా మంచి నీరు తేనెటీగల అందుబాటులో ఉండునట్లు ఏర్పాటు చేసుకోవాలి.

పర్వాకాలంలో తేనె పట్టుల యాజమాన్యం :

- ❖ అడుగు బల్లపై నిండిన చెత్తను శుభ్రం చేసి, తొలగించి భూమిలో లోతుగా పాతిపెట్టాలి.
- ❖ స్వేచ్ఛగా వీచే గాలిని అడ్డుకునే అనవసరమయిన

చెట్ల కొమ్మలను నరికి వేసి పట్టులున్న ప్రాంతాన్ని శుభ్రంగా ఉంచుకోవాలి.

- ❖ కృత్రిమ ఆహారాన్ని (పంచదార పాకం - పుప్పొడికి బదులుగా వాడే పదార్థం) పట్టు అవసరాన్ని బట్టి తయారు చేసి పట్టుకు ఇవ్వాలి.
- ❖ తేనె పట్టులలో వలసను దోచుకొనబడటాన్ని తగిన జాగ్రత్తలు తీసుకొని నివారించుకోవాలి.
- ❖ గుడ్లు పెట్టే కూలీ ఈగలు గల పట్టులను / బలహీనమైన పట్టులను పేపరు పద్ధతిని ఉపయోగించి కలుపుకోవాలి.
- ❖ కందిరీగలను, చీమలను, కప్పలను తేనెపట్టులో నివారించుకోవాలి.

చలి కాలంలో పట్టుల యాజమాన్యం :

- ❖ పట్టులో పుప్పొడి, మకరంద నిల్వలు పెరిగితే రాణి ఈగ ఎక్కువ గుడ్లను పెడుతుంది. పట్టులోని ఈగల సంఖ్య పెరిగి వలస పోవడానికి సిద్ధమవుతాయి.
- ❖ కొత్తగా కట్టే రాణి ఈగ గదులను ఎప్పటికప్పుడు తొలగించుకుంటూ వలసను నివారించుకోవాలి.
- ❖ ఎండ పడే ప్రదేశాల్లో పట్టులను మార్చుకోవాలి.
- ❖ ఆకుపచ్చ పక్షుల నుండి నల్ల పక్షుల నుండి పట్టులను కాపాడుకోవాలి.
- ❖ బలహీనమయిన పట్టులను బలమైన పట్టులతో కలుపుకోవాలి.
- ❖ కృత్రిమ మైనము అట్టలను పట్టుకు ఇచ్చి కొత్త అట్టలను అల్లించుకోవాలి.
- ❖ పాత రాణి ఈగల స్థానంలో కొత్త రాణి ఈగలను ప్రవేశపెట్టుకోవాలి.
- ❖ పురుగు మందుల బారి నుండి పట్టులను కాపాడుకోవాలి.
- ❖ తేనె అరలలో పూర్తిగా నిండిన సీలు వేసిన ఫ్రేముల నుండి మాత్రమే తేనెను తేనె యంత్రంలో తీసుకోవాలి.

వర్మికంపోస్ట్ తయారుచేసే పద్ధతి - వినియోగంలో మెళకువలు

పేరాల రూఫ్స్, మండల వ్యవసాయ అధికారి, నాగారం, సూర్యాపేట జిల్లా, తెలంగాణ

అధిక దిగుబడులను ఆశించి రైతులు విచక్షణా రహితంగా వాడే రసాయనిక ఎరువుల వలన మన భూమిలో ఉన్న ప్రయోజనకరమైన సూక్ష్మజీవులు నశింపబడి మన పంటపొలాలు నిర్జీవంగా మారుతున్నాయి. దీనితో పాటు సేంద్రియ పదార్థాల కొరత కూడ ఏర్పడుతున్నది. దీనివలన మొక్కలు సరిగ్గా ఎదగక ఆశించిన పంటదిగుబడి రావడంలేదు. ఆరోగ్యకరమైన పంటకు సారవంతమయిన నేలలు కావాలి. భూసారాన్ని పెంచేందుకు కాలువ్య నివారణకు సేంద్రియ ఎరువుల అవసరం ఎంతయినా ఉంది. ఈ సేంద్రియ ఎరువులలో వర్మికంపోస్ట్ ముఖ్యమైనది. వానపాములు రైతునేస్తూలుగా ఎప్పుడో గుర్తించబడినవి. అయితే ఈ వానపాములు సేంద్రియ ఎరువులు ఎక్కువగా ఉన్న నేలల్లో బొరియలు చేస్తూ నేలను గుల్లపరుస్తాయి. వీటికి సేంద్రియ పదార్థంతో మిశ్రితమైన మట్టి ఆహారం. అంటే సుమారుగా 70 శాతం మట్టిని, 30 శాతం సేంద్రియ పదార్థాలను ఆహారంగా తీసుకుంటాయి. కానీ 70-80 శాతం వ్యర్థపదార్థాలను 10-30 శాతం మట్టిని తినే వానపాములను ఉపయోగించి వ్యర్థపదార్థాలను సేంద్రియ పదార్థాలుగా మార్చవచ్చును. వీటిని వివిధ రకాల సేంద్రియ వ్యర్థాలను ఆహారంగా తీసుకుని వినర్జనగావిస్తుంటాయి. ఈ వినర్జన పదార్థాన్నే వర్మికంపోస్ట్ లేదా వర్మికాస్టింగ్ అంటారు.

వర్మికంపోస్టుకు అనువయిన వానపాముల రకాలు :

వానపాములను వాటిఆహారపు అలవాట్లు, జీవన విధానాన్ని బట్టి రెండు వర్గాలుగా విభజించారు. అవి

- 1) భూమి పైపొరలలో నివసించే వానపాములు (సర్ఫేస్ డిల్లర్స్)
- 2) భూమి లోపలి పొరలలో నివసించే వానపాములు (డీప్ బ్రోయర్స్)

భూమి పైపొరలలో నివసించే వానపాములు (సర్ఫేస్ డిల్లర్స్) : ఈ రకపు వానపాములు భూమి పైపొరలలో

నివసిస్తూ 90 శాతం వ్యవసాయ వ్యర్థాలను 10 శాతం మట్టిని ఆహారంగా తీసుకుని చాలా వ్యర్థాలను కంపోస్ట్ గా మరుస్తాయి.

ఉదా: ఐసీనియాఫోయిటిడ, యుడ్రిల్లుస్యజిని, వానపాములను శాస్త్రీయ పద్ధతిలో ఎరువుల తయారీకి ఉపయోగిస్తున్నారు.

- ❖ వీటి జీవిత కాలం 28 నెలలు.
- ❖ వీటి ప్రత్యుత్పత్తి సామర్థ్యము చాలాఎక్కువ.
- ❖ ఒక వానపాము ఏడాదికి 200 నుంచి 250 వరకు కుటుంబాన్ని అనుకూల పరిస్థితుల్లో వృద్ధి చేసుకోగలదు.
- ❖ ఇవి భూమి పైపొరలలో ఉంటాయి. కనుక వీటిని వర్షం, సూర్యకాంతి నుంచి కాపాడడానికి రక్షణగా ఏదన్నా పెద్ద గానీ, పాకను గాని ఏర్పాటు చేయాలి.
- ❖ ఇవి 20-25 డిగ్రీల సెంటీగ్రేడ్ ఉష్ణోగ్రత వద్ద చురుకుగా పనిచేసి ఎక్కువ ఫలితాలను ఇస్తాయి.

భూమి లోపలిపొరలలో నివసించే వానపాములు (డీప్ బ్రోయర్స్) :

- ❖ ఇవి 90 శాతం మట్టిని 10 శాతం వ్యవసాయ వ్యర్థపదార్థాలను ఆహారంగా తీసుకుంటాయి.
- ❖ ఇవి భూమి నుంచి 3 మీటర్ల వరకు తొలుచుకుంటూ వెళ్ళి సేంద్రియ పదార్థాలను తయారుచేస్తాయి.
- ❖ వీటి జీవిత కాలం 15 సంవత్సరాలు
- ❖ వీటిని షెడల్లో పెంచి పొలాలలో ప్రవేశపెట్టడం వల్ల మంచి ఫలితాలు పొందవచ్చు

వర్మికంపోస్టు తయారీకి అవసరమయిన వస్తువులు :

షెడ్ నిర్మాణం : ఈ రకం వానపాములు భూమి పైపొరలలో నివసించే వానపాములు కాబట్టి వీటిని ప్రకృతిలోని ఎండ వర్షల నుండి కాపాడుకునేందుకు

సేంద్రియ పదార్థాల లభ్యతను బట్టి షెడ్యూల్ విర్చరచుకోవాలి.

సేంద్రియ శేష వ్యర్థ పదార్థాలు : పంటపొలాలలో లభించే వ్యర్థ పదార్థాలయిన చెత్త, కలుపు మొక్కలు, పండ్లతోక్కలు వర్మీ కంపోస్టు తయారీకి బాగా ఉపయోగపడతాయి. ఒక టన్ను వర్మీ కంపోస్టు తయారీకి 2 టన్నుల వ్యర్థ పదార్థాలు అవసరమవుతాయి.

వానపాములు : చదరపు మీటరుకు 1000 (1 వీ)

పాఠకుల స్పందన కోసం..

వ్యవసాయ పాడిపంటలు మానవ పత్రిక ఏడు దశాబ్దాలకు పైగా తెలుగు రైతాంగానికి తన సేవలు అందిస్తోంది. రైతులకు పంట కాలాల వారీగా వివిధ దశలకు అవసరమయ్యే సూచనలను, సలహాలను అందిస్తోంది. రైతు విజయగాథలను అందిస్తోంది. అలాగే ప్రభుత్వం రైతులకు అందిస్తున్న వివిధ పథకాలను, వాటి ప్రయోజనాలను తెలియజేస్తోంది. వ్యవసాయ, అనుబంధ రంగాలకు సంబంధించిన పంటల, ఇతర సమాచారాన్ని అందిస్తోంది. మన పత్రికకు రచయితలుగా వ్యవసాయ అధికారులు, శాస్త్రవేత్తలు, అనుభవజ్ఞులు, రైతులు కావాల్సిన సమాచారాన్ని, విశ్లేషణలను అందిస్తున్నారు. అయితే ఈ పత్రిక ప్రయోజనాన్ని పొందే రైతుల నుంచి మేము స్పందన ఆశిస్తున్నాం. రైతులే కాకుండా వ్యవసాయ అధికారులు, శాస్త్రవేత్తలు తమ సూచనలను అందిస్తే మరింత మెరుగ్గా తెచ్చే ప్రయత్నం చేస్తామని హామీ ఇస్తున్నాం. మీ స్పందనలను పోస్ట్ కార్డుల ద్వారా లేక tspadipantalu@gmail.com కు మెయిల్ ద్వారా తెలియజేయవచ్చు. మీ అందరి స్పందనలతో, సూచనలతో మన **వ్యవసాయ పాడిపంటలు**ను రైతాంగానికి మరింత ప్రయోజనకరంగా రూపొందించుకుందాం. బంగారు తెలంగాణ స్వప్నాలను నిజం చేసుకుందాం.

-సం.

చొప్పున ఒక టన్ను వర్మీ కంపోస్ట్ తయారు చేయడానికి నుమారు 3000 (3-వీ) వానపాములు అవసరమవుతాయి.

నీరు, పేడ : నీరు, పేడ కూడా తగుమోతాదులో అవసరమవుతాయి.

వర్మీ కంపోస్టు తయారు చేసే విధానం :

షెడ్ నిర్మాణం : తూర్పు - పడమర దిశలో ఉండే విధంగా ఏటవాలుగా నిర్మించాలి.

బెడ్ తయారీ : 5 మీ. పొడవు, 1 మీ. వెడల్పు 3 అడుగుల ఎత్తు ఉండే విధంగా నాపరాయితో నేలపైన బెడ్ విర్చరచుకోవాలి. బెడ్ అడుగుభాగాన్ని మూడు అంగుళాల మందంతో గడ్డి లేదా ఇసుక లేదా మట్టి నింపి తగినంత నీటితో తడిపి గట్టి పరచాలి.

బెడ్ నింపే పద్ధతి : మొదటి పొర - 2,3 అంగుళాల వరకు వ్యర్థ పదార్థాలు నింపి, వాటిపైన పేడ నీటిని చిలకరించాలి. రెండవ పొర - పశువుల ఎరువు, వ్యవసాయ వ్యర్థాలు కలిసి చివికిన పదార్థాన్ని 6 అంగుళాల మందంతో బెడ్ అంతటా సమానంగా తగినంత నీటితో తడిపి ఉంచాలి. అందువల్ల నెమ్మదిగా కుళ్ళి మెత్తగా తయారవుతుంది. ఇలా 20-25 రోజులు (3 వారాలు) నీటితో తడపాలి. ఆ తరువాత వానపాములను ప్రవేశపెట్టాలి. వానపాములు వదిలిన తరువాత 50-90 రోజుల వరకు ప్రతిరోజూ శీతాకాలంలో, వేసవిలో రెండు మూడు సార్లు బెడ్ను నీటితో తడపాలి. వేడి నుండి వానపాములను కాపాడుకునేందుకు, షెడ్ పక్కలకు తడిపిన గోనె పట్టాలను వేలాడదీయాలి.

వర్మీ కంపోస్టు తయారు అయినది తెలుసుకోవడం ఎలా ?

- ❖ వర్మీ కంపోస్టు గోధుమ నుండి నల్ల రంగుకు మారుతుంది.
- ❖ వర్మీ కంపోస్టు వాసనరాదు
- ❖ గుళికలు ఉండి తేలికగా ఉంటుంది.
- ❖ రంగు రూపు మారిన వర్మీ కంపోస్టు గమనించిన వెంటనే బెడ్ తడపడం ఆపేయాలి. నాలుగు

రోజుల తరువాత బెడ్లో గల పదార్థాలను కుప్పగా చేసి ఉంచాలి. ఇందువలన వానపాములు బంతిలా చుట్టుకుని కుప్పలోని అడుగు భాగానికి చేరుకుంటాయి. మెత్తగా పైన ఉన్న వర్మీ కంపోస్టు జల్లెడ లేదా జల్లించే మిషన్ ద్వారా జల్లించి ఆరబెట్టి సంచులలో నింపాలి.

వర్మీ కంపోస్టులో పోషకాల యాజమాన్యం : మన పరిసరాలలో, పంట లభించే వ్యర్థ పదార్థాలను కుళ్ళింపజేసి వానపాములకు ఆహారంగా వేసి తద్వారా వచ్చిన వర్మీ కంపోస్టు ఎరువులో ఈ కింది విధంగా పోషక విలువలు ఉన్నట్లు పరిశోధనలో గుర్తించారు.

పోషకాలు :

నత్రజని	- 1.6 శాతం
భాస్వరం	- 0.7 శాతం
పొటాషియం	- 0.5 శాతం
మెగ్నీషియం	- 0.2 శాతం
ఇనుము	- 175.0 పి.పి.ఎం.
మాంగనీస్	- 96.0 పి.పి.ఎం.
జింక్	- 24.5 పి.పి.ఎం.
కాపర్	- 5.0 పి.పి.ఎం

వర్మీ కంపోస్టు వాడే విధానం, మోతాదు : పండ్లు, కూరగాయలు, పూల తోటల్లో వర్మీ కంపోస్టును మొక్క మొదల్లో వేసి దానిపై మట్టితో కప్పి పలుచగా నీళ్ళు ఇవ్వాలి.

పంటలు : 3-4 టన్నులు / హెక్టారుకు వేయాలి.

పండ్ల తోటలు : ప్రతి చెట్టుకు 5-10 కిలోలు వేయాలి.

పూల తోటలు : ఎకరాకి 200-300 కిలోలు, గులాబీ మొక్కకి ఒక్కొక్కటికి 200-300 గ్రా. వేయాలి.

వర్మీ కంపోస్టును వినియోగించడం వల్ల కలిగే లాభాలు:

- ❖ వర్మీ కంపోస్టును పంటలపై వినియోగించడం వల్ల దానిలో ఉండే మిత్ర సూక్ష్మజీవులు భూమిలో అభివృద్ధి చెంది అక్కడ వాటి సంఖ్యను

పెంచుకుంటూ నిర్జీవ భూముల నుంచి జననహిత భూములుగా చేయడంలో ప్రముఖ పాత్ర వహిస్తున్నాయి.

- ❖ వర్మీ కంపోస్టులో మొక్కకు అవసరమయ్యే అన్ని రకాల స్థూల సూక్ష్మ పోషక పదార్థాలు కావాల్సిన మోతాదుల్లో లభ్యమవుతాయి. పోషక పదార్థాలు పుష్కలంగా అందడం వల్ల వర్మీ కంపోస్టు వాడి సాగు చేసిన పంటలు ఆరోగ్యవంతంగా ఎదుగుతాయి.
- ❖ దీనివల్ల ఆయా పంటలకు చీడపీడలను తట్టుకునే శక్తి ఎక్కువగా ఉంటుంది. అలాగే సస్యరక్షణ కొరకు వాడే మందుల వాడకం తగ్గుతుంది.
- ❖ వర్మీ కంపోస్టులో సహజమైన హార్మోన్లు, విటమిన్లు లభిస్తాయి. వీటిని భూమిలో కలిపినప్పుడు పెరుగుతున్న మొక్కల వేర్ల పెరుగుదల, మొక్క బాహ్య అంతర లక్షణాలలో గణనీయమైన అభివృద్ధి జరిగి మొక్కలు బలంగా పెరుగుతాయి.
- ❖ వర్మీ కంపోస్టును ఉపయోగించి పండించిన పంటలు కోసిన తరువాత తాజాగా ఉండి, ఎక్కువ కాలం నిలువ ఉంటాయి. వర్మీ కంపోస్టును వాడడం వల్ల స్వాభావిక పర్యావరణం కాలుష్యం అవకుండా ఉంటుంది.

వానపాముల ఎరువు తయారీలో తీసుకోవాల్సిన జాగ్రత్తలు:

- ❖ బెడ్లలో ప్లాస్టిక్ పదార్థాలు గానీ, గాజు ముక్కలు, రాళ్ళు, కోడిగుడ్ల పెంకులు గానీ ఉండరాదు.
- ❖ బెడ్పైన పక్షులు, ఉడతలు, తొండలు, ఎలుకలు ఆశించి వానపాములను తినకుండా గడ్డితో లేదా జాలితో లేదా గోనె తట్టుతో బెడ్లను అడుగు మందం కప్పాలి.
- ❖ వర్మీ కంపోస్టు షేడ్ చుట్టూ జాలి కట్టి కాకులు, గడ్డలు, కొంగలు, పాములు, ఎలుకలు రాకుండా చూసుకోవాలి.
- ❖ బెడ్లలో నీరు నిలువ ఉండకుండా చూసుకోవాలి. ●

వివిధ జీవ రసాయనాలు - జీవ నియంత్రణ పద్ధతులు

జి.పావని, వ్యవసాయ విస్తరణాధికారి, కొడంగల్ మండలం, వికారాబాద్ జిల్లా.

ప్రస్తుత వ్యవసాయంలో రైతులు అధిక దిగుబడులు సాధించడం కోసం గరిష్ట విష ప్రభావం గల పురుగు మందులను విచక్షణా రహితంగా పిచికారీ చేయడం వలన ప్రకృతిలోనే పరాన్న జీవులు, బదనికలు, కొన్ని రకాల మిత్ర పురుగులు అనేవి నాశనమవుతున్నాయి. వంటల్లో వచ్చే చీడపురుగులను, కొన్ని రకాల వైరల్, బ్యాక్టీరియల్, ఫంగల్ వ్యాధులను నియంత్రించడానికి వాటిని అదుపులో ఉంచడంలో తమ వంతు పాత్రను నిర్వహిస్తూ ఉంటాయి. ఇటువంటి సహజ శత్రువులను సస్యరక్షణలో ఒక అంశంగా వినియోగించుకొంటూ చీడపీడల ఉధృతిని తగ్గించుకోవడాన్ని జీవ నియంత్రణ పద్ధతుల ద్వారా సస్యరక్షణ చేసుకోవడం అని చెప్పవచ్చు.

విషపూరితమైన చీడపురుగుల మందులను వాడడం వలన శత్రు పురుగుల నాశనమవడం జరుగుతున్నది. చీడపురుగులు ఈ మందులను తట్టుకునే శక్తిని సంతరించుకోవడం వలన తిరిగి విజృంభిస్తున్నాయి. కాబట్టి చీడపురుగులను అదుపులో ఉంచడానికి తక్కువ విషప్రభావం గల మందులను అవసరాన్ని బట్టి మాత్రమే వినియోగిస్తే కొంత వరకు ఈ పరాన్న జీవులను, బదనికలను కాపాడుకుంటూ వాటి ద్వారా వచ్చే లాభాన్ని కూడా పొందవచ్చు. ఈ విధంగా జీవ నియంత్రణను సమగ్ర సస్యరక్షణలో ఒక ముఖ్యమైన సాధనంగా వాడుకోవచ్చు. పురుగు మందుల అవశేషాలు లేకుండా సేంద్రియ పద్ధతుల ద్వారా పండించిన ఉత్పత్తులకు పెరుగుతున్న ఆదరణ దృష్ట్యా ఇటీవల కాలంలో జీవ నియంత్రణ పద్ధతుల ప్రాముఖ్యత మరింత పెరిగిందనే చెప్పవచ్చు. జీవ నియంత్రణ పద్ధతులను రసాయనిక పురుగు మందులకు ప్రత్యామ్నాయంగా వాడటం వలన పర్యావరణ సమతుల్యత కూడా పాటించబడుతూ రైతు సోదరులు పురుగు మందుల అవశేషాలు లేని నాణ్యత గల ఉత్పత్తులను సాధించవచ్చు.

జీవ రసాయనాలు : ఈ జీవ రసాయనాలు పురుగుకు రోగం కలుగజేసే క్షమత కలిగిన సూక్ష్మజీవులను ఆధారంగా చేసుకొని తయారు చేయబడతాయి. పురుగులలో రోగాలను కలుగజేసే సూక్ష్మజీవులు స్థూలంగా నాలుగు రకాలుగా వర్గీకరించుకోవచ్చు. అవి 1. వైరస్లు, 2. బ్యాక్టీరియాలు, 3. కీటక నాశక నులి పురుగులు, 4. కీటకనాశక శిలీంధ్రాలు. ఇవే కాకుండా పంట పొలాల్లో విపరీత నష్టం కలుగజేసే నులి పురుగుల ఉధృతిని తగ్గించడానికి నిర్దేశించబడిన జీవ రసాయనాలు వాడకంలో ఉన్నాయి.

వైరస్ ఆధారిత జీవ రసాయనాలు : మానవాళికి ఏ రకంగా వైరస్ సూక్ష్మజీవుల వలన రోగాలు సంభవిస్తాయో, అదే శైలిలో పురుగులకు కూడా వివిధ రకాల వైరస్లు సోకి రోగ కారకాలవుతాయి. వాటిలో ప్రధానంగా చెప్పుకోదగినవి ఎన్.పి.వి. వైరస్ ద్రావకం.

ఎన్.పి.వి. ద్రావకం పిచికారీ చేసుకోవడం ద్వారా వివిధ పంటలనాశించే పురుగుల ఉధృతిని తగ్గించుకోవచ్చు. పత్తి నాశించే శనగపచ్చ పురుగు ఉధృతిని తగ్గించటానికి ఎచ్.ఎన్.పి.వి.ను, పొగాకు లద్దె పురుగు ఉధృతిని తగ్గించడానికి ఎన్.పి.వి.వి.ను ఎకరాకు 200 ఎం.ఎల్ (లార్వల్ ఇక్వలెంట్స్) వాడుకుంటూ సమర్థవంతంగా తగ్గించుకోవచ్చు. అదే విధంగా పొద్దుతిరుగుడు టమాట, ఇతర పంటలలో శనగపచ్చ పురుగు నివారణకు ఈ ఎన్.పి.వి. ద్రావకం ఎకరాకు 100 ఎం.ఎల్ కనుక పిచికారీ చేసుకున్నట్లయితే వీటి ఉధృతిని గణనీయంగా తగ్గించవచ్చు. ఆముదం పంటను ఆశించే నామాల పురుగు, వేరుశనగ నాశించే ఎర్ర గొంగళి పురుగు కూడా ఇదే మోతాదులో వాటికని ఉద్దేశించబడిన ఎన్.పి.వి. ద్రావకాలను వాడి ఉధృతిని నియంత్రించుకోవచ్చు.

బ్యాక్టీరియా ఆధారిత జీవరసాయనాలు : జీవరసాయనాలలో ఒక సింహభాగం బ్యాక్టీరియా ఆధారిత జీవరసాయనాలుగా చెప్పుకోవచ్చు. పొడి, ద్రవ రూపంలో లభ్యమయ్యే ఈ జీవ రసాయనాలను బి.టి. ఫార్ములేషన్స్ లేదా బి.టి. మందులు అని వాడుక భాషలో పిలుస్తుంటారు. రెక్కల జాతి పురుగులయిన శనగ పచ్చ పురుగు, పొగాకు లద్దె పురుగు, నామాల పురుగు వంటి పురుగుల లార్వాలను ఇది ఆశించి వాటిని రోగగ్రస్తం చేయడం ద్వారా ఉధృతిని తగ్గిస్తుంది. మార్కెట్లో వివిధ కంపెనీల ద్వారా ఈ బి.టి. ఫార్ములేషన్ రైతాంగానికి అందుబాటులో ఉన్నాయి. తయారుదారుని బట్టి పొడి లేక ద్రవ రూపంలో డైపెల్, డెల్ఫిన్, బయో బి.టి అగ్రిహాల్ట్ వంటి పేర్లతో ఇవి మార్కెట్లో లభ్యమవుతున్నాయి. పంటలలో దీనిని వాడుకోవాలనుకొన్నప్పుడు 1 గ్రా. ప్రతి లీటరు నీటికి లేక ఒక మి.లీ. ప్రతి లీటరు నీటిని కలిపి చేసు పూర్తిగా తడిచేలా పిచికారీ చేసుకోవాలి. పంటకు కావాల్సిన నీటిని బట్టి దాదాపు 1 కిలో లేదా 1 లీ. ప్రతి హెక్టారుకు వాడుకోవాల్సి వస్తుంది.

కీటకనాశక నులి పురుగులు (ఎంటమో ఫాథోజెనిక్ నిమటోడ్స్) : కీటకాలను ఆశించే నులి పురుగులను కూడా జీవ రసాయనాలుగా వాడుకునే దశలో పురోగతి సాధించడం జరిగింది. హెటిరోరాజ్టెటిస్, స్టీనర్ నీమా ప్రజాతులకు చెందిన నులిపురుగులు హానికారక పురుగు ఉధృతిని తగ్గించడంలో క్షమత కలిగి ఉండడం ప్రయోగాత్మకంగా నిర్ధారణలు జరిగాయి. ఈ నులి పురుగులను పదార్థరూపంలో రూపొందించి రైతాంగానికి అందుబాటులో పెట్టడానికి విస్తృత పరిశోధనలు జరుగుతున్న రూపేణా ఇవి మార్కెట్లో లభ్యమవటానికి మరికొంత సమయం పట్టవచ్చు.

కీటకనాశక శిలీంధ్రాలు (ఎంటమో ఫాథోజెనిక్ ఫంగస్) : పురుగులనాశించే వివిధ రకాల శిలీంధ్రాలను పొడి రూపంలో తయారు చేసి వాడి పురుగుల ఉధృతిని తగ్గించుకోవడం ఈ మధ్య ప్రాచుర్యంలోకి వచ్చినది. ముఖ్యంగా మూడు రకాల

శిలీంధ్ర జాతులు, బవేరియా బాసియానా, మోటారైజియం ఎనైసోప్లి, వర్టిసిల్లియం లెకాని మార్కెట్లో వెటబుల్ పౌడర్ (డబ్ల్యూ.పి.) రూపంలో లభ్యమవుతున్నాయి. ఇది పంటలలో పిచికారీ చేసుకున్నప్పుడు హానికారక పురుగులను ఆశించి, బూజులాగా ఏర్పడి పురుగును నిర్వీర్యం చేస్తాయి. పంట పొలంలో పురుగుల ఉధృతి పెరుగుతుండడం గమనించినప్పుడు ఈ పొడి మందును 5 గ్రా. ప్రతి లీటరు నీటికి కలిపి పిచికారీ చేసుకుంటే సత్ఫలితాలు సాధించవచ్చు. వీటిలో బవేరియా బాసియానా ఆకులను కొరికి తినే గొంగళి పురుగులను మోటారైజియం ఎనైసోప్లి మట్టితో మొక్క మొదల్లో ఉండే వేరుపురుగు వంటి చీడలను సమర్థవంతంగా అరికడుతుంది. వర్టిసిల్లియం లెకాని వివిధ పంటలలో రసం పీల్చే పురుగుల ఉధృతిని గణనీయంగా తగ్గిస్తుంది. బవేరియా బాసియానాను ఉపయోగించి వరిలో సుడిదోమ, ఆకుముడత పురుగులను అదే విధంగా మిరప వంటి పంటలలో శనగపచ్చ పురుగు, పొగాకు లద్దె పురుగుల ఉధృతిని తగ్గించవచ్చు. వర్టిసిల్లియం లెకాని జీవ రసాయనం ఇటీవల కాలంలో డ్రాక్ష, మామిడిలో పిండి పురుగు నివారణకు విరివిగా వాడడం జరుగుతున్నది. మార్కెట్లో ఈ కీటక నాశక శిలీంధ్రాలు బీమ, బిబిసి, విశ్వ, అభయ్, వర్డికేర్, స్పైడర్, రేనర్ వంటి పేర్లతో దొరుకుతున్నాయి.

జీవ నియంత్రణ - సహజ శత్రువులు :

పరాన్న జీవులు : మన పంటలకు హానిచేసే పురుగుల మీద ఆశించే సహజ శత్రువులను, మనము పరాన్న జీవులుగా పరిగణిస్తాము. ప్రకృతిలో సహజ సిద్ధంగా ఎక్కువ సంతానోత్పత్తి కలిగి ఉండడం వల్ల ఇటీవల కాలంలో వీటిని సమగ్ర సస్యరక్షణలో ఒక ముఖ్య సాధనంగా వాడుతున్నారు. ట్రైకోగ్రామ వంటి పరాన్న జీవులు (శనగ పచ్చ పురుగు, వరి కాండం తొలిచే పురుగు, ఆముదం నామాల పురుగుల కొరకు) బ్రాకాన్ గొంగళి పురుగుల పరాన్న జీవులు (చెరకు, కొబ్బరి పంటలనాశించే పురుగులు) బ్రాకిమెరియ అనబడే కోశస్థ దశ పరాన్న జీవి (కొబ్బరి, తాటి

పశువులలో వర్షాకాలంలో వచ్చే వ్యాధులు- వాటి నివారణ చర్యలు

డా.జి.రాంబాబు, పశు వైద్యాధికారి, కడప.

కాలం, వాతావరణాన్ని బట్టి మానవుల మాదిరిగానే పశువుల్లోనూ వ్యాధులు వస్తుంటాయి. సీజనల్ వ్యాధులపై జాగ్రత్త వహించాలి. సీజనల్ వ్యాధులు, అంటువ్యాధులు, ఇతర వ్యాధుల బారి నుంచి వాటిని కాపాడుకోవాలి. వర్షాకాలంలో పరిసరాల ప్రభావం, వరద నీళ్లు, మెలిచిన పచ్చిక గడ్డిపైన ఉండే కీటకాలు, అటువంటి మేత తినడం వల్ల గేదెలు, మేకలు, గొర్రెలు, రకరకాల పశువులకు పలురకాల వ్యాధులు సోకి అనారోగ్యానికి గురవుతాయి. దీని వల్ల వ్యాధి నిరోధక శక్తి తగ్గిపోయి అంటువ్యాధుల బారిన పడి చివరకు చనిపోయే ప్రమాదం ఉంటుంది.

గొంతు వాపు వ్యాధి : వర్షాకాలంలో పశువులకు ప్రధానంగా వచ్చేది గొంతువాపు వ్యాధి. దీనిని గురకవ్యాధి అంటారు. వర్షాకాలంలో పశువులకు సూక్ష్మ జీవుల వలన సంక్రమిస్తుంది. ఇది అంటువ్యాధిగా ఇతర పశువులకు సోకుతుంది. కలుషితమైన నీరు, మేత ద్వారా రోగనిరోధక శక్తి తగ్గి వ్యాధి బారిన పడుతాయి. కంటి నుంచి నీరు, నోటి నుంచి చొంగకారుస్తూ, గురక, శ్వాస పీల్చడం కష్టమవుతుంది. పశువు ఆయాస పడుతూ శ్వాస పీలుస్తుంది. గుర్రు గుర్రుమని శబ్దం వస్తుంది. జ్వర తీవ్రత 104 నుంచి 106 డిగ్రీల వరకు ఉంటుంది. గొంతు కిందకు నీరు దిగి గొంతువాపు వస్తుంది. ఈ

పంటలను ఆశించే పురుగులు) మన రాష్ట్రంలో ఎక్కువగా వాడకంలో ఉన్న పరాన్న జీవులు.

బదనికలు : వివిధ పంట పొలాల్లో బదనికలు విరివిగా ఉన్నట్లు క్షేత్ర స్థాయిలో చూడడం జరిగింది. హానికారక పురుగులను భుజిస్తూ తమ నంత తిని పెంపొందించుకుంటూ మన పంట పొలాల్లో హానికారక పురుగులు నష్టపరిమాణం స్థాయి చేరకుండా ఉండడంలో బదనికలు పాత్ర చాలా ముఖ్యమైనదిగా చెప్పుకోవచ్చు.

రైతాంగం జీవరసాయనాల కొనుగోలు సమయంలో గమనించవలసిన విషయాలు :

- ❖ కొనుగోలు చేసే జీవరసాయనం ప్యాకెట్ / బాటిల్ పైన ప్రభుత్వంచే జారీ చేయబడిన పంజీకరణ సంఖ్య, తయారీ లైసెన్స్ ముద్రించబడి ఉన్న విషయాన్ని ధృవీకరించుకోవాలి.
- ❖ జీవ రసాయనాన్ని తయారు చేసిన తేదీ, క్షమతలో తేడా రాకుండా ఎప్పటి వరకు వాడుకోవచ్చు అని తెలిపే తేదీలను తప్పనిసరిగా పరీక్షించుకొని కొనుగోలు చేయాలి.

❖ కొనుగోలు సమయంలో సరైన రశీదు, దానిపైన అమ్మిన వారి సంతకం ఉండేలా చూసుకోవాలి.

❖ సరైన వివరాలు లేని రశీదు ఇవ్వని నకిలీ జీవ రసాయనాలను కొనగూడదు. వాడకూడదు.

జీవరసాయనాలను భద్రపరచుకొనుట, వాడకం విషయంలో పాటించవలసిన మెళకువలు :

- ❖ జీవ రసాయనాలను నేరుగా సూర్యరశ్మి తగిలే ప్రదేశంలో గానీ, తేమ లేక నీరు ఉన్న ప్రదేశాలలోగానీ ఉంచరాదు.
- ❖ వీలయినంత వరకు ప్యాకింగ్ ను వాడుకునే సమయంలోనే తీయాలి.
- ❖ ఎన్.పి.వి. వైరస్ ద్రావణాన్ని వీలయినంత వరకు సాయంత్రపు వేళ్లలో పిచికారీ చేయాలి.
- ❖ జీవ రసాయనాలను రసాయనిక ఎరువులలో కలిపి పిచికారీ చేయరాదు.
- ❖ ట్రైకోడెర్మా లేక సూడోమోనాస్ తో విత్తనశుద్ధి గింజ విత్తుకునే ముందు మాత్రమే చేయాలి.
- ❖ సిఫారుసు చేసిన దానికంటే ఎక్కువ లేదా తక్కువ మోతాదులో మందును వాడరాదు.

వ్యాధి వచ్చిన పశువు 24 గంటల్లో మరణించే అవకాశాలు ఉంటాయి.

నివారణ : వర్షాకాలం ముందు జూన్, జూలైలో వ్యాధి నిరోధక టీకాలు చేయించాలి. వ్యాధి ఉన్న పశువుల దొడ్డిని క్రిమిసంహారక మందులతో శుభ్రం చేయాలి. వ్యాధి లక్షణాలు కనిపించిన పశువును వెంటనే మంద నుంచి వేరు చేయాలి. వ్యాధి సోకిన పశువుకు వ్యాధి తీవ్రతను బట్టి సల్ఫాడిమిడిన్, ఇంటాసెఫ్టాజు, ఎక్సెప్ట్ వంటి ఇంజక్షన్లు ఇవ్వాలి.. ఇతర పశువులకు సోకకుండా జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి. సమీప పశువుల వైద్యాధికారిని సంప్రదించాలి.

గాలికుంటు వ్యాధి/ సంజు జ్వరం : ఇది వైరస్ సోకడం లేదా కలుషితమైన గాలి ద్వారా వస్తుంది. తల్లిపాల ద్వారా దూడలకు వచ్చే అవకాశం ఉంటుంది. ప్రతి ఏడాది వర్షాకాలంలో విరివిగా గేదె, ఎద్దు, ఆవులకు వచ్చే గాలికుంటువ్యాధి సోకుతుంది. గిట్టలు ఉన్న ప్రతి జీవికి ఈ అంటువ్యాధి వస్తుంది. వ్యాధి సోకిన సమయంలో పశువుకు 104 నుండి 105 డిగ్రీల వరకు ఉష్ణోగ్రత ఉంటుంది. నోటిలో, గిట్ల మధ్య పుండ్లు పడి పశువులు నడవలేని స్థితికి చేరతాయి. ఎక్కువగా మార్చి, ఏప్రిల్, సెప్టెంబర్, అక్టోబర్ నెలలో ఈ వ్యాధి పశువులకు వచ్చే ప్రమాదం ఉంది. ఈ వ్యాధి సోకిన పశువుకు నోటి గిట్టల మధ్య బొబ్బలు ఏర్పడతాయి. 3, 4 వారాల్లో బొబ్బలు పగిలి పుండ్లుగా మారుతాయి. చర్మం గరుకుగా మారుతుంది. నోటి చిగుళ్లపై పొక్కులు ఏర్పడటం చేత పశువులు మేత, తీసుకోక నీరసించి పోతాయి. ప్రధానంగా వర్షాకాలంలో నేలలు చిత్తడిగా ఉండటంవల్ల

గాలికుంటు వ్యాధి వస్తుంది. ఈ వ్యాధివల్ల చూడిగేదెలు ఈసుకుపోతాయి. పాడిగేదెలకు పాల దిగుబడి గణనీయంగా తగ్గుతుంది. ఎద్దుల్లో అయితే రోగ నిరోధకశక్తి తగ్గిపోయి తొందరగా అలసటకు గురై నీరసించిపోతాయి, రొప్పుతాయి. ఈ వ్యాధి నివారణ కోసం ప్రారంభించిన ఫైలెట్ ప్రాజెక్టు పథకం ద్వారా ఐదు సంవత్సరాల కాలంలో తొమ్మిది పర్యాయాలు ప్రభుత్వం ఉచితంగా టీకాలు వేస్తుంది. ఈ టీకాల వల్ల పశువులు రోగ నిరోధక శక్తిని కలిగి ఉంటాయి.

చికిత్స : వ్యాధి సోకిన పశువును మంద నుంచి వేరు చేయాలి. నోటిలోని పుండ్లకు బోరిక్ పౌడర్, గ్లిసరిన్ కలిపి పూయాలి. గిట్టల మధ్య పుండ్లకు పరమాంగనెట్ ద్రావణంతో శుభ్రం చేసి వేపనూనె రాయాలి. యాంటిబయోటిక్స్, పెయిన్ కిల్లర్స్ వాడితే ఉపశమనం కలుగుతుంది. బిస్ప్రేపెన్ 2.5గా, ఎన్రోఫ్లాక్సిన్ 50 ఎంఎల్, సెఫ్ట్రాక్సిన్ 3 గ్రా, మెలోనెక్స్ 30 యం.యల్, నిమోవెట్ 50 యంయల్ వాడితే పశువులు పూర్తిగా ఆరోగ్యంగా ఉంటాయి.

జబ్బువాపు : ఈ వ్యాధి క్లాస్టిడియం చొవై అనే బ్యాక్టీరియా ద్వారా పశువులకు సోకుతుంది. ఆరు మాసాల నుంచి రెండేళ్ల లోపు వయసున్న పశువులకు ఎక్కువ సోకుతుంది. ఈ వయసులో పశువుకు రోగ నిరోధక శక్తి చాలా తక్కువగా ఉంటుంది. భుజం, తొడ ప్రాంతాల్లోని కండరాలను ఆశించి, మాంసం కుల్లిపోయేలా చేస్తుంది. వాపుతో పశువులు కుంటుతాయి. వెనక కాలు కాని ముందు కాలు గాని పైకి లేపి ఉంచి కుంటడం చేస్తాయి. వాపు దగ్గర కరకరమని శబ్దం వస్తుంది.

చికిత్స : వ్యాధి ప్రారంభంలోనే పెన్సిలిన్స్వంటి యాంటిబయాటిక్స్ వాడాలి. వ్యాధిగ్రస్త పశువుల్ని వేరుచేయాలి. చనిపోయిన పశువు ఉన్నట్లయితే గొయ్యిలో పాతిపెట్టాలి. వ్యాధి రాకుండా వర్షాకాలం ముందే ప్రభుత్వం అందించే జబ్బువాపు వ్యాధి టీకాలు వేయించాలి.

గొర్రెలలో వర్షాకాలంలో వచ్చే వ్యాధులు- వాటి నివారణ చర్యలు :

గొర్రెలలో నీలినాలుక వ్యాధి : దోమకాటు, వైరస్ వల్ల గొర్రెలు, మేకలకు ఈవ్యాధి వర్షాకాలంలో విరివిగా వస్తుంది. 105 నుండి 106 వరకు ఉష్ణోగ్రత ఉండి, నోటిలో పుండు ఉండి సొంగ కారుతుంది. దీనినే మూతివాపు వ్యాధి అని కూడా అంటారు. నాలుక చివరలో నీలిరంగు వస్తుంది. కాళ్ల గిట్టలు చుట్టూవాచి పుండ్లు అవుతాయి. ఆహారం తీసుకోకపోవడంతో ఆరోగ్యం క్షీణించి వారం రోజులలో చనిపోతాయి.

నివారణ : వ్యాధి సోకిన గొర్రెలను సకాలంలో గుర్తించి వైద్యులతో చికిత్స చేయించాలి. నోటిపుండ్లను ఒక శాతం బోరిక్ యాసిడ్ లోషన్తో శుభ్రం చేయాలి. రెండు శాతం బొరిగ్లిసరిన్ పూయాలి. గొర్రెలు ఆకలితో చనిపోకుండా ఉండేందుకు జావలాంటిది అందించాలి. వైద్యుల సలహాతో యాంటిబయోటెక్ ఇంజక్షన్ ఇప్పించాలి. మేత తీసుకోదు కాబట్టి రాగిజావ, అంబలి జావను ద్రవరూపంలో తాగించాలి. పరిసరాలను పరిశుభ్రంగా ఉంచుకోవటం, ఎండిన వేప ఆకులను తగలబెడితే కొంతమేర దోమల బారినుండి రక్షించుకోవచ్చు. పశువుల శరీరాన్ని, పరిసరాల శుభ్రతను పాటించాలి. లేకుంటే బాహ్యపరాన్న జీవుల నుంచి వ్యాధులు వస్తాయి. జోరీగలు, పిడుదులు, గోమార్ల వంటి బాహ్య పరాన్నజీవుల వల్ల వచ్చే రోగాల వల్ల పాల ఉత్పత్తి తగ్గుతుంది.

గొర్రెల్లో కాలిపుండు వ్యాధి : ప్రధానంగా వర్షాకారంలో నేలలు చిత్తడిగా ఉండటం వల్ల ప్లాస్మియం గ్రూపు బాక్టీరియా వృద్ధిచెంది గిట్టలు మధ్య పుండ్లు

ఏర్పడతాయి. బురదలో తిరిగినప్పుడు గిట్టల మధ్య చర్మం మెత్తబడి, వాచి చిట్టిపోతుంది. చీము పట్టి నొప్పితో ముందు కాళ్లపై గెంటుతుంటాయి. వ్యాధి మరింత జటిలం అయితే గిట్టలూడి పోతాయి. ఈ వ్యాధి సోకిన పశువులకు 10 శాతం మైలతుత్తం, పది శాతం జింక్సల్ఫేట్, లేదా ఐదు శాతం ఫార్మలిన్లో ఏదైనా ఒక ఆయింట్మెంట్ పూయాలి. యాంటిబయాటిక్ ఇంజక్షన్లు వరుసగా 3-5 రోజులు వేయించాలి. అవి తిరిగే ప్రదేశాలలో ఒక శాతము ఫార్మలిన్ ను వాడితే పురుగు చనిపోతుంది. గట్టి నేలల్లో మేపే విధంగా చూడాలి.

గొర్రెల చిటుకు వ్యాధి : చిటుకు రోగం క్లాస్ట్రీడియమ్వెల్షీ అనే బ్యాక్టీరియాతో తొలకరి వర్షాల తర్వాత పెరిగి వాడుపడిన గడ్డిని తినడంతో తరచూ జీవాలకు ఈ వ్యాధి జూన్ నుంచి జులై మధ్యలో ఎక్కువగా సంక్రమిస్తుంది. మందలో బలిష్ఠంగా ఉన్న గొర్రెలు, మేకలు ఎటువంటి వ్యాధి లక్షణాలు లేకుండానే అకస్మాత్తుగా మరణిస్తాయి. గొర్రె, మేక పిల్లలు రాత్రి బాగానే ఉండి ఉదయం చూసే సరికి మృత్యువాత పడతాయి. జీవాలు చనిపోయే ముందు నీరసంగా ఉండి అతి ఉద్రిక్తం చూపడం, నోటి నుంచి నురగలు కక్కుతుండటం, తూలుతూ నడవడం, పళ్లు కొరుకుతూ కనుగుడ్లు తిప్పుతూ గాలిలో ఎగిరి కింద పడి చనిపోతాయి. ఈ వ్యాధి లక్షణాలు ఎక్కువగా ఉదయం, మధ్యాహ్నం వేళల్లో కనిపిస్తాయి. ఈ వ్యాధి విషయంలో చికిత్స చేయించినా లాభం ఉండదు. చికిత్స కన్నా వ్యాధి నివారణే అతి ముఖ్యమైనది. ముందస్తుగా టీకా తప్ప మరో ప్రత్యామ్నాయం లేదు. చాలా మంది తాపుడు మందు ఉంటుందని మందుల షాపుల నిర్వాహకులు ఇచ్చే దాన్ని తీసుకుని తాపిస్తుంటారు. ఇది అపోహ మాత్రమే. చిటుకు రోగం వస్తే కొద్ది గంటల్లోనే మృత్యువాత పడాల్సిందే. అవసరాన్ని బట్టి స్థానిక పశువైద్యుడి పర్యవేక్షణలో యాంటిబయాటిక్ మందులు, ఇంజక్షన్ల రూపంలో కాని లేదా నీటిలో కలిపి వాడితే వ్యాధిని తట్టుకున్న జీవాలు మాత్రమే కొన్ని సందర్భాల్లో చాలా అరుదుగా తేరుకునే అవకాశం ఉంది. వర్షాకాలంలో కంటే

ముందే ఏప్రిల్, మే మాసాల్లో మందలోని అన్ని జీవాలకు వ్యాధి నిరోధక టీకాలు వేయించి ఈ వ్యాధి బారిన పడకుండా నివారించుకోవచ్చు. ప్రస్తుతం ఉన్న వాతావరణ పరిస్థితుల్లో వ్యాధి సోకే అవకాశం ఉంది కాబట్టి, ఇప్పటి వరకు టీకాలు వేయించని వారు తమ జీవాలకు వేయించుకుంటే మంచిది.

వర్షాకాలంలో గోమార్లు, పిడుదులు, జోరీగల ద్వారా పశువులకు వచ్చే వ్యాధులు :

తిరుగుడు రోగం : ఈ వ్యాధిని సర్రా / ట్రిపనోసోమియాసిస్ అంటారు. రక్తంలో ఉండే ట్రిపనోసోమా పరాన్నజీవుల వల్ల సంక్రమిస్తుంది. బర్రెలు, ఆవులు, గొర్రెలు, మేకలు, కుక్కలలో ఎక్కువగా సోకుతుంది. జోరీగల వల్ల ఎక్కువగా వ్యాప్తి చెందుతాయి. వ్యాధి సోకిన పశువును జోరీగలు కుట్టి, మళ్ళీ ఆరోగ్యకరమైన పశువును కుట్టినప్పుడు ఈ వ్యాధి వ్యాపిస్తుంది. వర్షాకాలంలో ఎక్కువగా సోకుతుంది.

లక్షణాలు : వ్యాధి సోకిన పశువులకు జ్వరం వస్తుంది. పశువులు బలహీనంగా ఉండి, వెర్రిచూపులు చూస్తాయి. పండ్లు కొరుకుతూ గుండ్రంగా తిరుగుతాయి. వణుకుతుంటాయి. కళ్లు ఎర్రబారి చూపు మందగిస్తుంది. చూపు పూర్తిగా పోవచ్చు. ఫిట్స్ కూడా రావచ్చు. కొన్ని పశువుల్లో పొట్టకింద, దవడ కింద నీరు చేరి వాపు వస్తుంది. తరచుగా మూత్రవిసర్జన చేస్తాయి. పాల ఉత్పత్తి తగ్గుతుంది. చికిత్స కోసం బెరేనిల్, ట్రిక్లిన్ వంటి మందులను, రక్త హీనత నివారణకు ఫేరిటాస్ ను వాడాలి.

థైలేరియాసిస్ : ఈ వ్యాధి అధిక పాల దిగుబడినిచ్చే సంకర జాతి ఆవుల్లో ఎక్కువగా కనిపిస్తుంది. గొర్రెలు, మేకలకు రావచ్చు. వేసవి, వర్షాకాలంలో రావడానికి అవకాశాలున్నాయి.

లక్షణాలు : తీవ్ర జ్వరం. ముక్కు నుంచి నురగ కారుతుంది. శ్వాస తీసుకోవటంలో ఇబ్బంది పడతాయి. తరచుగా దగ్గుతుంటాయి. కళ్లు ఎర్రబారుతాయి. మేత తినవు, నెమరు వేయవు. పశువులు గోడకు తలను ఆనించి ఉంటాయి. చూడి ఆవులు ఈడ్చుకపోతాయి. రక్తం, బంక విరేచనాలు

అవుతాయి. పాల ఉత్పత్తి తగ్గుతుంది. కండరాల వణుకు, లింపు గ్రంథుల వాపు ఉంటుంది. టెట్రాసైక్లిన్, ప్రోజోమిన్, నివాక్విన్ మందులతో పాటు ఐరన్ ఇంజక్షన్లు వాడాలి. లేదంటే బుటాలేక్స్, జుబయోన్ ను ఒక మిల్లిల మందును ఇరవై కేజీల బరువునకు వాడాలి.

బేబిసియోసిస్ : ఈ వ్యాధి ఆవులు, బర్రెలు, మేకలు, గొర్రెలు వంటి అన్ని పశువుల్లో వస్తుంది. బేబిసియోసిస్ పరాన్నజీవులు గోమార్లు, పిడుదుల వల్ల వ్యాప్తి చెందుతాయి. దేశీయ పశువుల్లో కంటే సంకర జాతి పశువుల్లోనే ఎక్కువగా ఈ వ్యాధి సోకుతుంది. 6 నుంచి 12 నెలల వయసున్న పశువులు ఎక్కువగా ఈ వ్యాధి బారినపడుతాయి. ఈ పరాన్నజీవులు రక్తకణాల్లో ఆవాసం ఏర్పరుచుకుంటాయి. దీంతో రక్త కణాలు పగిలి మృత్యువాతకు గురవుతాయి. రక్త కణాల సంఖ్యతో పాటు హిమోగ్లోబిన్ శాతం తగ్గుతుంది. ఇది సోకిన పశువుల మూత్రం కాఫీ, ఎరుపు రంగులో ఉంటుంది.

లక్షణాలు : వ్యాధి సోకిన పశువులు తీవ్ర జ్వరంతో బాధపడుతాయి. రక్త కణాల సంఖ్య తగ్గడం వల్ల రోగ నిరోధక శక్తి తగ్గుతుంది. తిండి తినవు, నెమరు వేయకుండా ఉంటాయి. పాల ఉత్పత్తి తగ్గుతుంది. కొన్ని పశువులకు కామెర్లు వస్తాయి. వణుకుతూ సరిగ్గా నిలబడలేవు. చికిత్స కోసం బెరేనిల్ మందులను వాడవచ్చును.

పైన తెలిపిన వ్యాధులకు నివారణ అనేది చాలా ముఖ్యమయినది. వ్యాధి సోకిన పశువులను మందనుంచి వేరుచేయాలి. జోరీగలు, పిడుదుల నివారణకు చర్యలు తీసుకోవాలి. పశువుల కొట్టంలో పురుగుల మందులు కొట్టాలి. బ్యూటాక్స్ వంటి మందులను పశువుల చర్మంపై పిచికారీ చేయాలి. పిచికారీ చేసిన 24 గంటల వరకు పశువులను కడగకుంటే పశువులు వాటి శరీరాన్ని నాకకుండా చూసుకోవాలి. పశువుల పాకలో మురుగు, తేమ లేకుండా చూసుకోవాలి. అలాగే వేప లేదా జామాయిల్ పొగనూ సాయంత్రపు వేళల్లో పెట్టినట్లయితే కొంతమేరకు కీటకాలను నివారించవచ్చును. ●

ఫోన్ - ఇన్ - లైవ్

రైతులు సంప్రదించవలసిన ఫోన్ నెంబర్లు :
040-27031431, 27031432, 27031433

దూరదర్శన్ కేంద్రం వారి ఫోన్-ఇన్-లైవ్ కార్యక్రమాలు

దూరదర్శన్ కేంద్రం, రామాంతపూర్, హైదరాబాద్ ద్వారా రాష్ట్రమంతటా జూలై 2018లో ప్రసారం చేయనున్న ఫోన్-ఇన్-లైవ్ కార్యక్రమాల వివరాలు ఈ కింద పొందుపరిచాం. రాష్ట్ర రైతాంగం ఈ కార్యక్రమాలను సద్వినియోగం చేసుకోవాలని కోరుతున్నాం.

తేది	విషయం	శాస్త్రవేత్త	చిరునామా
04.07.2018 బుధవారం సాయంత్రం 5.30-6.30 గంటలకు	వరి సాగులో మొక్కకువలు	డా.వై.చంద్రమోహన్ సీనియర్ శాస్త్రవేత్త	వరి పరిశోధనా కేంద్రం, రాజేంద్రనగర్, హైదరాబాద్ - 500030 ఫోన్ : 9908577040 drycmohan@yahoo.co.in
06.07.2018 శుక్రవారం సాయంత్రం 5.30-6.30 గంటలకు	జలాశయాల్లో పంజరాల ద్వారా చేపల పెంపకం	డా.ఎం.శ్యాంప్రసాద్ అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్	మత్స్య పరిశోధనాశాఖ, మత్స్యపరిశోధనాకళాశాల పెట్టేరు, వనపర్తి జిల్లా - 509104 ఫోన్ : 9885963453 m.shyamprsd@gmail.com
11.07.2018 బుధవారం సాయంత్రం 5.30-6.30 గంటలకు	వివిధ పంటల్లో వాడదగిన జీవన ఎరువులు - వివరాలు	డా.ఎస్.త్రివేణి అసోసియేట్ ప్రొఫెసర్	వ్యవసాయ కళాశాల, రాజేంద్రనగర్, హైదరాబాద్ - 500030 ఫోన్ : 7032924539, 8332024539 triveni_agmsc@yahoo.co.in
13.07.2018 శుక్రవారం సాయంత్రం 5.30-6.30 గంటలకు	వర్షాకాలంలో జీవాల్లో వచ్చే వ్యాధులు - నివారణ	డా.జి.అంజక అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్	పశువైద్య కళాశాల, పి.వి.ఎస్.ఆర్.వి.యు. రాజేంద్రనగర్, హైదరాబాద్ - 500030 ఫోన్ : 9492424353 gadigeambica60@gmail.com
18.07.2018 బుధవారం సాయంత్రం 5.30-6.30 గంటలకు	ఖరీఫ్కు అనువైన ప్రత్యామ్నాయ మొట్ట పంటలు - వివరాలు	డా.ఎ.వి.రామాంజనేయులు సీనియర్ శాస్త్రవేత్త	ప్రాంతీయ వ్యవసాయ పరిశోధనా స్థానం పాలెం, నాగర్కర్నూలు జిల్లా ఫోన్ : 9441312264 avr_agron@rediffmail.com
20.07.2018 శుక్రవారం సాయంత్రం 5.30-6.30 గంటలకు	-	డా.ఎన్.రాజన్న ప్రొఫెసర్	పశువైద్య కళాశాల, రాజేంద్రనగర్, హైదరాబాద్ - 500030 ఫోన్ : 9440153884 neeradiraj@gmail.com
25.07.2018 బుధవారం సాయంత్రం 5.30-6.30 గంటలకు	ఖరీఫ్లో సమర్థ ఎరువుల వినియోగానికి సూచనలు	డా.పి.సురేంద్రబాబు ప్రధాన శాస్త్రవేత్త & హెడ్	వ్యవసాయ పరిశోధనా స్థానం, మైక్రోస్ట్రాక్చర్డ్ ల్యాబ్ రాజేంద్రనగర్, హైదరాబాద్ - 500030 ఫోన్ : 9440489940 aicrpmnhyd@gmail.com
27.07.2018 శుక్రవారం సాయంత్రం 5.30-6.30 గంటలకు	అధిక పట్టుగూళ్ళ దిగుబడికి యాజమాన్య పద్ధతులు	డా.వై.సూర్యనారాయణరావు అసిస్టెంట్ డైరెక్టర్	జిల్లా ఉద్యాన - పట్టు పరిశ్రమ కార్యాలయం, వెంకటేశ్వర కాలనీ, మహబూబ్ నగర్ ఫోన్ : 6281575256 ysnr1961@gmail.com

మన పంటలకు నేస్తాలు, బదనికలు, పరాన్న జీవులు...!
అనవసర పురుగు మందుల వినియోగాన్ని ఆపేద్దాం... పంటకు మేలు చేసే జీవులను కాపాడుకుందాం...!

పిచ్చుక

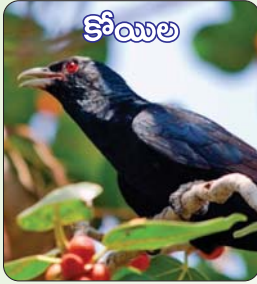
కాకి

మైనా

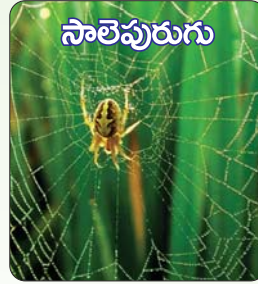
కొంగ

కోయిల

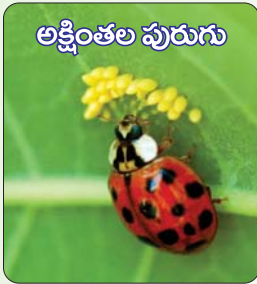
కప్ప

సాలెపురుగు

తూనీగ

అక్షింతల పురుగు

గ్రీన్ లేస్ వింగ్

డాగ్ బేస్ బిట్

క్యారబిడ్ పెంకు పురుగు

రెడ్ విడ్ బగ్

డ్రామ్ సెల్ ఫై

బ్రాఖిమెరియా

యాండా కోరిడ్ బగ్

పెంటటామిడ్ బగ్

పిడేరన్

ట్రైకోగ్రామా

ఎఫాంతలిస్

**02 జూలై 2018న హైదరాబాద్‌లోని హరికా భవన్‌లో వ్యవసాయ కమిషనర్ డా.ఎం.జగన్‌మోహన్, ఐ.ఎ.ఎస్. అధ్యక్షతన
చిరుధాన్యాల మిషన్‌పై ప్రారంభమైన రెండు రోజుల శిక్షణా కార్యక్రమం**

